

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

POZNAVANJE RASIZMA V ANGLEŠKEM JEZIKU NA
OŠ LJUBEČNA

Raziskovalna naloga

Področje: sociologija in jeziki

AVTORICI:

Lara Brance, 9. a

Julija Bobek, 9. a

MENTORICA:

Suzana Miljević, prof.

Celje, februar 2021

OSNOVNA ŠOLA LJUBEČNA

Osnovna šola Ljubecna
Kocbekova 40a, 3202 Ljubecna

POZNAVANJE RASIZMA V ANGLEŠKEM JEZIKU NA
OŠ LJUBEČNA

Raziskovalna naloga

Področje: sociologija in jeziki

AVTORICI:

Lara Brance, 9. a

Julija Bobek, 9. a

MENTORICA:

Suzana Miljević, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2021

VSEBINA

ZAHVALA	4
POVZETEK.....	5
1 UVOD.....	6
1.1 CILJI NALOGE.....	6
1.2 HIPOTEZE	7
1.3 METODE DE LA	8
2 TEORETIČNI DEL.....	10
2.1 OPREDELITEV RASIZMA	10
2.2 ZAČETKI RASIZMA	11
2.3 PRELOMNICE V RAZVOJU RASIZMA	13
2.4 RASIZEM IN KOMUNIKACIJA	15
2.5 POVEZAVA RASIZMA IN ANGLEŠČINE	18
3 VSEBINSKI DEL.....	19
3.1 REZULTATI RAZISKAVE.....	23
4 INTERPRETACIJA REZULTATOV	56
5 ZAKLJUČEK.....	59
5.1 KAKO LAHKO PREPREČIMO ŠIRJENJE RASIZMA	59
5.2 UGOTOVITVE IN MNENJE O RAZISKOVANJU	60
5.3 MOŽNOSTI NADALJNIH RAZISKAV.....	61
6 SEZNAM LITERATURE IN VIRI.....	62
7 PRILOGE	64

KAZALO GRAFOV

<i>Graf 1: Verska opredeljenost temnopoltih Američanov.....</i>	<i>13</i>
<i>Graf 2: Anketni vprašalnik po generacijah in spolu.</i>	<i>23</i>
<i>Graf 3: Razmerje med učenci, ki so začeli reševati anketo in učenci, ki so dokončali anketo.</i>	<i>23</i>
<i>Graf 4: Kako si razlagaš slogan beli privilegij oz. white privilege?</i>	<i>27</i>
<i>Graf 5: Kaj bi ti naredil(-a) na mestu igralcev?</i>	<i>28</i>
<i>Graf 6: Kako razumeš slogan nogometne organizacije UEFA »Say No to Racism.«?.....</i>	<i>29</i>
<i>Graf 7: Kako si razlagaš sliko »Made in China«?.....</i>	<i>30</i>
<i>Graf 8: Kako razumeš prikazano sliko »The Same Effort for Everyone«?</i>	<i>32</i>
<i>Graf 9: Kaj misliš, da predstavlja lestev med človekoma na sliki?</i>	<i>33</i>
<i>Graf 10: Risanka Slonček Dumbo, Walt Disney</i>	<i>34</i>
<i>Graf 11: Risanka Peter Pan, Walt Disney</i>	<i>35</i>
<i>Graf 12: Za kaj se je zavzemal Martin Luther King, Jr.?</i>	<i>37</i>
<i>Graf 13: Ali veš, kdo je bila Rosa Parks?</i>	<i>38</i>
<i>Graf 14: Iz katerega jezika oz. kulture se rasizem najbolj prenaša v našo kulturo in jezik?... ..</i>	<i>39</i>
<i>Graf 15: Samoocena učencev in učenk od 7. do 9. razreda glede prepoznavanja oz.</i>	<i>41</i>
<i>poznavanja rasistične komunikacije v angleščini</i>	<i>41</i>
<i>Graf 16: Viri, v katerih najpogosteje naletimo na rasistično komunikacijo v angleškem jeziku.</i>	<i>42</i>
<i>Graf 17: Prepoznavanje rasističnih izrazov oz. fraz v angleščini.....</i>	<i>43</i>
<i>Graf 18: Kaj narediš, ko nisi prepričan(-a), ali je neka oblika komunikacije oz. izražanja</i>	<i>45</i>
<i>rasistična ali rasno nespoštljiva?.....</i>	<i>45</i>
<i>Graf 19: Kje na spletu poiščeš razlago rasističnih izrazov?</i>	<i>46</i>
<i>Graf 20: Oblike rasistične komunikacije med mladimi.....</i>	<i>48</i>
<i>Graf 21: Medvrstniška ocena poznavanja rasistične oz. rasno žaljive komunikacije</i>	<i>49</i>
<i>Graf 22: Rasizem na OŠ Ljubečna.....</i>	<i>51</i>
<i>Graf 23: Odziv učencev in učenk od 7. do 9. razreda na rasistično oz. rasno nespoštljiva</i>	<i>52</i>
<i>komunikacijo</i>	<i>52</i>
<i>Graf 24: Kako lahko učenci in učenke vzpostavimo spoštljivo komunikacijo in zaustavimo</i>	<i>53</i>
<i>širjenje rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije?</i>	<i>53</i>
<i>Graf 25: Kako bi se počutil(-a), če bi te nekdo diskriminiral glede na tvojo barvo kože ali</i>	<i>54</i>
<i>stopnjo znanja angleščine?</i>	<i>54</i>

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Najpogosteje izbrani rasistični izrazi oziroma fraze</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 2: Kje poiščeš razlago, kadar nisi prepričana, ali je nekaj oblika komunikacije v</i>	<i>45</i>
<i>angleščini rasistična oz. rasno nespoštljiva.</i>	<i>45</i>
<i>Tabela 3: Viri za razlago rasističnih oz. rasno nespoštljivih izrazov, fraz.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 4: Oblike rasističnega oz. rasno nespoštljivega komuniciranja med mladimi.....</i>	<i>48</i>

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Odgovori na drugo vprašanje, 7. a</i>	24
<i>Slika 2: Odgovori na drugo vprašanje, 7. b</i>	25
<i>Slika 3: Odgovori na drugo vprašanje, 8. a</i>	25
<i>Slika 4: Odgovori na drugo vprašanje, 8. b</i>	25
<i>Slika 5: Odgovori na drugo vprašanje, 9. a</i>	26
<i>Slika 6: Odgovori na drugo vprašanje, 9. b</i>	26
<i>Slika 7: Made in China, Amnesty International</i>	30
<i>Slika 8: The Same Effort for Everyone?, Ljubljana Poster Festival '11: The Faces of Racism Revealed, Amnesty International</i>	31
<i>Slika 9: Povezanost med dvema človekoma, Ljubljana Poster Festival '11: The Faces of Racism Revealed, Amnesty International</i>	33
<i>Slika 10: Martin Luther King, Jr.</i>	36
<i>Slika 11: Rosa Parks, borba za pravice temnopoltih v ZDA</i>	38

ZAHVALA

Zahvaljujeva se mentorici, profesorici, Suzani Miljević, za usmerjanje pri nastajanju raziskovalnega dela, za napotke in predano znanje na področju družboslovja in računalniških veščin.

Iskrena hvala tudi profesorici, Marjeti Gradišnik Mirt, za dodatne napotke pri pravilni sestavi raziskovalnega dela, sestavi grafov.

Zahvaljujeva se knjižničarki, Mojci Prebil Podpečan, za gradivo in literaturo, ki nama je pomagalo pri sestavljanju teoretičnega dela raziskovalne naloge.

Zahvalili bi se radi profesoricama, Katji Medved in Tamari Preložnik, za pomoč pri izvedbi ankete v času šolanja na daljavo.

POVZETEK

Prve asociacije, ko pomislimo na *rasizem*, so povezane s človeško preteklostjo oziroma z zgodovino, z Združenimi državami Amerike in s suženjstvom. Ob vsestranskih napredkih družbe, je težko verjeti, a rasizem je še močno prisoten tudi v sodobni družbi. Z globalizacijo in s tehnološkim napredkom, ki sta omogočila pogoste in različne oblike medkulturne izmenjave, je spoznavanje in sprejemanje drugačnih kultur hitrejša in olajšana, a nepoznavanje drugačnih in drugačnosti, se še vse prepogosto kaže v etiketiranju, konfliktih, nestrpnosti, celo v zatiranju in sovraštvu. Skupni imenovalec je neznanje oziroma nepoznavanje. Angleščina je *lingua franca* in smo vsakodnevno z njo obdani, saj je jezik medijev, trgovine, politike, medicine, tehnologije, turizma idr. V raziskovalni nalogi se ukvarjamo z vprašanji, ali mladostniki, tj. učenci in učenke od 7. do 9. razreda, na *Osnovni šoli Ljubečna*, znamo prepoznati rasistično komunikacijo v tujem jeziku angleščini, ali se na to odzivamo, kako se odzivamo ter kaj lahko mladostniki na *Osnovni šoli Ljubečna* naredimo, da ozavestimo previdnejšo rabo tujega jezika.

KLJUČNE BESEDE: rasizem, angleščina, komunikacija, medkulturnost, drugačnost, etiketiranje, spoštovanje, integracija.

ABSTRACT

First associations when it comes to *racism* are connected to the human past or history, United States of America and slavery. In spite of multi-disciplinary developments of contemporary society, it is hard to believe, but racism is still very present. Globalisation and technological developments have been offering frequent and versatile forms of intercultural exchanges, which has made the acceptance of the different faster and easier, however, it still frequently results in labelling, conflicts, intolerance, even oppression and hatred. It is based in lack of experience and ignorance. English language is *lingua franca* and we are surrounded with it on daily basis. It is the language of media, economy, politics, medicine, technology, tourism etc. Most of communication especially in the virtual world takes place in English. In this research paper we are dealing with crucial questions such as, whether the adolescents, i. e. pupils from 7th to 9th grade, at *Ljubečna Primary School* know how to recognize racist forms of communication in English, whether we respond to it and how we respond, as well as what the adolescents at *Ljubečna Primary School* can do to raise awareness of a more careful use of the foreign language.

KEY WORDS: racism, English, communication, multiculturalism, difference, labelling, respect, integration.

1 UVOD

Vsi ljudje se rodijo svobodni ter imajo enako dostojanstvo in pravice. Dana sta jim razum in vest, in bi morali drug z drugim ravnati v duhu bratstva.

(Splošna deklaracija človekovih pravic, preambula, 1. člen)¹

Splošna deklaracija človekovih pravic je pravni dokument, ki je nastal zaradi potrebe po zaščiti vseh ljudi in po odpravi kakršne koli diskriminacije med ljudmi, ki se pojavlja glede na raso, tj. barvo kože, spol, jezik, vero, politični ali drugi nazor, narodno ali družbeno poreklo, premoženje, rojstvo ali katerokoli drugo okoliščino. (Zidar 2018: 6) *Ker sta zanikanje in teptanje človekovih pravic pripeljala do barbarskih dejanj, ki so pretresla zavest človeštva, in ker je bila za najvišjo spoznana težnja človeštva, da bi nastopil svet, v katerem bodo ljudje uživali svobodo govora in prepričanja ter svobodo živeti brez strahu in pomanjkanja* (Zidar 2018: 2), je ozaveščanje o sprejemljivi in nenasilni komunikaciji, zlasti v tujih jezikih, nujno potrebno.

Splošno znana je misel, da je zgodovina učiteljica življenja, kot tudi, da se zgodovina rada ponavlja, tukaj pa se postavlja vprašanje, kaj smo se iz nje naučili, če dovoljujemo, da se iste napake namesto naukov ponavljajo že stoletja?

1.1 CILJI NALOGE

Razisem je tema, s katero se ukvarjamo pri predmetu zgodovina, vendar pa je to zelo aktualna tema, kar pomeni, da ne sodi zgolj v preteklost, ampak smo ji priča tudi v sedanjem času. Ravno pri zgodovini se spoznamo z začetki rasizma, v času odkrivanja novega sveta, ki je tesno povezano s suženjstvom v Združenih državah Amerike. Zaradi svoje geografsko, strateško, gospodarsko in politično ugodne pozicije so s časom Združene države Amerike postale globalna oziroma svetovna velesila na vseh področjih, tudi na področju kulture in jezika.

S tehnološkim razvojem in globalizacijo je angleščina postala *lingua franca*, kar pomeni svetovni jezik, s katerim se vsakodnevno srečujemo tudi mi, zlasti z uporabo sodobnih digitalnih virov in medijev, ker na tak način najhitreje dostopamo do informacij. Angleški jezik je postal jezik medijev, trgovine, politike, medicine, tehnologije, turizma idr., skratka razvila se je kot univerzalno sredstvo sporazumevanja.

V šoli se učimo angleški jezik, pri katerem večino časa namenjamo učenju prevodov in slovnice ob uporabi učbenikov in delovnih zvezkov, zdi pa se, da premalo časa namenimo medkulturnem prenosu ter raziskovanju jezika. Zelo hitro se lahko zgodi, da nekatere sicer nevtralne besede

¹ Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije (2018). Pridobljeno, 12. 2. 2021, (<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/mednarodno-pravo/bf55533011/Splosna-deklaracija-clovekovih-pravic.pdf>)

ali fraze postanejo sovražni govor, mi jih iz različnih medijev prevzamemo in se niti ne zavedamo, da je lahko naše komuniciranje žaljivo.

Cilj naloge je ozavestiti mladostnike, da je komuniciranje, zlasti v tujem jeziku, nujno potrebno pomensko raziskovati znotraj določene kulture in časa, ni dovolj, da se naučimo zgolj dobesedni prevod in slovnično obliko, temveč sporočanje vrednosti izrazov, ki jih slišimo in uporabljamo. Pomembno je, da takšno komunikacijo prepoznamo in se nanjo ustrezno odzovemo, toda vprašanje je, ali rasistično komunikacijo v tujem jeziku angleščini prepoznamo in kako uspešni smo pri tem.

S tem delom skušava prispevati k boljšemu razumevanju težav, ki nastajajo pri komunikaciji zaradi razlik med rasami in kulturami; odpravljanju odpora do ljudi, ki so drugačni od nas; ter spoštljivi komunikaciji in sožitju med ljudmi, ki pripadajo različnim rasam oz. kulturam, vsaj znotraj naše šolske skupnosti. Prikazati želiva, da na osnovi novih spoznanj, lahko ozavestimo razumevanje drugih kultur in lastne kulture ter s tem bistveno izboljšamo medkulturno sožitje. Želiva, naj to raziskovalno delo, bralcu pomaga, da:

- začne razširjati svoja obzorja in postane bolj odprt v svojem mišljenju,
- začne raziskovati tuje kulture in jezike ter se nauči, zakaj jih je nujno razumeti, sprejemati, ceniti in spoštovati,
- s tem bolje razume in spoštuje vrednost svoje kulture in jezika,
- ozavešči, kaj pomeni enakovrednost in ceni vrednost medkulturne izmenjave,
- razume, kako posameznikova kultura in jezik vplivata na druge,
- ozavešči, da je komuniciranje v tujem jeziku (angleščini) lahko žaljivo in zakaj,
- ve, kako se spoštljivo obnašati in komunicirati v večkulturni družbeni skupnosti.

1.2 HIPOTEZE

Po pregledu literature v knjižnici in na spletu, sva ugotovili, da so vprašanja, ki sva si jih zastavili, še neraziskana. Tema je glede na dogajanje v svetu zelo aktualna in postavlja veliko vprašanj. Strnili in oblikovali sva naslednje hipoteze:

Prva hipoteza se nanaša na prepoznavanje in poznavanje rasistične oz. rasno žaljive komunikacije v tujem jeziku angleščini. Komunikacija je multimodalna večščina, to pomeni, da obsega različne načine, ne le verbalni način. Obdani smo s številnimi mediji, kjer so informacije hitro in lahko dostopne, v največji meri ravno v angleškem jeziku. Pri tem uporabljamo besedni in nebesedni jezik. Vprašanje je, ali mladostniki na OŠ Ljubečna poznamo rasistično oz. rasno žaljivo komuniciranje, ali ga znamo identificirati in kako dobro. Prva raziskovalna hipoteza je predpostavka, da učenci in učenke na OŠ Ljubečna pomanjkljivo poznajo rasistično komunikacijo v angleškem jeziku.

Zanimivo je primerjati rezultate raziskave med posameznimi generacijami, ker so elementi empatije oz. družbene odgovornosti pri spoštljivi komunikaciji, tj. ozaveščenost in empatija zelo pomembni. Predpostavljava, da devetošolci in devetošolke pogosteje prepoznajo in

natančneje poznajo rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo kot osmošolci in osmošolke, oni pa pogosteje in natančneje kot sedmošolci in sedmošolke. Predpostavka temelji na dejstvu, da so devetošolci in devetošolke starejši kot osmošolci in osmošolke oziroma sedmošolci in sedmošolke, zato imajo več izkušenj in znanja.

Druga hipoteza se nanaša, kako se učenci in učenke OŠ Ljubečna odzovejo na rasistično komunikacijo v angleškem jeziku, ki je prepoznajo. Predpostavlja, da se zaradi pomanjkanja izkušenj, učenci in učenke od 7. do 9. razreda odzivajo neustrezno.

Vnovič je zanimivo odgovore primerjati medgeneracijsko, zato predpostavlja, da se devetošolci in devetošolke ustrezneje odzovejo na rasistično komunikacijo kot osmošolci in osmošolke, oni pa ustrezneje kot sedmošolci in sedmošolke.

Tretja hipoteza se navezuje na elemente zrelosti, zanimanja, empatije in ozaveščenosti. Predpostavlja, da bo v 9. razredu manj učencev in učenk dokončalo anketni vprašalnik kot v 8. in 7. razredu, ne zato, ker bi bili manj zreli kot mlajši generaciji, saj izkušenj in znanja imajo več, pač pa zaradi pomanjkanja ozaveščenosti, kolektivne zavesti in empatije.

1.3 METODE DELA

Zamisel za raziskovalno delo se je oblikovala že lansko leto, ob spremljanju aktualnega dogajanja v svetu. Raziskovalno delo temelji na kombinaciji raziskovalnih metod. Pregledali sva knjižno gradivo, pri katerem sva uporabili komparativno metodo, saj sva primerjali, kako razizem opredeljujejo strokovnjaki.

Ugotovitev, da učbeniki ter enciklopedije ne ponujajo odgovorov na konkretna vprašanja, ki sva jih zastavili, naju je vodila do iskanja informacij na spletu. Uporabili sva komparativno metodo in primerjali raziskovalne naloge, ki so ponujale odgovore na različne oblike diskriminacije, toda o rasizmu ni prav veliko dostopnega oz. napisanega, sploh pa o prepoznavanju rasizma pri komuniciranju v tujem jeziku, zato sva se raziskovalnega dela lotili z lastnim raziskovalnim vprašalnikom.

V teoretičnem delu se raziskovanje začne z deskriptivno in komparativno metodo. Opredelili sva pojem rasizem na več načinov in jih primerjali, da bi bolje predstavili razumevanje rasizma skozi razmišljanja različnih strokovnjakov.

Po pregledu strokovne literature sva dobili kronološki vpogled, kako se je rasizem začel in razvijal do današnjega časa. Na kratko sva predstavili razvoj rasizma, ključne prelomnice in pomembne osebnosti, ki so vplivale na spreminjanje kolektivne zavesti in sprejemanje rasne raznolikosti.

Primerjali sva definicije komunikacije in raziskali, kakšne vrste komunikacije poznamo ter zakaj in kako so povezani komunikacija, rasizem in angleščina. Predstavili sva tudi kriterij, po katerem interpretiramo rezultate.

Raziskovalna vprašanja sva oblikovali v spletni anketni vprašalnik. Izobraževanje je v tem času potekalo na daljavo zaradi pandemije bolezni covid-19, zato sva najprej raziskali, katere vse možnosti so na voljo za oblikovanje spletnega anketnega vprašalnika.

Po opravljenih anketah sva opravili analizo odgovorov in jih predstavili v obliki grafov. Dobljene odgovore sva primerjali v interpretaciji rezultatov ter s pomočjo strokovne literature iskali odgovore za dobljene rezultate.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 OPREDELITEV RASIZMA

Rasizem se kot oblika diskriminacije pogosto pojavlja v strokovni literaturi, na spletnih portalih ter v vsakdanjem življenju, toda v virih je še vedno različno opredeljen ali neopredeljen.

Slovar slovenskega knjižnega jezika rasizem opredeljuje kot miselnost ali ravnanje, ki temelji na rasnem razlikovanju, zlasti glede na družbeno vrednost, pravice.²

Cambridgeev spletni slovar v prevodu rasizem definira kot predpise, vedenja, pravila idr., ki imajo za posledico nepravilno razlikovanje med ljudmi, utemeljeno v rasni pripadnosti. Rasa je razlog, da imajo nekateri ljudje prednosti pred drugimi oziroma za nepravilno in škodljivo ravnanje z ljudmi.³

Wikipedija, ki ponuja hiter dostop razlag in po njej mladi najpogosteje posegamo, rasizem opredeljuje kot obliko diskriminacije, ki jo pogosto razlagajo kot skrajni vidik negativnega nacionalizma. Temelji na predsodkih o rasnih razlikah med ljudmi, izraža pa se v vedenju, diskriminaciji in dejanjih. Rasne razlike se nanašajo na biološke, tj. fiziološke razlike med ljudmi.⁴

Številne knjige in enciklopedije za otroke in mladostnike o rasizmu pišejo kot o najhujši in najbolj nasilni obliki diskriminacije. Pravijo, da rasisti izhajajo iz ideje, da pripadajo večvredni rasi in tako gojijo sovraštvo do drugih ras. Prepričani so, da so drugačna barva kože, drugačna vera ali izvor posameznika dovolj, da ga označijo kot manjvrednega ali celo nevarnega (Gandon 2008: 38).

Med pregledom literature sva opazili, da učbeniki ali delovni zvezki za pouk zgodovine v osnovnih šolah, prav tako učbeniki in delovni zvezki za pouk domovinske in državljske kulture ter etike ne opredeljujejo termina ali pojma *rasizem*. Rasizem je zgolj omenjen kot vrsta diskriminacije, čeprav se o konkretnih primerih rasizma pogovarjamo pri obeh predmetih. Prav tako sva zasledili, da je rasizem, kljub čedalje večji razsežnosti izraza, v različnih virih, še vedno različno opredeljen.

Vsem opredelitvam oziroma definicijam izraza rasizem je skupna razlaga, da je to diskriminacija. Slovar slovenskega knjižnega jezika *diskriminacija* razlaga kot priznavanje ali dajanje manjših pravic ali ugodnosti komu v primeri z drugimi oz. zapostavljanje.⁵

Iz perspektive jezika in komunikacije nisva nikjer našli definicije rasizma. Iz jezikovno-družbenega zornega kota bi lahko rasizem opredelili kot komunikacijsko (jezikovno in

² *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=rasizem&hs=1>

³ *Cambridge Dictionary* (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/racism>

⁴ *Wikipedia* (7. 12. 2020). Pridobljeno, 14. 2. 2021, <https://sl.wikipedia.org/wiki/Rasizem>

⁵ *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3537002/T4MVC_System_Web_Mvc_ActionResult

nejezikovno) nasilje, s katerim se kršijo osnovne človekove pravice in temelji v diskriminaciji ali okoriščanju glede na raso pripadnost, rodi pa se v nepoznavanju in nespoštovanju raznolikosti sveta.

2.2 ZAČETKI RASIZMA

Prve zamisli ob terminu rasizem sta suženjstvo in Združene države Amerike. Čeprav je rasizem zelo aktualna tema, zlasti glede na družbeno dogajanje v ZDA, in ga povezujemo z dogajanjem v sodobni družbi, segajo njegovi začetki zelo daleč v človeško preteklost. Poznali so ga že Egipčani, Grki in Rimljani. Za njihovo obdobje je bila značilna trgovina z belim blagom. Vzrok za začetek trgovine z belim blagom je verjetno nerazvitost ljudstva, revščina in neizobraženosti nižjega sloja. Zaradi neenakomerne razporejenosti dobrin so nekateri ljudje obogateli, drugi pa bili tako na dnu družbene in preživitvene lestvice, da so morali svojo družino prodati kot sužnje, da so lahko preživeli. Revne ljudi so zaslužnili, prodali in izkoriščali. Prodane osebe so veljale za živo orodje, ker so z njimi ravnali kot s predmeti. Odvzete so jim bile vse življenjske pravice in dodeljene številne dolžnosti (Bajc 2006: 5).

Rasna diskriminacija se je nadaljevala v čas, ko so kolonisti odkrivali nove kontinente oz. novi svet. Čeprav o začetkih rasizma in njegovi zgodnji zgodovini ne priča veliko pisnih virov, lahko domnevamo, da je svoj višek dosegel ravno v tem obdobju. Izvor rasizma je torej povezan s kolonializmom, etnocentrizmom (skupinski ponos, stališče, ko nam je lastna kultura kriterij za merjenje drugih kultur) in ksenofobijo (sovraštvo do tujega, neznanega ali drugačnega) (Podhostnik 2016: 3).

Odkritje novega sveta sega v 14. in 15. stoletje. Evropejci so takrat uvozili na tisoče temnopoltih prebivalcev, jih premestili iz njihove rodne domovine ter jih zajeli kot sužnje. Do takrat je namreč veljalo, da so bili temnopolti ljudje manj inteligentni in sposobni. Na življenjsko verigo so jih pogosto uvrščali tudi nižje od živali. Iz tega osnovnega razloga so bili podvrženi suženjstvu med evropsko kolonizacijo, ter s tem skoraj uničili celotno indijansko civilizacijo. O tem nam priča tudi Kolumbov dnevnik (Podhostnik 2016: 53).

Do sredine 17. stoletja so vse kolonije predstavljale trg proizvodnje dobrin in surovin za matično državo ter s tem vir dobička. Potreba po kapitalu se je povečala in posledično so se povečale obdelovalne površine, za njihovo obdelovanje pa je bilo potrebno več delovne sile (Grabrovec 2010: 10).

Problem delovne sile in nižjih stroškov dela niso mogli rešiti z Indijanci, ki se niso pokorili režimu Evropejcev oziroma so zbolevali za evropskimi boleznimi, kot so koze, ošpice, kuga in tifus. Tudi belopolti pogodbeni delavci niso bili trajna rešitev. Alternativno rešitev je predstavljalo suženjsko delo, s katerim so povečali dobiček od trgovanja s sužnji, ki se je pričelo leta 1619 in je trajalo vse do leta 1880. Več stoletij so evropske države uspešno trgovale s sužnji. V tem obdobju je bilo preko Atlantika pripeljanih več kot 12 milijonov afriških sužnjev. Največ sužnjev so britanske ladje pripeljale v Južno Carolino, Virginijo, Maryland in Georgio, kjer so delali na plantažah. Do konca 17. stoletja so vse britanske kolonije v Severni Ameriki temeljile

na suženjskem delu. Delo sužnje v družbi se je razlikovalo od države do države (Cvirn, Studen 2014: 14).

Pomembno vlogo ljudstva je v tem obdobju predstavljala tudi vera. Večina prebivalstva je svojo navzočnost vpenjala v krščansko vero. Zanimivo je, da se krščanska vera ni zoperstavila suženjstvu in s tem rasizmu. Le malo krščanskih cerkva je med leti 1667 in 1671 protestiralo proti sprejetju zakonodaje, ki določa, da sprejetje krščanske vere ne vpliva na status Afričanov kot sužnje. Veliko več teologov se je ukvarjalo z utemeljevanjem in argumentiranjem rasne diskriminacije. Delež k moralnemu sprejetju suženjstva je prispevala biblijska razlaga manjvrednega afriškega ljudstva, povezana z zgodbo o Noetu. Po Stari zavezi (Sveto pismo 1995, 11–20) ima Noe tri sinove Sema, Hama in Jafeta. Noe je svojega sina Hama preklel, ker ga je slednji videl pijanega in razgaljenega v šotoru. Preklel ga je v hlapca svojih bratov. Ham je Kanaanov oče, ki je naselil območje današnje Afrike. Ham je preko svojega sina na potomstvo prenesel temno barvo kože in ponižanost vseh Afričanov, saj je v očeh Boga grešil. Tako je afriško ljudstvo ponižal v status neljudi. S to razlago so začeli opravičevati suženjstvo. Ker je bil Ham preklet v hlapca, je afriško ljudstvo kot njegov potomec obsojeno na ponižnost svojemu gospodarju. Afričane je zaslužnil sam Bog, ker so pogršili proti njemu. Služiti Bogu je bilo izenačeno služiti gospodarju. S tem argumentom so svetlopolti lahko sprejeli suženjstvo. Afričane so prepričali, da je sprejetje suženjskega statusa njihova odrešitev (Lindsey 1994, 32–44). Za dokazovanje le-tega so številni teologi začeli pripravljati katekizme (Grabovec 2010: 10).

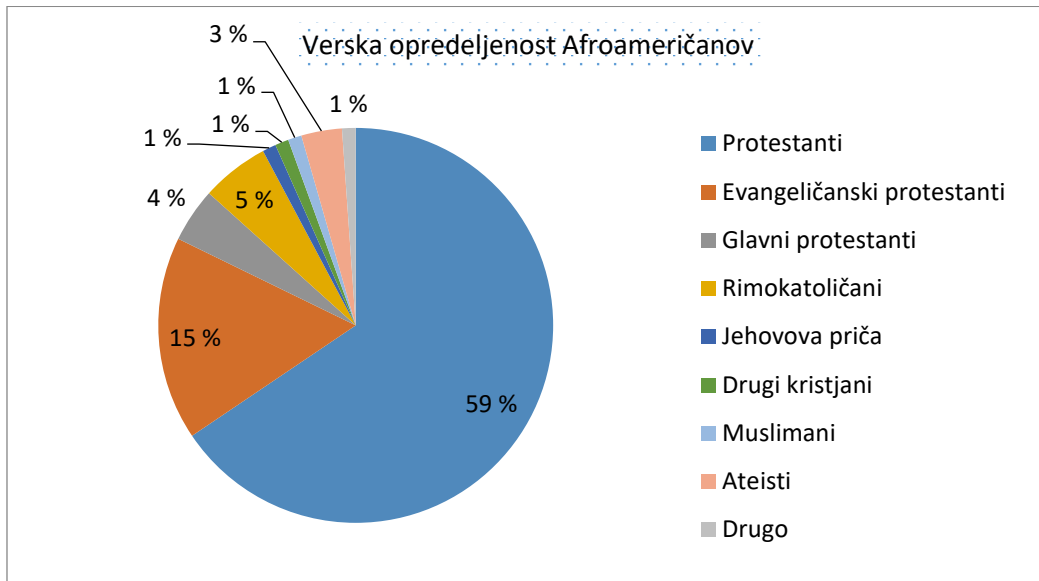
Religija temnopoltnih Američanov se nanaša na verske in duhovne prakse Afroameričanov. Zgodovinarji se na splošno strinjajo, da versko življenje temnopoltnih Američanov predstavlja temelj njihovega skupnostnega življenja. Pred letom 1775 so bili med temnopoltnimi prebivalci v trinajstih kolonijah raztreseni dokazi o organizirani religiji. Njihova rast je bila v naslednjih 150 letih precej hitra, dokler se v njihovo članstvo ni vključila večina temnopoltnih Američanov.⁶

Po emancipaciji leta 1863 so svobodnjaki organizirali svoje cerkve, predvsem baptistične, sledili pa so jim metodisti. Druge protestantske veroizpovedi in katoličani so igrali manjše vloge. Do leta 1900 so bila pomembna binkoštna in svetostna gibanja, pozneje pa tudi Jehovove priče. *Nation of Islam* in *el-Hajj Malik El-Shabazz*, znan tudi kot Malcolm X, so dodali muslimanski dejavnik v 20. stoletju. Močni pastirji so pogosto igrali pomembne vloge v politiki, pogosto s svojim vodstvom v ameriškem gibanju za državljanske pravice, kot so značilni Martin Luther King mlajši, Jesse Jackson in Al Sharpton.⁷

⁶ *Wikipedija* (b. d.). Pridobljeno, 14. 3. 2021, https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_of_black_Americans

⁷ *Wikipedija* (b. d.). Pridobljeno, 14. 3. 2021, https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_of_black_Americans

Religijska pripadnost temnopoltih Američanov je raznolika. Graf 1 prikazuje versko opredeljenost oz. versko pripadnost temnopoltih Američanov.

Graf 1: Verska opredeljenost temnopoltih Američanov

2.3 PRELOMNICE V RAZVOJU RASIZMA

Strokovna literatura rasizem razlaga različno. Veliko ljudi si rasizem še vedno razlaga kot diskriminacijo proti Judom, tj. kot antisemitizem, kar je verjetno posledica holokavsta, ki v zgodovini velja za pomembno prelomnico v razvoju rasizma (Gandon 2008: 10).

Holokavst, hebrejsko tudi *šoa*, je sistematični genocid Judov, ki ga je izvajala nacistična Nemčija med 2. svetovno vojno. Genocid je vsakršno sistematično uničevanje določene etnične skupine ali celih narodov z ubijanjem in množičnem iztrebljanjem njihovega prebivalstva ter uničenjem njihovih političnih, družbenih, kulturnih in verskih institucij. Začel se je v letu 1941 in je trajal vse do konca vojne leta 1945. Glavni cilj holokavsta je bilo iztrebljenje evropskih Judov, kar so nacisti imenovali dokončna rešitev judovskega vprašanja. Nemci so Jude iz vseh delov Evrope preselili na vzhod, zlasti na Poljsko. Nastanili so jih v geta oz. posebna obliko taborišč, ki so jih ogradili z žicami in zidovi in v katerih so množično zapirali nasprotnike. V skrajni obliki je bilo namenjeno tudi njihovem organiziranem pobijanju. Zaprli so jih v taborišča smrti in delovna taborišča, kjer so na njih izvajali številne poskuse, jih z delom izčrpali in jih na koncu s plinom usmrtili. Nemški nacisti so poleg Judov imeli zaprte tudi Rome, Slovane, umsko in telesno prizadete osebe ter homoseksualce. Imenovali so jih za *plevel tega planeta* (Medved 2020: 1).

V istem časovnem obdobju se je v Ameriki pojavil drug problem rasizma in diskriminacije, in sicer rasizem do temnopoltega prebivalstva. Ta je pripeljal do gibanja za državljanske pravice

ali *civil rights movement*. To je bilo desetletno gibanje ali kampanja Afriških Američanov in njihovih somišljencev. Ena najpomembnejših bork za pravice temnopoltih ljudi tistega časa je bila Rosa Parks, ki je znana po tem, da svetlopolti osebi ni hotela odstopiti sedeža na avtobusu. Praksa v, takrat rasistični, ameriški zvezni državi Montgomery je bila, da so svetlopolti in temnopolti na avtobusu sedeli ločeno, temnopolti so smeli sedeti le v ozadju. Protest se je končal z njeno aretacijo, njena zahteva po spoštovanju in enakosti pravic pa je prerasla v bojkot avtobusnega prometa v Montgomeryju. Bojkot, ki je začetek ameriškega gibanja za državljanske pravice, je vodil Martin Luther King (Grabrovec 2010: 16).

Martin Luther King je bil minister in aktivist. Do njegovega atentata je postal najvidnejši predsednik in vodja Gibanja za državljanske pravice. King je najbolj znan po uveljavljanju državljanskih pravic z nenasiljem in državljansko neposlušnostjo, navdihnjen s svojimi krščanskimi prepričanji in nenasilnim aktivizmom Mahatme Gandhija (Grabrovec 2010: 16).

Izrazito rasistično delovanje se je dogajalo tudi v času življenja Mahatme Gandhija, njegovo ime v prevodu pomeni *velika duša*. Bil je indijski politik, odvetnik in demokratični aktivist. Gandhi je bil eden od tvorcev sodobne Indije in vpliven zagovornik *satjagrahe* (nenasilnega protesta) kot sredstva revolucije.⁸

Z bojem za pravice najemnih delavcev in drugih indijskih gospodarstvenikov v Južni Afriki je kot mlad odvetnik iskal način za uveljavitev pravic Indijcev. Gandhijevo načelo *satjagrahe*, po navadi grobo prevedeno kot »*pot resnice*« ali »*težnja za dušo*«, je nagovorilo nove generacije demokratičnih aktivistov. Najbolj znan med njegovimi idejnimi nasledniki je bil Rolihlahla »Nelson« Mandela. (Bajc 2006: 25)

Med ključnimi osebnostmi v boju proti rasizmu je tudi Nelson Mandela. Nelson Mandela je bil prvi temnopolti predsednik v Južni Afriki (1994–1999). Svoje življenje je posvetil boju proti *apartheidu*, sistemu, ki je ločeval pravice belcev od nebelcev. Bil je predstavnik politične stranke Afriški narodni kongres, hkrati pa bil nekaj časa tudi član Komunistične partije Južne Afrike. Njegova pogajanja v začetku 90. let z južnoafriškim predsednikom FW de Klerkom so pomagala končati državo *apartheida* in sistem rasne segregacije. Slovar slovenskega knjižnega jezika segregacijo opredeljuje kot ločevanje, zapostavljanje določene rase ali določenega družbenega sloja na vseh področjih javnega življenja oz. kot rasno razlikovanje.⁹ Mandela in de Klerk sta bila za svoja prizadevanja leta 1993 skupaj nagrajena z Nobelovo nagrado za mir.¹⁰

Čeprav je bilo gibanje za človekove pravice, tj. *civil rights movement*, prvo gibanje za pravice temnopoltih, pa vseeno ni bilo zadnje. Zgodovina protestnega gibanja se je nadaljevala julija 2013, ko se je začelo gibanje za pravice temnopoltih oz. *Black Lives Matter (BLM)*. To je decentralizirano politično in družbeno gibanje, ki protestira proti policijskemu nasilju in vsem oblikam rasno motiviranega nasilja nad temnopoltimi. Gibanje se je vrnilo na nacionalne

⁸ *Britannica* (12. 2. 2021). Pridobljeno, 14. 3. 2021,

<https://www.britannica.com/biography/Mahatma-Gandhi>

⁹ *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (b. d.). Pridobljeno, 14. 3. 2021,

<https://fran.si/iskanje?Query=segregacija&hs=1&View=1>

¹⁰ *Britannica* (b. d.). Pridobljeno, 14. 3. 2021, <https://www.britannica.com/biography/Nelson-Mandela>

naslovnice leta 2020 in pridobilo mednarodno pozornost med globalnimi protesti, po umoru Georga Floyd. Umoril ga je svetlopolti policist iz Minneapolisa, Derek Chauvin. V protestih je leta 2020 v Združenih državah Amerike sodelovalo od 15 do 26 milijonov ljudi, zato je to eno največjih gibanj za človekove pravice v zgodovini države. Gibanje vključuje številne poglede in vrsto zahtev, vendar se osredotoča na reformo ameriškega kazenskega pravosodja.¹¹

K spreminjanju družbene zavesti in zaustavljanju rasizma, lahko prispeva vsak posameznik, in sicer tako, da se izobražuje o rasističnem dogajanju v svetu in o načinu, kako lahko rasizem preprečimo. Začne se z *rasno spoštljivo komunikacijo*.

K spreminjanju družbene zavesti in preprečevanju rasizma so v zadnjih nekaj desetletjih s svojimi kampanjami pripomogla tudi različna podjetja, kot so United Colors of Benetton, Vogue, UEFA in mnogi drugi. United Colors of Benetton svojo platformo uporablja za ozaveščanje ljudi o sprejemanju drugačnosti. Italijanski fotograf, Oliviero Toscani, ki fotografira za podjetje United Colors of Benetton, je v intervjuju povedal, »*It's not multiracial, there is just one race - the human race- and they just come in different colours. I never really understood why nobody ever really thought of that before.*«¹², kar pomeni, da ne živimo v več rasni družbi, saj obstaja samo ena rasa, tj. človeška rasa, le-ta pa se manifestira v različnih barvah.

Vsako leto 21. marca obeležujemo svetovni dan boja proti rasni diskriminaciji. Na ta dan je policija leta 1960 ubila 69 ljudi na miroljubnem protestu proti *apartheidu* v Sharpevillu v Južnoafriški republiki. Ob imenovanju 21. marca za svetovni dan boja proti rasni diskriminaciji, leta 1966, je Generalna skupščina Združenih narodov (OZN) pozvala države k večjemu trudu za izkoreninjenje rasne diskriminacije.¹³

2.4 RASIZEM IN KOMUNIKACIJA

Komunikacija je proces, v katerem vsi udeleženci sprejemajo, pošiljajo in interpretirajo sporočila ali simbole, ki so povezani z določenim pomenom in namenom. Je vedno dvosmeren proces, saj je povezana s sočasno medsebojno zaznavo in hkratno medsebojno izmenjavo sporočil.¹⁴

¹¹ *The New York Times* (31. 5. 2020). Pridobljeno, 14. 3. 2021, <https://www.nytimes.com/2020/05/31/us/george-floyd-investigation.html>

¹² *Yomi Adegoke* (7. 6. 2019). Pridobljeno, 14. 3. 2020, <https://medium.com/@yomiadegoke/united-colors-of-benetton-blazed-a-trail-for-diversity-in-fashion-a61746de0517>

¹³ *Društvo Parada ponosa* (b. d.). Pridobljeno, 14. 3. 2021, <http://www.ljublanapride.org/svetovni-dan-boja-proti-rasni-diskriminaciji/>

¹⁴ *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (b. d.). Pridobljeno, 14. 3. 2021, <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=komunikacija>

Med generacijami se pojavlja velika časovna razlika, zato se posledično pojavljajo tudi spremembe v komuniciranju med njimi. Komunikacijo mlajših generacij zaznamuje predvsem velik vpliv razvoja tehnologije in socialnih omrežij, katerih v komunikaciji starejših generacij pogosto ni prisotnih.

Sodobne generacije pri sporazumevanju uporabljajo številne različne oblike komuniciranja, ki jih delimo na besedno ali verbalno in nebesedno ali neverbalno komuniciranje.

Med mladimi je danes največ nebesedne ali neverbalne komunikacije. K temu je pripomogla tudi tehnologija. Mladi namreč vse bolj uporabljamo *emojis* in *GIF* kot obliko hitrejšega in zabavnejšega komuniciranja.

Pod verbalno ali besedno obliko komunikacije štejemo:

- govornjeno besedo, frazo ali izraz,
- pisano besedo, frazo ali izraz.

Verbalna in neverbalna komunikacija si nista nasprotni, temveč se dopolnjujeta. Vendar, kot pravi pregovor, *Dejanja povedo več kot besede*.¹⁵, ima večjo sporočilno moč neverbalna komunikacija. Nebesedno ali neverbalno komuniciramo z nebesednimi sredstvi, kot so:

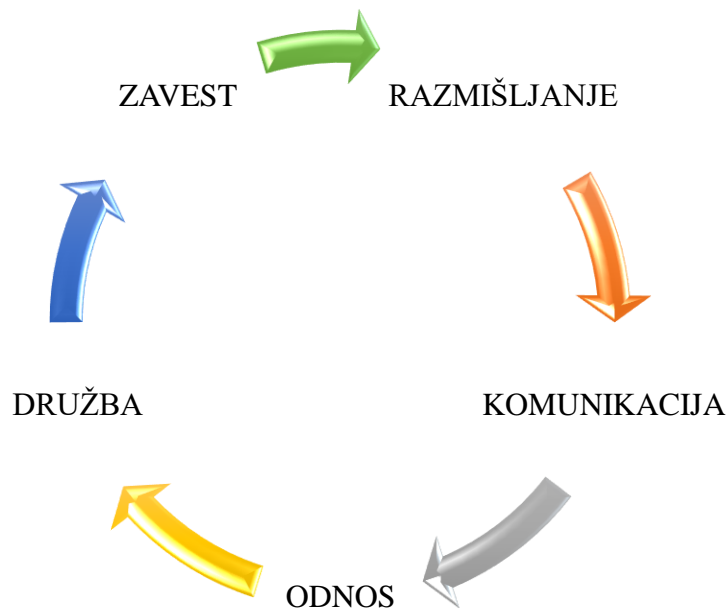
- govornica telesa: to obliko komuniciranja uporabljamo tako živali kot ljudje. Del tega obnašanja poteka podzavestno in se razlikuje od znakovnega komuniciranja. Primer: govornica telesa ob zmagi na nekem tekmovanju;
- govornica obraza ali obrazna mimika: je gibanje telesa oziroma premikanje obraznih mišic kot izraz čustev oziroma duševnega razpoloženja. Primer: z nasmehom lahko predstavljamo veselje oziroma srečo, z nagubanim čelom izrazimo jezo;
- kretnje rok ali gestikulacija: gestika pomeni kretnje rok, nog in glave. Gre za sporočanje s pomočjo telesnih gibov. Z njo so se ljudje sporazumevali, še preden so razvili sposobnost glasovnega sporazumevanja. Primeri:
 - razprte roke, dlani obrnjene navzgor: ponazarjajo resnico, odkritost, vdanost, poslušnost;
 - prekrižane roke: gre za odklonilno stališče oz. se počutimo ogrožene;
 - podpiranje glave z dlanjo: dolgočasje;
 - praskanje po nosu (hiter, skoraj neopazen dotik): laganje, če to stori govorec in dvom, če to stori poslušalec;
- slike, risbe, glasba, ples in druge oblike umetniškega izražanja. (Gobec 2017: 13–14)

Komunikacija nam omogoča usklajevanje mnenj, doseganje različnih ciljev, pa tudi vzpostavljanje, vzdrževanje in spreminjanje medosebnih odnosov. Čeprav je večšina

¹⁵ *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, https://www.fran.si/sub/216/_/100526/

komuniciranja najpomembnejša izmed vseh, ki jih ljudje sploh imamo, se je le malokdaj načrtno učimo.

Kljub temu, da komuniciramo dejansko vsak trenutek, zavedno ali nezavedno, se pogosto zgodi, da se lahko izražamo žaljivo, brez da bi to sploh opazili, ker uporabljamo komunikacijske oblike, ki jih drugačen časovni in družbeni kontekst spreminja. V sodobnem času, ko se je kolektivna zavest o rasah začela spreminjati, je možno uvideti, kako so ljudje razmišljali in komunicirali v preteklosti ter kakšne odnose in svet so posledično ustvarili, zato je potrebno pozornost usmeriti na kontekst in rabo izrazov, ki so se oblikovali v času rasizma, v ZDA in drugod, in so jih uporabljali v žaljivem kontekstu. Komunikacija preteklega časa zato postane neučinkovita, neuspešna ali neustrezna.

Prikaz 1: Poenostavljen prikaz vpliva komunikacije na družbo

Komunikacija postane rasistična, ko oseba uporabi besedo, izraz ali kakršno koli obliko verbalne ali neverbalne komunikacije, z namenom, da bi prizadela drugo osebo ali skupino ljudi zaradi njihove barve kože oz. drugačne rasne pripadnosti.

Dogodki v preteklosti pričajo, da so svetlopolti prebivalci namerno poniževali temnopolte prebivalce, ker so nad njimi želeli imeti premoč in nadvlado. Sklepamo lahko, da jih je bilo strah nepoznanega, s temnopoltim prebivalstvom prej namreč niso imeli stikov oz. so jih izkoriščali. Bali so se njihovih fizičnih sposobnosti, saj so po naravnih predispozicijah bili temnopolti ljudje fizično sposobnejši za delo, prav tako so bili odporni na večino evropskih boleznih, kot so kuga, koze, ošpice, tifus (Cvirn, Studen 2014: 14).

2.5 POVEZAVA RASIZMA IN ANGLEŠČINE

Angleščina si je s pomočjo širnega britanskega imperija zagotovila pomembno sporazumevalno vlogo v svetu, vendar je status globalnega jezika dosegla šele v kombinaciji z gospodarsko prevlado ZDA od leta 1950 dalje. Šele z močnim gospodarskim razvojem in globalizacijo sveta se je rodila potreba po univerzalnem svetovnem jeziku, ki bi olajšal trgovanje, komunikacijo v znanosti in kulturi ter olajšal sporazumevanje z razvojem tehnologije in medijev, kjer se pokaže uporabnost angleščine.

Jezik postane mednarodni, globalni zaradi ekonomske, tehnološke, medijske in vojaške moči naroda, ki ga govori. Angleščina torej ni postala globalni jezik zaradi kakšnih svojih posebnih strukturnih lastnosti, ali pa zato, ker bi imela tako obsežno ali enostavno besedišče, temveč zgolj zaradi potrebe po globalnem jeziku, ki bi olajšal komuniciranje.¹⁶

Večino od nas angleščina spremlja že od otroštva. K temu sta veliko pripomogla tehnologija in mediji: televizija, računalniki, pametni mobilni telefoni, v zadnjih letih pa tudi internet, ki pri učenju jezikov dobiva vse večjo vlogo. Znanje angleščine še dodatno poglobimo, ko vstopimo v formalno izobraževanje, in sicer v vrtcih in osnovnih šolah, učenje pa nadaljujemo vse do konca srednje šole, v nekaterih primerih tudi z izobraževanjem na univerzah oz. fakultetah, spet drugi pa raje obiskujejo tečaje angleščine.¹⁷

Angleščina je mednarodni jezik turizma, znanosti, tehnologije, medijev, medicine in letalstva. Je nepogrešljiva na potovanjih, z njenim znanjem pa nam je omogočen dostop do številnih tiskanih in digitalnih vsebin, za katere bi bili sicer prikrajšani. Prav zato je angleščina jezik, brez katerega si dandanes težko predstavljamo življenje.

Zakaj pa povezujemo angleščino z rasizmom? Cilj raziskovalne naloge ni pokazati, da je angleščina rasističen jezik, temveč želi ozaveščati o uporabi tujih jezikov, med katerimi je samem vrhu ravno angleški jezik. *Angleški jezik je lingua franca*. Rasizem je v zgodovini dosegel največjo razsežnost ravno v Združenih državah Amerike, kajti ravno tam so se temnopolti ljudje med prvimi uprli rasizmu, se postavili za svoje osnovne človekove pravice ter si jih skozi čas izborili. Krute oblike rasističnega oz. rasno nespoštljivega komuniciranja tako prenašamo iz globalno ene od najmočnejših kultur, ni pa to edina kultura, v kateri se rasizem pojavlja.

Rasistično oz. rasno nespoštljivo komuniciranje se ne pojavlja samo v ZDA, temveč se je skozi čas razširilo še v druge konce Evropske unije in celotnega sveta, predvsem v nekdanjih britanskih kolonijah. Precej pogost je tudi na Nizozemskem, v Rusiji in Nemčiji in v ostalih evropskih državah. Velik del tega je prinesla angleški jezik kot *lingua franca*. Jezik je sredstvo sporazumevanja in odgovornosti za rasizem ne more prevzeti, jezik kot tak, ni rasno nespoštljiv, ljudje oz. govorniki ga delamo rasističnega oz. rasno nespoštljivega, ker ga v takšne

¹⁶ *Angleščina* (19. 1. 2009). Pridobljeno, 13. 3. 2021, <https://jeziki.wordpress.com/2009/01/19/angleščina-svetovni-jezik/>

¹⁷ *Lingula* (b. d.). Pridobljeno, 13. 3. 2021, <https://www.anglescina.com/tečaj/globalni-jezik/>

sporazumevalne namene uporabljamo. Ne bi bilo prav, da bi angleški jezik, ali kateri koli jezik, dobil rasističen oz. rasno nespoštljiv predznak.

V Evropi je z Evropsko unijo angleški jezik postal eden od *pan jezikov*. Angleški jezik je jezik funkcionalnega sporazumevanja, zasedanja evropskega političnega in gospodarskega vrha. V Evropski uniji uporabljamo angleščino v turizmu in gospodarstvu, v industriji, med trgovanjem, v parlamentu, in na splošno pri razumevanju med narodi, zato je ključnega pomena v medsebojnem komuniciranju in sobivanju.¹⁸

Medijsko prevlado imajo mediji, ki uporabljajo kot sredstvo sporazumevanja ravno angleški jezik, zato je prenos rasizma skozi filme, risanke, oddaje, gledališke predstave, športne in kulturne prireditve, knjige, igrice, internet idr. neizogiben.

Prav zaradi vseh zgoraj naštetih razlogov iz angleščine prenašamo največ besed, fraz in izrazov, načinov komuniciranja. Med temi se pojavljajo tudi tisti, ki so lahko celo rasistični oz. rasno nespoštljivi, brez da bi se tega sploh zavedali.

Vsako rasistično oz. rasno nespoštljivo komuniciranje ali dejanje in vsak, nameren ali nenameren, rasistični izraz ljudi razvrednoti in izključuje. Zato je namen najine raziskovalne naloge ozavestiti mlade k bolj previdni rabi tujega jezika ter prepoznavanju, poznavanju in odzivanju na rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v tujem jeziku angleščini.

3 VSEBINSKI DEL

Zaradi izobraževanja na daljavo in pandemije bolezni covid-19, sva iskali načine, kako opraviti raziskovalno delo na daljavo. Metoda, s katero ugotavljava prepoznavanje in poznavanje rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije v angleškem jeziku, je kvantitativna metoda, tj. anketni vprašalnik. Anketni vprašalnik je oblikovan s pomočjo spletnega orodja.

Za sestavljanje anketnega vprašalnika sva uporabili spletni portal *Artur ankete*, saj sva ocenili, da je zaradi možnosti, ki jih ponuja, najprimernejši. Veliko prednost namreč predstavlja možnost, da se v anketo lahko vključi slika in videoposnetek, saj to naredi anketo preglednejšo, bolj zanimivo in lažje izvedljivo glede na naša vprašanja in raziskovalne hipoteze. Obstajajo še drugi spletni portali, s pomočjo katerih se lahko oblikujejo anketni vprašalniki, kot so *1 KA spletne ankete*, *MojaAnketa.si*, ki pa ne ponujajo možnosti dodajanja kratkih videoposnetkov v brezplačni različici, zato sva izbrali spletni portal *Artur ankete*, ki pa to omogoča.

Anketni vprašalnik je anonimen in razdeljen po oddelkih. Sestavljen je iz 27 vprašanj, naslovnice in zaključne strani. Od tega je večina vprašanj sestavljenih tako, da imajo učenci in

¹⁸ *Angleščina* (19. 1. 2009). Pridobljeno, 15. 3. 2021, <https://jeziki.wordpress.com/2009/01/19/angleščina-svetovni-jezik/>

učenke na izbiro različne tipe odgovorov. V večini so ponujeni ABC odgovori in odgovor *drugo*, v primeru, da bi kdo od učencev ali učenk želel zapisati svoj samostojni odgovor. Vsebuje tudi vprašanje odprtega tipa, na katerega lahko učenci in učenke odgovorijo s svojimi besedami. Nekaj vprašanj vsebuje tudi izbrane slike in videoposnetke, ki si jih učenci s klikom na povezavo, lahko samostojno ogledajo in nato odgovorijo na vprašanja. V anketnem vprašalniku so tudi vprašanja, ki omogočajo oceno z drsniki in zvezdicami, tj. z lestvico. Oblikovano je tudi vprašanje, kjer je ponujen izbor besed s primeri, med katerimi s klikom izberejo rasistične oz. rasno nespoštljive izraze. Zanima naju, ali bodo prepoznali rasistično oziroma žaljivo sporočanje, tj. komunikacijo.¹⁹

Sama tema raziskovalnega dela obsega termina *prepoznavanje* in *poznavanje* rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije v angleškem jeziku. Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje termina na naslednji način:

- poznavanje – *vednost o določeni dejavnosti, stvari ali področju; vedeti za obstajanje, lastnosti, značilnosti koga; vedeti (za) kaj, biti seznanjen s čim;*²⁰
- prepoznati – *ugotoviti.*²¹

Po Bloomovi taksonomiji poznavanje obsega prepoznavanje, ki je najnižja raven znanja. Hierarhične stopnje, ki si po Bloomovi taksonomiji znanja sledijo so:

Prikaz 2: Bloomova taksonomija²²

¹⁹ Glej Prilogo.

²⁰ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021,

<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=poznavanje> in
<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=poznati>

²¹ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021,

<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=prepoznati>

²² Zavod RS za šolstvo (2. 4. 2012). Pridobljeno, 12. 2. 2021,

https://www.zrss.si/projektiess/skladisce/podpora_solam/PPT/z%20u%C4%8Dno-ciljnim%20in%20razvojno%20procesnim%20pristopom%20do%20aktivnej%C5%A1e%20vloge%20dijakov%20in%20do%20bolj%20kakovostnega%20znanja.ppt

Iz prikaza je razvidno, kako si ravni znanja sledijo. Pri komuniciranju je potrebno najprej usvojiti poznavanje oziroma prepoznavanje, nato razumevanje in šele nato uporabo. Težava pa nastane, kadar nek izraz, bodisi besedo, frazo, stavek, zapisan ali izgovorjen, kretnjo, gestikulacijo ali mimiko, ne poznamo natančno in je ne razumemo, jo pa uporabimo, ker nam je zanimiva, zabavna, smešna ali pa je morda priljubljena na družbenih omrežjih.

Raziskovalna vprašanja in raziskovalne hipoteze so zastavljene tako, da s pomočjo opisnikov ocenimo trenutno prepoznavanje in poznavanje med učenci in učenkami 7., 8. in 9. razreda. Opisniki so predstavljeni v Skupnem evropskem jezikovnem okvirju (SEJO).²³

Opisniki ali ocenjevalna merila, ki so uporabljeni v raziskovalnih hipotezah, imajo obliko lestvic: *ne prepoznajo, ne poznajo – pomanjkljivo poznajo – delno prepoznajo, delno poznajo natančneje poznajo – vedno in natančno poznajo; ustrezno in neustrezno.*

Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje opisnik:

- pomanjkljiv – *ki nima vseh sestavnih delov celote, enote; ki ni v skladu z zahtevanimi lastnostmi, zahtevano kakovostjo; ki ne obstaja v zadostni, zadovoljivi meri.*²⁴
- natančen – *ki opravlja svoje delo, naloge v največji mogoči popolnosti; ki upošteva, zajema vse, tudi podrobnosti; ki z največjo mogočo popolnostjo kaže, podaja resnično stanje.*²⁵

Pomanjkljiv pri interpretaciji rezultatov pomeni, da učenci in učenke prepoznajo oziroma poznajo manj kot 50 % žaljivih oziroma rasističnih oz. rasno nespoštljivih besed v anketnem vprašalniku, tj. jih manj kot 50 % prepozna rasistično oz. rasno nespoštljivo sporočanje v slikah in videoposnetkih. Potrditev razumevanja vsakega sporočila je podprto z naslednjim vprašanjem, kjer učenci in učenke razložijo, zakaj menijo, da neko sporočilo rasistično oz. rasno nespoštljivo.

Takšno merjenje bi bilo v skladu s SEJO, toda glede na to, da sva rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo opredelili kot komunikacijsko nasilje, ki krši osnovne človekove pravice, bova upoštevali kriterij 0. tolerance do nasilja, zato v raziskovalnem delu uporabljava izraz rasno nespoštljiva ali rasno žaljiva komunikacija.

Natančnejše poznavanje rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije pri interpretaciji pomeni, da določena generacija učencev in učenk prepozna, tj. pozna več rasističnih oz. rasno nespoštljivih sporočil kot druge generacije. Najina predpostavka je, da je prepoznavanje oz. poznavanje rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije pogojeno z znanjem in izkušnjami.

Kadar smo udeleženci rasistične oz. rasno nespoštljive ali žaljive komunikacije, je odgovor nujen in ključnega pomena. V tej hipotezi sva določili lestvico: *ustrezen oz. neustrezen* odziv.

²³ SEJO (2011). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/SEJO-komplet-za-splet.pdf>

²⁴ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://fran.si/iskanje?Query=pomanjkljiv&View=1>

²⁵ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=natan%C4%8Den>

Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje opisnik:

- *ustrezen – ki ima zaželeno, potrebne lastnosti, značilnosti glede na kaj; ki je po stopnji, višini v skladu s pričakovanim; ki je v skladu z določenimi normami, pravili; ki je v skladu z določenimi dejstvi; ki je v skladu z določenim namenom.*²⁶

Predpostavili sva, da se učenci in učenke 9. razredov ustrežneje odzovejo na rasistično komunikacijo kot učenci in učenke 7. in 8. razredov. Zanimivo bo primerjati rezultate po generacijah in skupni rezultat.

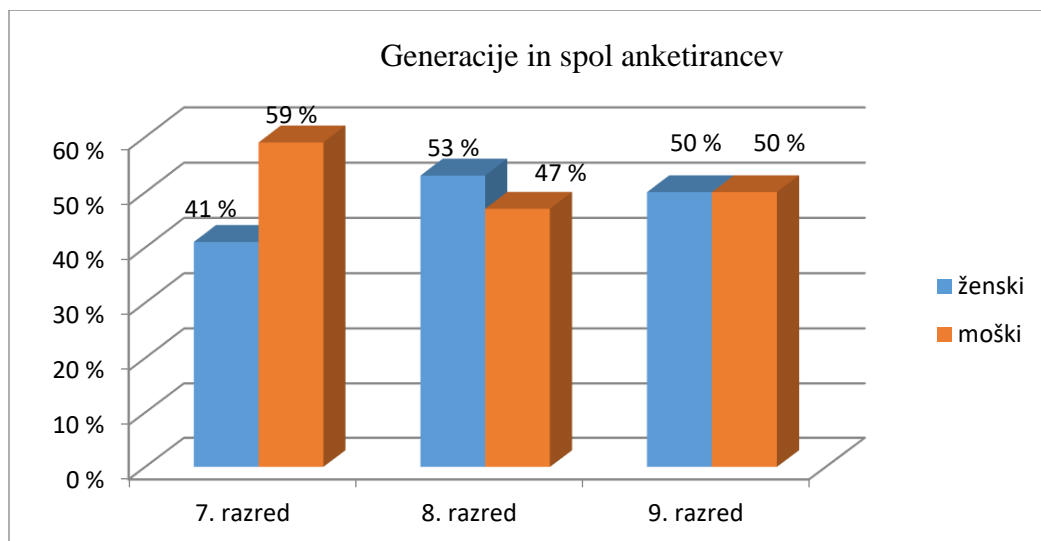
Ko sva oblikovali spletni anketni vprašalnik, sva predvideli, da nekateri učenci in učenke ne bodo rešili spletnega anketnega vprašalnika do konca, zato sva predpostavili, da bo v 9. razredu manj učencev in učenk dokončalo anketni vprašalnik kot v 7. in 8. razredu.

Odgovori na raziskovalna vprašanja so podani v obliki stolpičnih grafov, tabel ter v obliki odstotkov.

²⁶ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=ustrezen>

3.1 REZULTATI RAZISKAVE

Prva informacija v anketnem vprašalniku se nanaša na generacijo in spol. Začetna zamisel je bila, da bi naredili primerjavo odgovorov tudi po spolu, toda te možnosti *spletni portal Artur* ni dopuščal. Graf 1 prikazuje, kakšna je zastopanost generacij in spola v raziskovalnem delu.

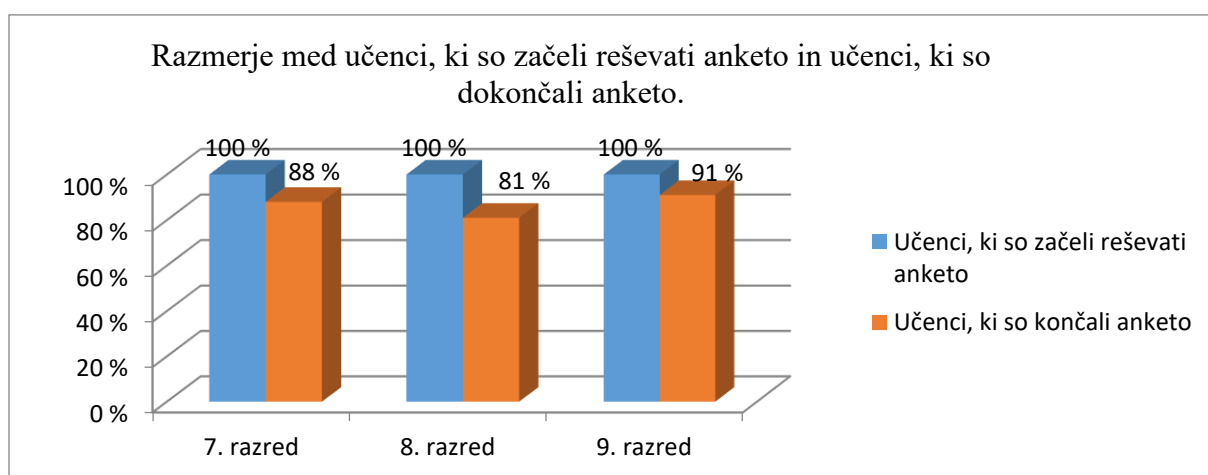

Graf 2: Anketni vprašalnik po generacijah in spolu.

Anketni vprašalnik je v 7. razredu začelo reševati 34 učencev in učenk. Od tega je anketni vprašalnik je dokončalo 30 učencev in učenk, kar predstavlja 88 %.

V 8. razredu je anketni vprašalnik začelo reševati 43 učencev in učenk. Od tega je anketni vprašalnik dokončalo 35 učencev in učenk, kar predstavlja 81 %.

V 9. razredu je anketni vprašalnik začelo reševati 32 učencev in učenk. Od tega je anketni vprašalnik dokončalo 29 učencev in učenk, kar predstavlja 91 %.

Graf 3: Razmerje med učenci, ki so začeli reševati anketo in učenci, ki so dokončali anketo.

Prvo vprašanje v anketnem vprašalniku je ponujalo odgovor odprtega tipa, in sicer sva kot odgovor želeli pridobiti razmišljanja in razlago anketirancev, kaj je za njih rasizem, kako si ga razlagajo.

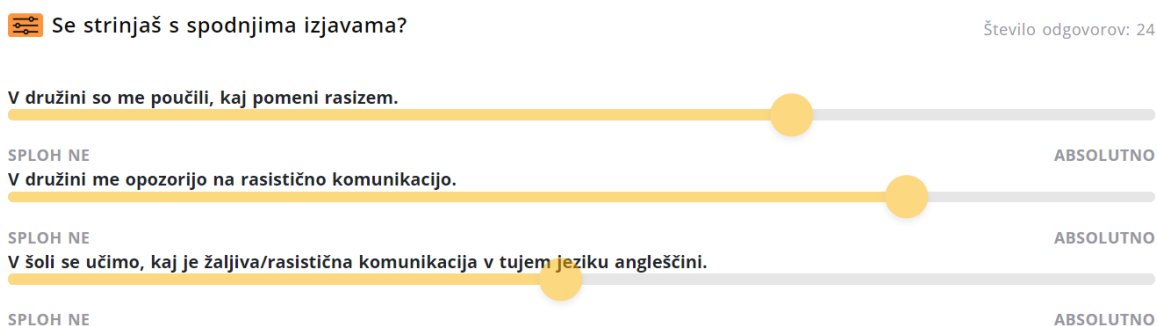
V 7. razredu je na vprašanje odgovorilo 32 od 34 učencev in učenk, kar predstavlja 94 %. Od tega je 73 % učencev in učenk odgovorilo pomensko ustrezno. 21 % učencev in učenk na vprašanje ni odgovorilo smiselno, ustrezno ali pa vprašanja niso vzeli resno oziroma ne vedo, kaj je rasizem.

V 8. razredu je na vprašanje odgovorilo 41 od 43 učencev in učenk, kar predstavlja 93 %. Od tega je 77 % učencev in učenk odgovorilo pomensko ustrezno. 16 % učencev in učenk na vprašanje ni odgovorilo smiselno, pomensko ustrezno ali pa vprašanja niso vzeli resno oziroma ne vedo, kaj je rasizem.

V 9. razredu je na vprašanje odgovorilo 32 učencev in učenk, kar predstavlja 100 %. Od tega je 91 % učencev in učenk odgovorilo pomensko ustrezno. 9 % učencev in učenk na vprašanje ni odgovorilo smiselno, pomensko ustrezno ali pa vprašanja niso vzeli resno oziroma ne vedo, kaj je rasizem.

Kot drugo vprašanje, ki sva ga zastavili pri raziskovalnem delu, sva se vprašali, ali se mladostniki o rasizmu pogovarjajo doma, ali so jih v družini poučili o tem, kaj je rasizem, kaj je rasistična oz. žaljiva komunikacija in ali opazijo, da se v šoli pri angleščini učimo o tem, kaj je rasistična komunikacija. Želeli sva pridobiti njihovo mnenje, tj. njihovo oceno, ki je, seveda, subjektivna. Vprašanja sva oblikovali v obliki trditev, anketiranci pa so se s pomočjo lestvice oziroma s pomikanjem drsnika odločili, kako bodo odgovorili oziroma, kje na lestvici se nahaja njihovo mnenje oziroma ocena. Skrajna leva stran drsnika pomeni, da se učenec ali učenka s trditvijo sploh ne strinja, skrajna desna stran pa, da se s trditvijo popolnoma strinja.

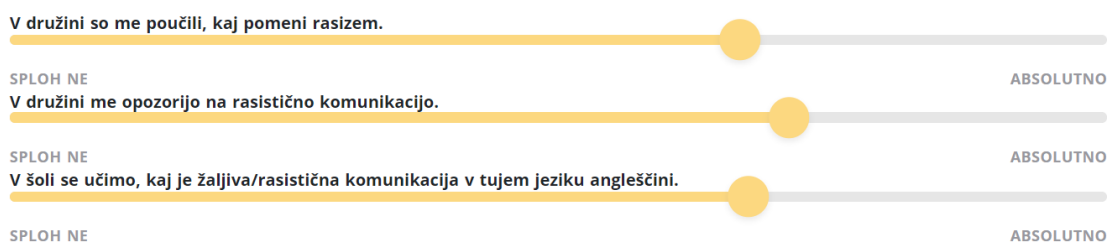
Spodnji sliki, in sicer sliki 2 in 3, prikazujeta odgovore učencev in učenk 7. a in 7. b razreda. Na to vprašanje je odgovorilo 33 od 34 učencev in učenk, kar predstavlja 97 %.

Slika 1: Odgovori na drugo vprašanje, 7. a

Se strinjaš s spodnjimi izjavami?

Število odgovorov: 9

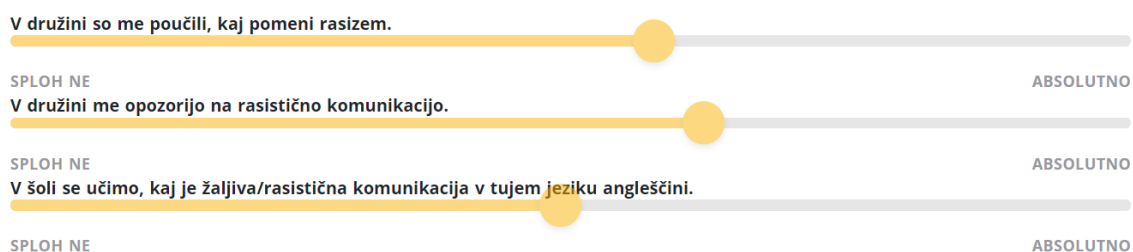

Slika 2: Odgovori na drugo vprašanje, 7. b

Sliki 4 in 5 prikazujeta odgovore učencev in učenk 8. a in 8. b razreda. Skupno je na to vprašanje odgovorilo 41 učencev in učenk od 43, kar predstavlja 95 %.

Se strinjaš s spodnjimi izjavami?

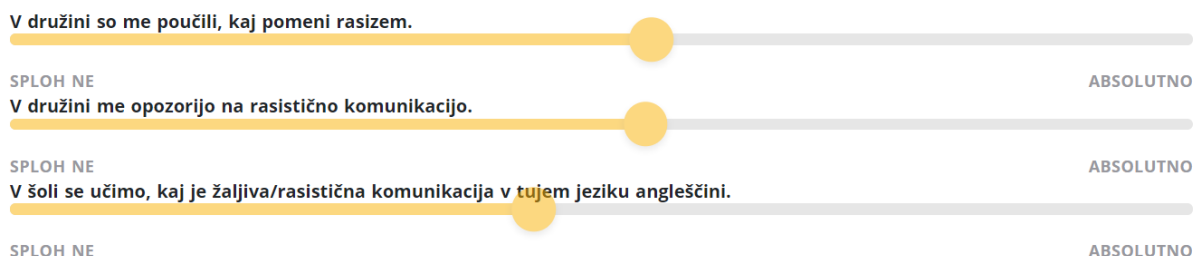
Število odgovorov: 22

Slika 3: Odgovori na drugo vprašanje, 8. a

Se strinjaš s spodnjimi izjavami?

Število odgovorov: 19

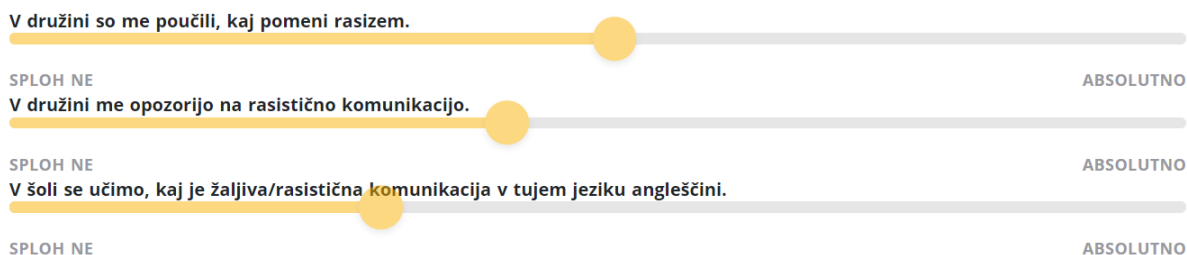

Slika 4: Odgovori na drugo vprašanje, 8. b

Sliki 6 in 7 prikazujeta odgovore učencev in učenk 9. a in 9. b razreda. Na to vprašanje so odgovorili vsi udeleženci in udeleženke anketnega vprašalnika.

Se strinjaš s spodnjimi izjavami?

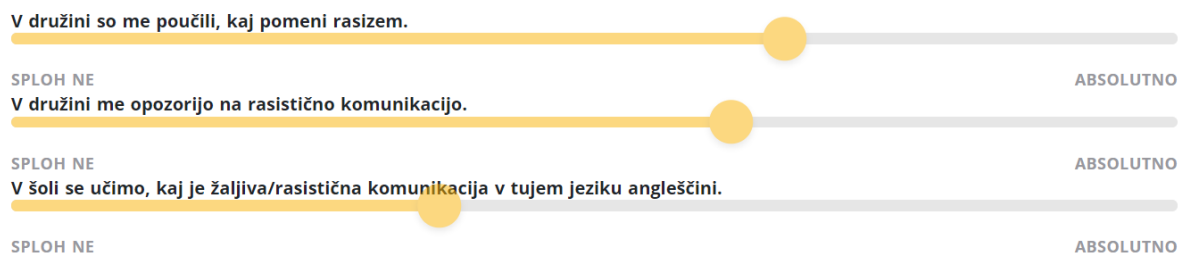
Število odgovorov: 15

Slika 5: Odgovori na drugo vprašanje, 9. a

Se strinjaš s spodnjimi izjavami?

Število odgovorov: 17

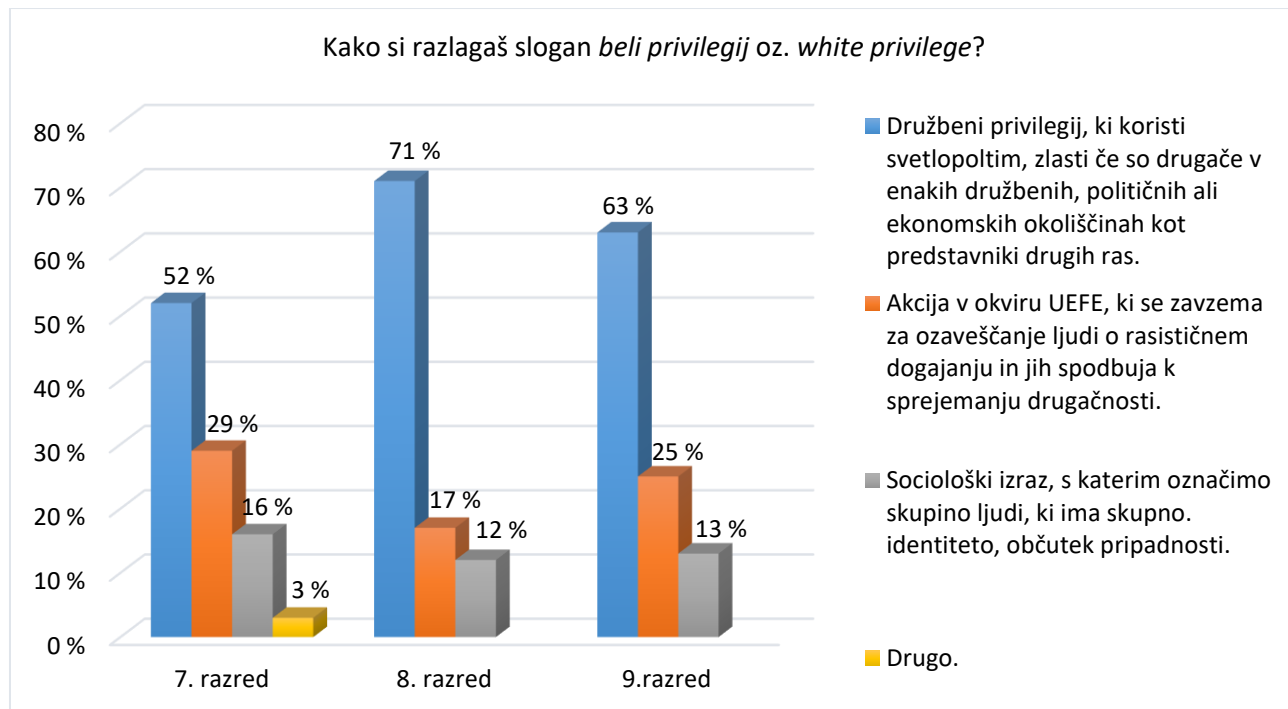

Slika 6: Odgovori na drugo vprašanje, 9. b

Večina sedmošolcev in sedmošolk, osmošolcev in osmošolk ter devetošolcev in devetošolk se strinja z danimi trditvami. Razvidno je, da se učenci in učenke od 7. do 9. razreda, izmed vseh treh trditev, najmanj strinjajo s 3. trditvijo.

Vprašanja v nadaljevanju raziskujejo, ali učenci in učenke od 7. do 9. razreda dejansko poznajo rasizem v tujem jeziku angleščini.

Tretje vprašanje, kako si razlagaš slogan *beli privilegij* oz. *white privilege*. Anketiranci so lahko izbrali med ponujenimi odgovori, ki so razvidni iz grafa 3 ali v obliki samostojnega odgovora.

Graf 4: Kako si razlagaš slogan *beli privilegij* oz. *white privilege*?

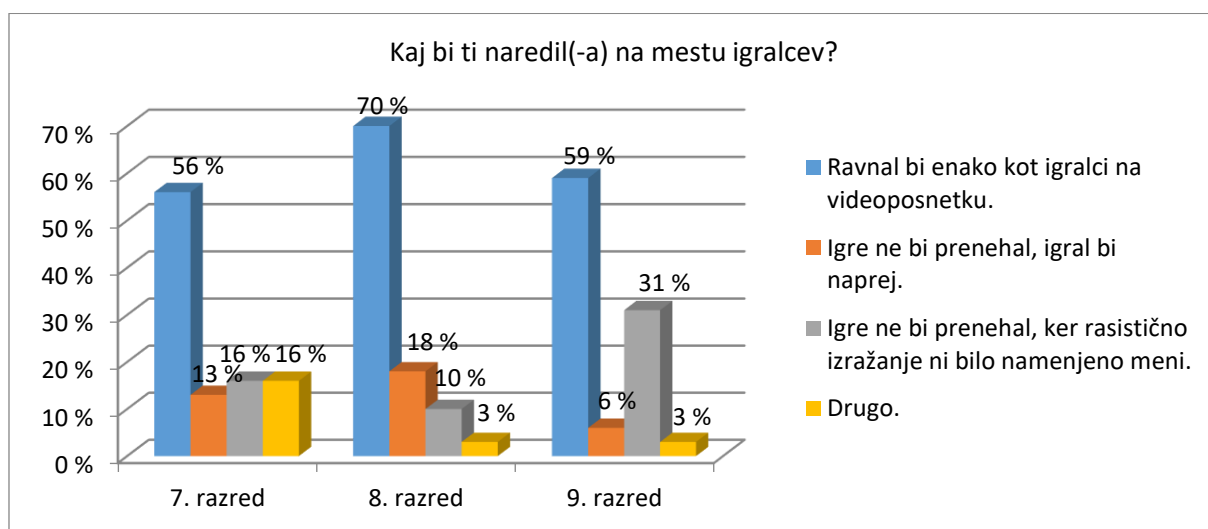
Graf 3 prikazuje, kako so učenci in učenke od 7. do 9. razreda odgovorili na tretje vprašanje, kako si razlagaš slogan *beli privilegij* oz. *white privilege*.

V 7. razredu je 52 % učencev in učenk izbralo pravilen odgovor, torej, da je slogan *beli privilegij* družbeni privilegij, ki koristi svetlopoltim. 29 % učencev in učenk meni, da je *beli privilegij* akcija v okviru UEFE, ki se zavzema za ozaveščanje o rasističnem dogajanju. 16 % učencev in učenk meni, da je to sociološki izraz, s katerim označimo skupino ljudi, ki ima skupno identiteto. 3 % učencev in učenk je izbralo možnost *drugo*, pri kateri naj bi podali svoj odgovor, a ga niso.

V 8. razredu je 71 % učencev in učenk izbralo pravilen odgovor, torej, da je slogan *beli privilegij* družbeni privilegij, ki koristi svetlopoltim. 17 % učencev in učenk meni, da je *beli privilegij* akcija v okviru UEFE, ki se zavzema za ozaveščanje o rasističnem dogajanju. 12 % učencev in učenk meni, da je to sociološki izraz, s katerim označimo skupino ljudi, ki ima skupno identiteto.

V 9. razredu je 63 % učencev in učenk izbralo pravilen odgovor, torej, da je slogan *beli privilegij* družbeni privilegij, ki koristi svetlopoltim. 25 % učencev in učenk meni, da je *beli privilegij* akcija v okviru UEFE, ki se zavzema za ozaveščanje o rasističnem dogajanju. 13 % učencev in učenk meni, da je to sociološki izraz, s katerim označimo skupino ljudi, ki ima skupno identiteto.

4. vprašanje se nanaša na videoposnetek, ki sva ga našli na spletni strani Radiotelevizije Slovenija, v članku z naslovom Rasizem se mora nehati. Učencem in učenkam sva k vprašanju dodali videoposnetek, ki je prikazoval incident na nogometnem igrišču, med sodnikom in igralci, v Parizu.²⁷ Na nogometni tekmi v Parizu, kjer sta se srečali nogometni ekipi iz Istanbula in Pariza, je glavni sodnik na posredovanje četrtega sodnika, dosodila rdeči karton temnopoltemu trenerju Pierru Weboju, pri tem pa je bil pomožni sodnik rasno nespoštljiv. Igralci obeh ekip so protestno zapustili igrišče. Učenci in učenke so si videoposnetek ogledali samostojno znotraj spletnega anketnega vprašalnika. Nato so odgovorili na vprašanje, kaj bi naredili oni, če bi bili na mestu igralcev. Odgovore so imeli ponujene in so jih lahko izbrali oziroma dopolnili.

Graf 5: Kaj bi ti naredil(-a) na mestu igralcev?

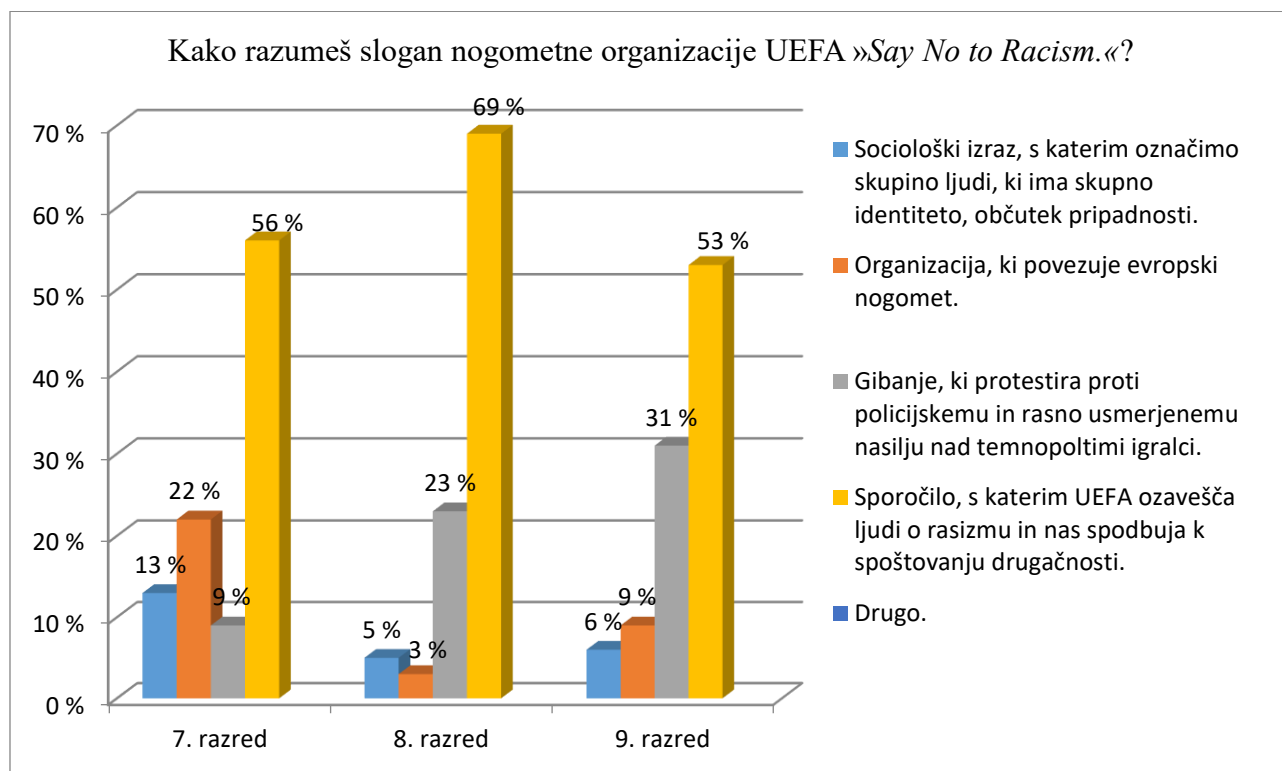
V 7. razredu bi se 56 % učencev in učenk na situacijo v videoposnetku odzvalo enako kot igralci. 13 % učencev in učenk igre ne bi prekinilo, temveč bi igrali naprej. 16 % učencev in učenk igre ne bi prenehalo, ker rasistično izražanje ni bilo namenjeno njim. Prav tako je 16 % učencev in učenk izbralo možnost *drugo*, pri kateri naj bi podali svoj odgovor, a ga niso.

V 8. razredu bi se 70 % učencev in učenk na situacijo v videoposnetku odzvalo enako kot igralci. 18 % učencev in učenk igre ne bi prekinilo, temveč bi igrali naprej. 10 % učencev in učenk igre ne bi prenehalo, ker rasistično izražanje ne bi bilo namenjeno njim. 3 % učencev in učenk je izbralo možnost *drugo*, pri kateri naj bi podali svoj odgovor, a ga niso.

V 9. razredu bi se 59 % učencev in učenk na situacijo v videoposnetku odzvalo enako kot igralci. 6 % učencev in učenk igre ne bi prekinilo, temveč bi igrali naprej. 19 % učencev in učenk igre ne bi prenehalo, ker rasistično izražanje ne bi bilo namenjeno njim. 3 % učencev in učenk je izbralo možnost *drugo*, pri kateri naj bi podali svoj odgovor, a ga niso.

²⁷ RTV Slovenija (9. 12. 2020). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://www.rtvlo.si/sport/nogomet/liga-prvakov-v-nogometu/odmevi-po-incidentu-v-parizu-to-je-nesprejemljivo-rasizem-se-mora-nehati/545053>

5. vprašanje se nanaša na prepoznavanje kampanje nogometne organizacije UEFA pod sloganom »Say No to Racism.« oz. v slovenskem jeziku »Recimo NE rasizmu.«, da bi spodbudili gledalce k spoštovanju drugačnosti in zatiranju rasizma.²⁸ Glede na to, da veliko ljudi, zlasti dečkov, spremlja nogometno ligo prvakov, je ta posnetek bil zelo dobra priložnost za ozaveščanje. Zanimalo naju je, ali in kako slogan razumejo učenci in učenke od 7. do 9. razreda.

Graf 6: Kako razumeš slogan nogometne organizacije UEFA »Say No to Racism.«?

V 7. razredu se je 56 % učencev in učenk odločilo za ustrezen odgovor, in sicer, da je slogan »Say No To Racism.« sporočilo, s katerim UEFA ozavešča ljudi o rasizmu in nas spodbuja k spoštovanju drugačnosti. 22 % učencev in učenk meni, da je to organizacija, ki povezuje evropski nogomet. 13 % učencev in učenk meni, da je to sociološki izraz, s katerim označimo skupino ljudi, ki ima skupno identiteto. 9 % učencev in učenk misli, da je to gibanje, ki protestira proti policijsko in rasno usmerjenemu nasilju nad temnopoltimi igralci.

V 8. razredu se je 69 % učencev in učenk odločilo za ustrezen odgovor, in sicer, da je slogan »Say No To Racism.« sporočilo, s katerim UEFA ozavešča ljudi o rasizmu in nas spodbuja k spoštovanju drugačnosti. 3 % učencev in učenk meni, da je to organizacija, ki povezuje evropski nogomet. 5 % učencev in učenk meni, da je to sociološki izraz, s katerim označimo skupino ljudi, ki ima skupno identiteto. 23 % učencev in učenk misli, da je to gibanje, ki protestira proti policijsko in rasno usmerjenemu nasilju nad temnopoltimi igralci.

²⁸ UEFA says NO to Racism (8. 2. 2021). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=UCWtXfdUGXk>

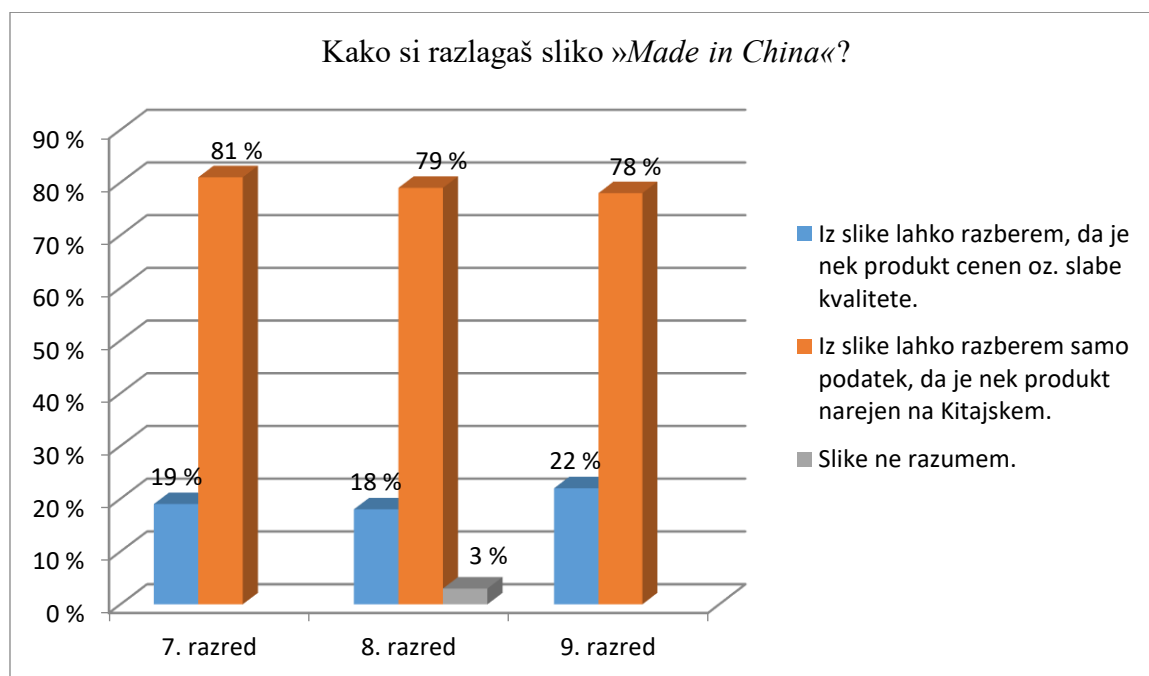
V 9. razredu se je 53 % učencev in učenk odločilo za ustrezen odgovor, in sicer, da je slogan »*Say No To Racism*.« sporočil, s katerim UEFA ozavešča ljudi o rasizmu in nas spodbuja k spoštovanju drugačnosti. 9 % učencev in učenk meni, da je to organizacija, ki povezuje evropski nogomet. 6 % učencev in učenk meni, da je to sociološki izraz, s katerim označimo skupino ljudi, ki ima skupno identiteto. 31 % učencev in učenk misli, da je to gibanje, ki protestira proti policijsko in rasno usmerjenemu nasilju nad temnopoltimi igralci.

Naslednja 3 vprašanja se nanašajo na razumevanje sporočilnosti slik, ki sva jih našli na spletni strani *Amnesty International*. *Amnesty International* se ravno tako zavzema za človekove pravice in ozavešča o sprejemanju rasne drugačnosti.

6. vprašanje se nanaša na spodnjo sliko²⁹, kako si jo učenci in učenke razlagajo. Imeli so ponujene 3 odgovore, kot je razvidno iz grafa. Zanimalo naju je, ali spodnja slika zbuja v najinih vrstnikih predsodke.

Slika 7: *Made in China*, Amnesty International

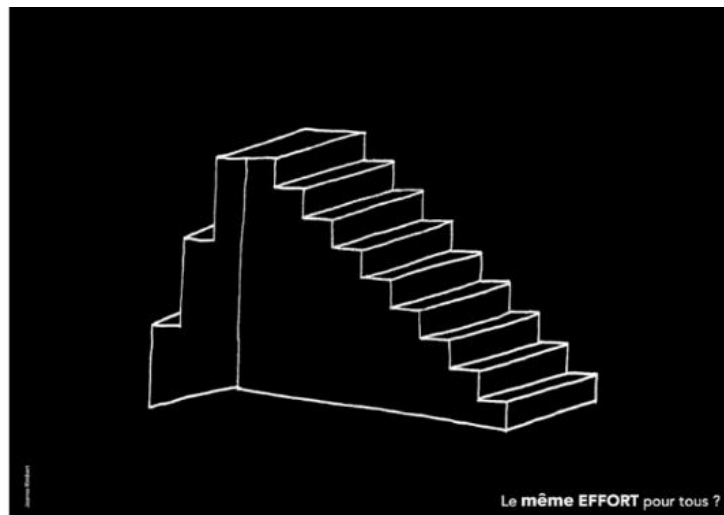

Graf 7: Kako si razlagaš sliko »*Made in China*«?

²⁹ *3D perspective* (14. 10. 2016). Pridobljeno, 12. 1. 2021, <https://blogs.3ds.com/perspectives/made-in-china-2025/>

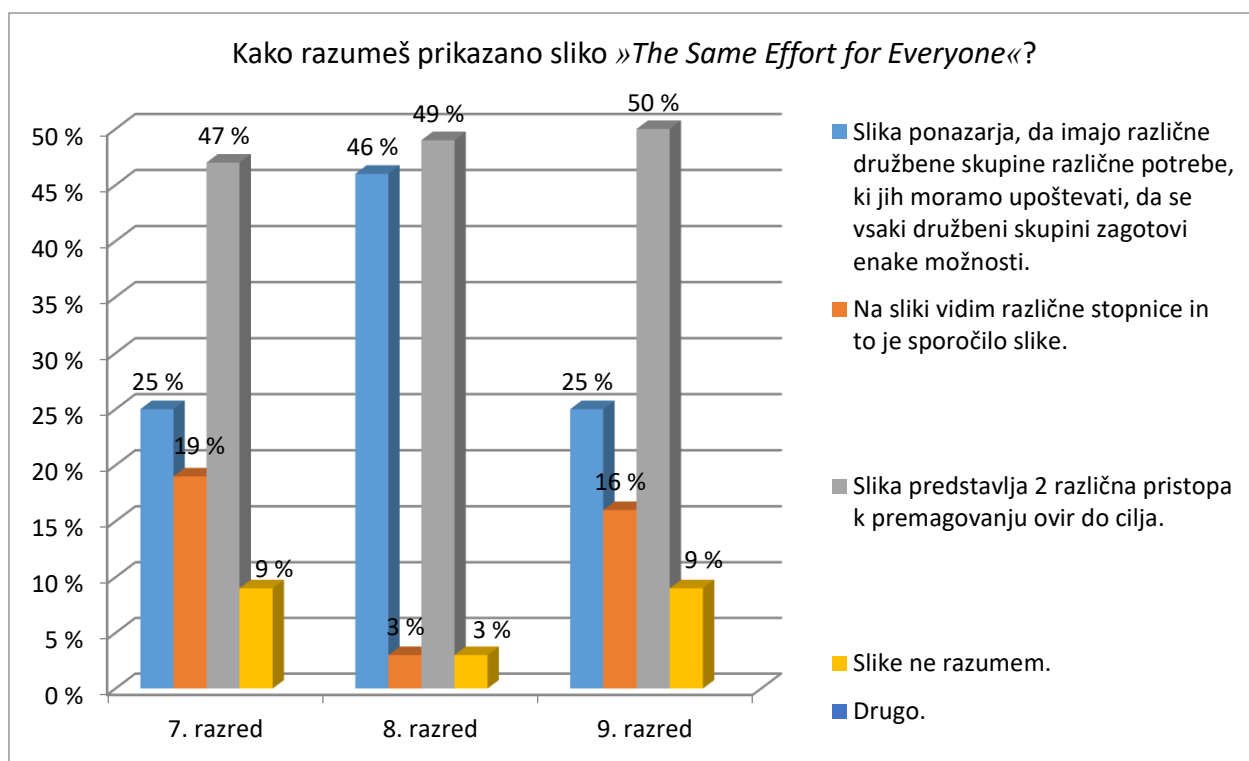
Za prvi odgovor, ki ponuja razlago, da slika pomeni cenen produkt oziroma produkt slabe kvalitete, kar bi nakazovalo na predsodek in je odvisno od interpretacije oz. razumevanja sporočila slike, se je odločilo 19 % sedmošolcev in sedmošolk, 18 % osmošolcev in osmošolk ter 22 % devetošolcev in devetošolk. Za drugi odgovor, in sicer, da je izdelek narejen na Kitajskem in nima drugega sporočila, se je odločilo kar 81 % sedmošolcev in sedmošolk, 79 % osmošolcev in osmošolk ter 78 % devetošolcev in devetošolk. Le 3 % osmošolcev in osmošolk sporočila slike ni razumelo.

7. vprašanje se navezuje na spodnjo sliko³⁰. Ob sliki se poraja vprašanje o enakovrednosti in enakih pogojih za doseg ciljev. Stopnice na sliki kažejo, da nimajo vsi ljudje enake pogoje, da bi dosegli svoje cilje, kar velja zlasti za temnopolte ljudi oz. ljudi, ki ne pripadajo beli rasi. Vprašanje je oblikovano s ponujenimi odgovori, ki so razvidni iz grafa 7.

Slika 8: *The Same Effort for Everyone?*, Ljubljana Poster Festival '11: *The Faces of Racism Revealed*, Amnesty International

³⁰ Amnesty International (2011). Pridobljeno, 12. 1. 2021, <https://sola.amnesty.si/media/uploads/files/razno/manual%20for%20educators%20about%20racism.pdf>

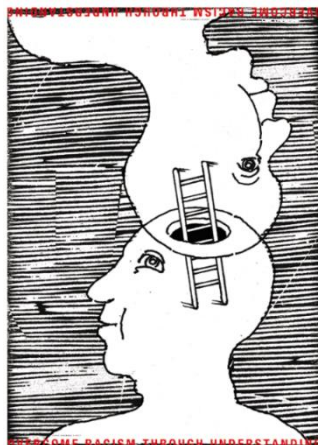
Graf 8: Kako razumeš prikazano sliko »The Same Effort for Everyone«?

V 7. razredu 25 % učencev in učenk sporočilo slike razume kot dejstvo, da imajo različne družbene skupine različne potrebe, ki jih moramo upoštevati, da se vsaki družbeni skupini zagotovijo enake možnosti za doseganje ciljev. 19 % učenk in učencev na sliki vidi le to, kar je narisano, tj. različne stopnice in ne opazijo, da jim slika nekaj sporoča. 47 % učencev in učenk razume, da slika predstavlja dva različna pristopa k premagovanju ovir do cilja. Ostalih 9 % učenk in učencev pa slike ni razumelo, tj. opazijo, da slika nekaj sporoča, a ne razumejo kaj.

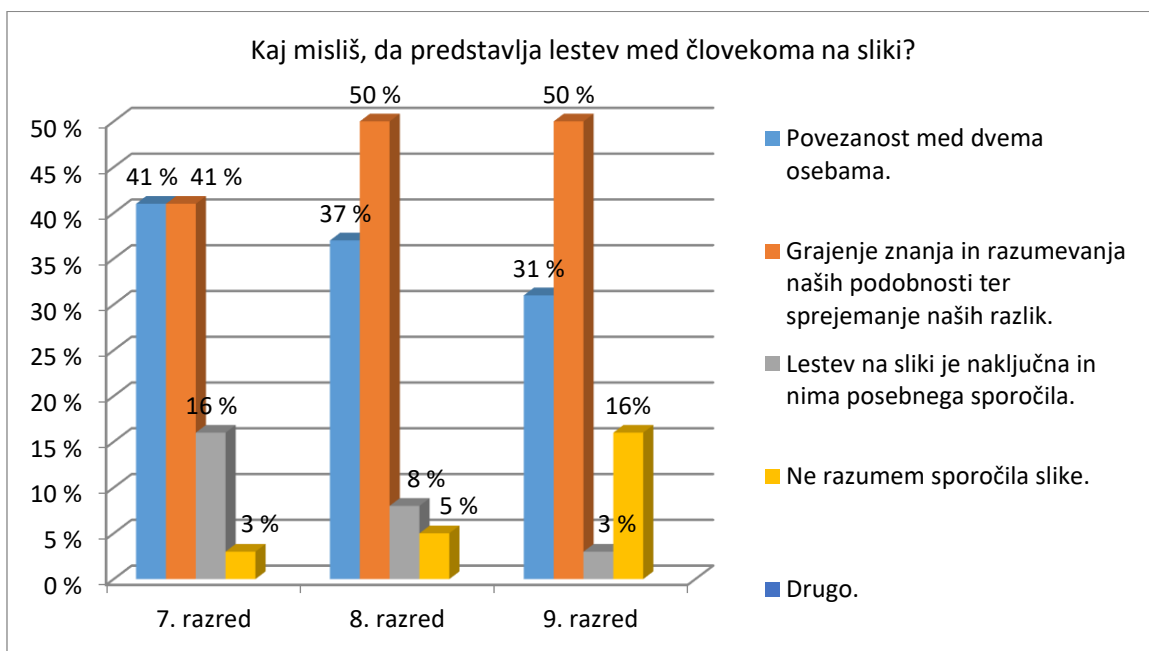
V 8. razredu 46 % učencev in učenk sporočilo slike razume kot dejstvo, da imajo različne družbene skupine različne potrebe, ki jih moramo upoštevati, da se vsaki družbeni skupini zagotovijo enake možnosti za doseganje ciljev. 3 % učencev in učenk na sliki vidi le to, kar je narisano, tj. različne stopnice in ne dojemajo, da jim slika nekaj sporoča. 49 % učencev in učenk razume, da slika predstavlja dva različna pristopa k premagovanju ovir do cilja. Ostalih 3 % učencev in učenk pa slike ni razumelo, tj. opazijo, da slika nekaj sporoča, a ne razumejo kaj.

V 9. razredu 25 % učencev in učenk sporočilo slike razume kot dejstvo, da imajo različne družbene skupine različne potrebe, ki jih moramo upoštevati, da se vsaki družbeni skupini zagotovijo enake možnosti za doseganje ciljev. 16 % učenk in učencev na sliki vidi le to, kar je narisano, tj. različne stopnice in ne dojemajo, da jim slika nekaj sporoča. 50 % učencev in učenk razume, da slika predstavlja dva različna pristopa k premagovanju ovir do cilja. Ostalih 9 % učencev in učenk pa slike ni razumelo, tj. opazijo, da slika nekaj sporoča, a ne razumejo kaj.

Podobno kot prejšnji vprašanji, se tudi 8. vprašanje nanaša na razumevanje sporočilnosti slike. K vprašanju sva dodali spodnjo sliko³¹, ki se nahaja na spletni strani *Amnesty International*. Slika je prikazovala grajenje znanja in razumevanja naših podobnosti ter sprejemanje naših razlik. Umetnik slike, Lanny Sommese, je to prikazal s lestvijo, ki povezuje miselno območje dveh različnih ljudi. 8. vprašanje je oblikovano tako, da so učenci in učenke nanj odgovorili z izbiro med ponujenimi odgovori ali pa so lahko podali svoj odgovor.

Slika 9: Povezanost med dvema človekoma, Ljubljana Poster Festival '11: The Faces of Racism Revealed, Amnesty International

Graf 9: Kaj misliš, da predstavlja lestev med človekoma na sliki?

V 7. razredu 41 % učencev in učenk meni, da lestev med dvema človekoma na sliki predstavlja povezanost med njima, za katero pa ne vedo, kakšna oz. kaj je ta povezanost. 41 % učencev in učenk meni, da lestev med človekoma na sliki predstavlja grajenje znanja in razumevanja naših

³¹ *Amnesty International* (2011). Pridobljeno, 12. 1. 2021, <https://sola.amnesty.si/media/uploads/files/razno/manual%20for%20educators%20about%20racism.pdf>

podobnosti ter sprejemanje naših razlik. 16 % učenk in učencev meni, da je lestev med dvema človekoma na sliki naključna in brez posebnega pomena. 3 % učencev in učenk opazijo, da slika nekaj sporoča, toda sporočila slike niso razumeli.

V 8. razredu 50 % učencev in učenk meni, da lestev med dvema človekoma na sliki predstavlja povezanost med njima, za katero pa ne vedo, kakšna oz. kaj je ta povezanost. 37 % učencev in učenk meni, da lestev med človekoma na sliki predstavlja grajenje znanja in razumevanja naših podobnosti ter sprejemanje naših razlik. 8 % učenk in učencev meni, da je lestev med človekoma na sliki naključna in brez posebnega pomena. 5 % učencev in učenk opazi, da slika nekaj sporoča, toda sporočila slike niso razumeli.

V 9. razredu 31 % učencev in učenk meni, da lestev med dvema človekoma na sliki predstavlja povezanost med njima, za katero pa ne vedo, kakšna oz. kaj je ta povezanost. 50 % učencev in učenk meni, da lestev med človekoma na sliki predstavlja grajenje znanja in razumevanja naših podobnosti ter sprejemanje naših razlik. 3 % učenk in učencev meni, da je lestev na sliki naključna in brez posebnega pomena. 16 % učencev in učenk meni opazi, da slika nekaj sporoča, toda sporočila slike niso razumeli.

9. in 10. vprašanje se nanašata na kulturni vidik rasistične komunikacije, zavito v dveh otroških *Walt Disneyjevih* risankah *Slonček Dumbo*³² in *Peter Pan*³³. Zanimalo naju je, kako bodo naši vrstniki razumeli in interpretirali videoposnetka, kajti tudi medve sprva nisva opazili prikrite rasistične komunikacije. 9. vprašanje je oblikovano tako, da so učenci in učenske nanj odgovorili z izbiro med ponujenimi odgovori. Lahko so podali svoj odgovor, tako da so izbrali možnost *drugo* in natipkali svoj odgovor. Odgovori so prikazani v grafih 9 in 10.

Graf 10: Risanka *Slonček Dumbo*, *Walt Disney*

³² Youtube (26. 1. 2021). Pridobljeno, 10. 2. 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=vdbJrt-2ojI>

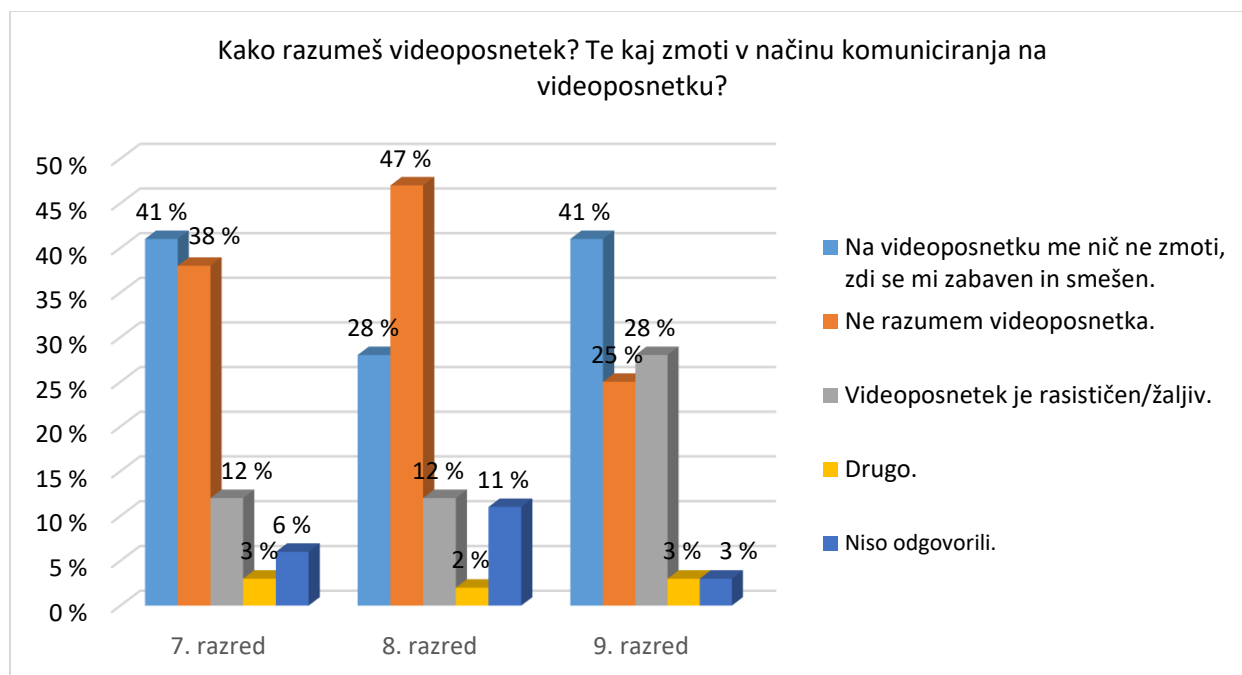
³³ Youtube (26. 1. 2021). Pridobljeno, 10. 2. 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=dOlnLkxHRE>

V 7. razredu 34 % učencev in učenk v videoposnetku nič ne zmoti in menijo, da je smešen in zabaven. 28 % učencev in učenk ni razumelo situacije v videoposnetku, čeprav so imeli možnost posnetek večkrat pogledati. 34 % učencev in učenk meni, da je komunikacija v videoposnetku rasistična, tj. rasno nespoštljiva. 3 % učencev in učenk so izbrali možnost *drugo*, vendar svojega odgovora niso podali.

V 8. razredu 34 % učencev in učenk v videoposnetku nič ne zmoti in menijo, da je smešen in zabaven. 34 % učencev in učenk ni razumelo situacije v danem videoposnetku, čeprav so imeli možnost posnetek večkrat pogledati. 32 % učencev in učenk meni, da je komunikacija v videoposnetku rasistična, tj. rasno nespoštljiva.

V 9. razredu 31 % učencev in učenk v videoposnetku nič ne zmoti, menijo, da je smešen in zabaven. 28 % učencev in učenk ni razumelo situacije v videoposnetku, čeprav so imeli možnost videoposnetek večkrat pogledati. 38 % učencev in učenk meni, da je komunikacija v videoposnetku rasistična, tj. rasno nespoštljiva. 3 % učencev in učenk so izbrali možnost *drugo*, vendar svojega vidika niso utemeljili.

Tisti, ki so na 9. vprašanje odgovorili, da je komunikacija na videoposnetku rasistična, tj. rasno nespoštljiva, naj bi v podvprašanju, ki sledi, razložili, zakaj mislijo, da je komunikacija v videoposnetku rasistična oz. rasno nespoštljiva. Na podvprašanje so odgovorile smiselno le štiri osebe v 8. razredu, v 7. in 9. razredu na vprašanje niso odgovorili smiselno, tj. vprašanja niso vzeli resno. Iz tega lahko sklepava, da za pogovor o rasistični komunikacije manjka empatija oz. zrelost in razvita družbena odgovornost.

Graf 11: Risanka Peter Pan, Walt Disney

V 7. razredu 41 % učencev in učenk v videoposnetku nič ne zmoti, menijo, da je zabaven in smešen. Kar 38 % učencev in učenk situacije v videoposnetku ne razume. Le 12 % učencev in učenk meni, da je komuniciranje v videoposnetku rasistično, tj. rasno nespoštljivo. 3 % učencev

in učenk so izbrali možnost *drugo*, toda svoje izbire niso smiselno opredelili. 6 % učencev in učenk na vprašanje ni odgovorilo.

V 8. razredu 28 % učencev in učenk v videoposnetku nič ne zmoti, menijo, da je zabaven in smešen. Kar 47 % učencev in učenk situacije v videoposnetku ne razume. Le 12 % učencev in učenk meni, da je komuniciranje v videoposnetku rasistično, tj. rasno nespoštljivo. 2 % učencev in učenk sta izbrala možnost *drugo*, vendar svoje izbire nista smiselno opredelila. 11 % učencev in učenk na vprašanje ni odgovorilo.

V 9. razredu 41 % učencev in učenk v videoposnetku nič ne zmoti, menijo, da je videoposnetek zabaven in smešen. Kar 25 % učencev in učenk situacije v videoposnetku ne razume. Le 28 % učencev in učenk meni, da je komuniciranje v videoposnetku rasistično, tj. rasno nespoštljivo. 3 % učencev in učenk so izbrali možnost *drugo*, vendar svoje izbire niso smiselno opredelili.

Tisti, ki so na 10. vprašanje odgovorili, da je komunikacija na videoposnetku rasistična, so odgovorili še na podvprašanje, zakaj menijo, da je komunikacija v videoposnetku žaljiva. Na to podvprašanje je le ena oseba v 8. razredu odgovorila smiselno, v 9. razredu dve osebi, v 7. razredu pa je na podvprašanje odgovorilo sedem učencev in učenk, vendar nihče ni odgovoril smiselno.

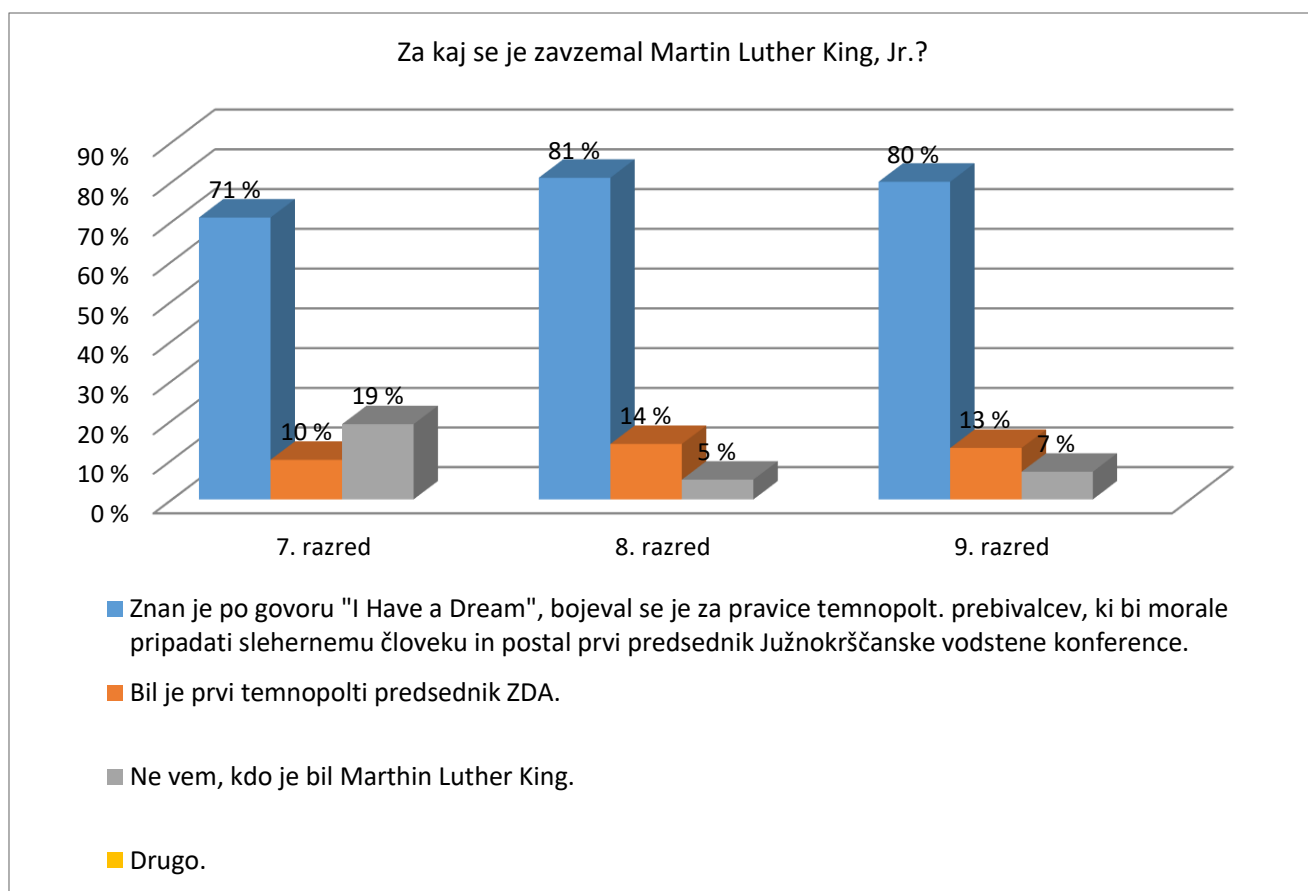
11. in 12. vprašanje razizem raziskuje iz perspektive zgodovine in sociologije, kajti vprašanji raziskujeta, ali učenci in učenke poznajo ključni osebnosti, ki sta se povzročili spremembo kolektivne družbene zavesti in se zavzemale za človekove pravice.

Pri vprašanju 11 sva dodali sliko³⁴ Martina Luthra Kinga, Jr. Zanimalo naju je, kaj najini vrstniki vedo o njem in o njegovem boju proti rasizmu. Vprašanje je oblikovano tako, da učenci in učenke odgovor izberejo ali pa ga napišejo, kot kaže graf 11. Na vprašanje so v večini, v vseh treh generacijah, odgovorili ustrezno, torej z odgovorom, da je znan po svojem govoru »*I Have a Dream*«. Bojeval se je za pravice temnopolnih prebivalcev, omogočil šolanje temnopolnim otrokom, oživel splošne pravice za temnopolte ljudi, ki bi morale pripadati slehernemu človeku in postal prvi predsednik Južnokrščanske vodstvene konference.

Slika 10: Martin Luther King, Jr.

³⁴ *Britannica* (b. d.). Pridobljeno, 1. 4. 2021, <https://www.britannica.com/biography/Martin-Luther-King-Jr>

Graf 12: Za kaj se je zavzemal Martin Luther King, Jr.?

V 7. razredu je 71 % učencev in učenk odgovorilo pravilno, torej, da je znan po govoru »*I Have a Dream*«, bojeval se je za pravice temnopoltih prebivalcev, omogočil šolanje temnopoltim otrokom, oživel splošne pravice za temnopolte ljudi, ki bi morale pripadati slehernemu človeku in postal prvi predsednik Južnokrščanske vodstvene konference. Podobno so odgovorili tudi učenci in učenke 8. in 9. razreda. V 8. razredu je ta odgovor izbralo 81 % učencev in učenk, v 9. razredu pa 80 % učencev in učenk. V 7. razredu 19 % učencev in učenk ne ve, kdo je bil Martin Luther King, Jr. in 10 % meni, da je bil prvi temnopolti predsednik ZDA, torej ne vedo natančno, kdo je bil. V 8. razredu 5 % učencev in učenk ne ve, kdo je bil Martin Luther King, Jr., 14 % učencev in učenk pa meni, da je bil prvi predsednik ZDA. Podobno so odgovorili tudi učenci in učenke v 9. razredu, namreč 13 % učencev in učenk meni, da je bil Martin Luther King, Jr. prvi predsednik ZDA, medtem ko jih 7 % ne ve, kdo je bil Martin Luther King, Jr.

Z 12. vprašanjem sva raziskovali, ali najini vrstniki poznajo temnopolto borko za človekove pravice, Rosa Parks. K vprašanju sva dodali spodnjo sliko³⁵. Znana je predvsem po tem, da, 1. decembra 1955, v mestu Montgomery, v ameriški zvezni državi Alabama, svetlopoltemu prebivalcu ni hotela odstopiti sedeža na avtobusu. Praksa v tej, takrat rasistični ameriški zvezni državi, je bila, da so svetlopolti in temnopolti prebivalci na avtobusu morali sedeti ločeno. Temnopolti so smeli sedeti le v zadnjem delu avtobusa. Rosin protest se je končal z njeno

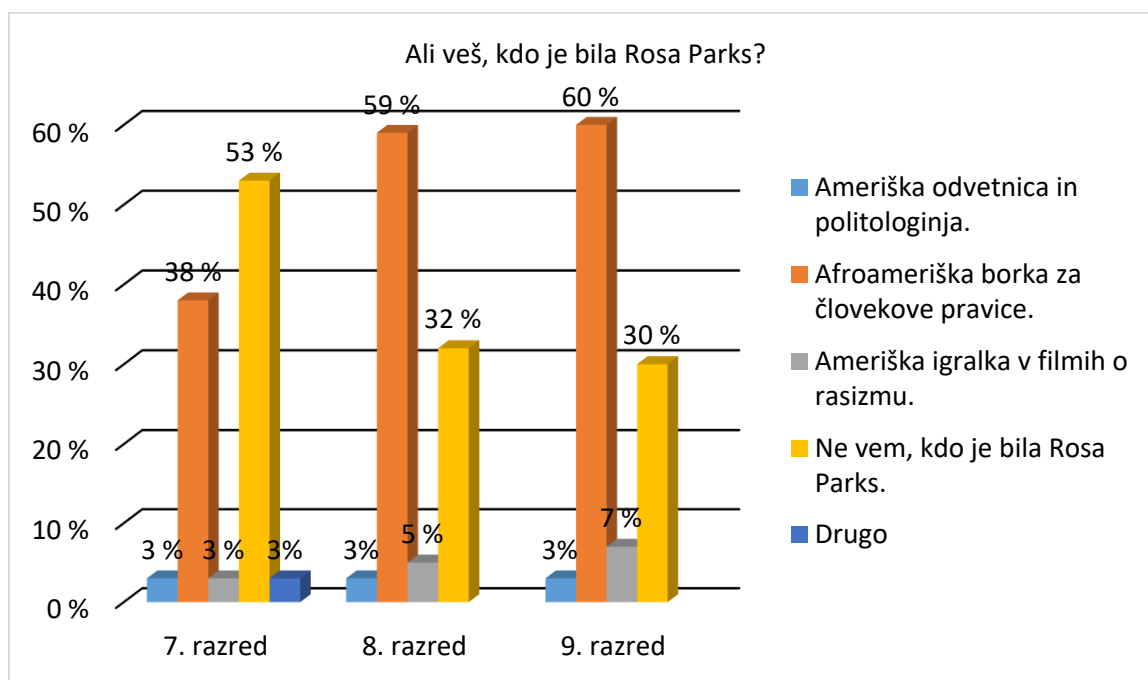
³⁵ Wikipedia (b. d.). Pridobljeno, 1. 4. 2021, https://en.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parks

aretacijo, njena zahteva po spoštovanju in enakosti pravic pa je prerasla v bojkot avtobusnega prometa v Montgomeryju. Bojkot, ki je bil začetek ameriškega gibanja za državljanske pravice, je vodil, že prej omenjeni Martin Luther King, Jr.

Slika 11: Rosa Parks, borka za pravice temnopoltih v ZDA

12. vprašanje je bilo oblikovano enako kot 11., torej učenci in učenke so izbrali med danimi odgovori ali pa so lahko napisali svoje mnenje, kot je razvidno iz grafa 12.

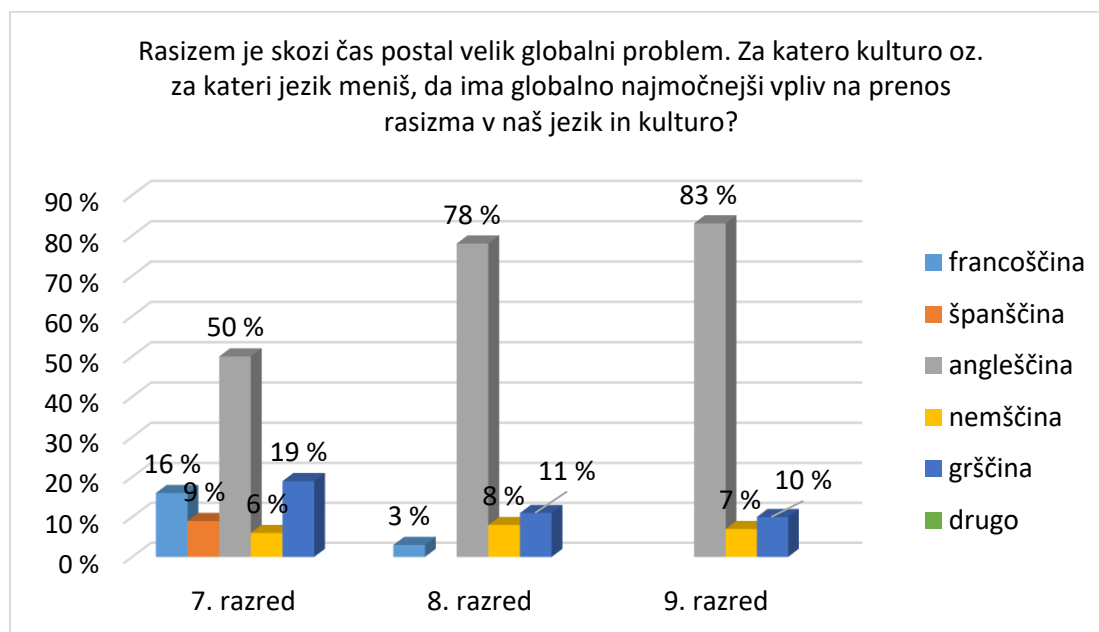

Graf 13: Ali veš, kdo je bila Rosa Parks?

V 7. razredu 53 % učencev in učenk Rose Parks ne pozna. Ne pozna je tudi 32 % učencev in učenk v 8. razredu in 30 % učencev in učenk v 9. razredu. 38 % učencev in učenk v 7. razredu je izbralo ustrezen odgovor, torej, da je Rosa Parks bila temnopolta borka za človekove pravice, ravno tako pa je pravilno odgovorilo 59 % učencev in učenk v 8. razredu in 60 % učencev in učenk v 9. razredu. 3 % učencev in učenk v 7., 8. in 9. razredu menijo, da je bila odvetnica in politologinja. 3 % učencev in učenk v 7. razredu, 5 % učencev in učenk v 8. razredu in 7 % učencev in učenk v 9. razredu meni, da je bila Rosa Parks igralka v rasističnih filmih. 1

sedmošolec oz. sedmošolka pa je izbral(-a) možnost *drugo*, toda svojega odgovora ni napisal(-a).

Večino od nas angleščina in tuji jeziki spremljajo že od otroštva. K temu je veliko pripomogla televizija, v zadnjih letih pa tudi internet ter ostali mediji, ki imajo pri učenju jezikov vse večjo vlogo. Znanje tujih jezikov še dodatno poglobimo, ko se začne formalno izobraževanje v vrtcu in osnovni šoli, učenje pa nadaljujemo vse do konca srednje šole, v nekaterih primerih tudi na fakultetah, spet drugi pa raje obiskujejo tečaje tujih jezikov. Prav zaradi teh razlogov sva učence in učenke v 13. vprašanju, vprašale tudi o tem, za katere jezike menijo, da imajo največji vpliv na prenos rasizma v naš jezik in kulturo.

Graf 14: Iz katerega jezika oz. kulture se rasizem najbolj prenaša v našo kulturo in jezik?

V 7. razredu 50 % učencev in učenk meni, da ima angleščina globalno najmočnejši vpliv na prenos rasizma v naš jezik in kulturo. Podobno menijo tudi učenci in učenke v 8. in 9. razredu. 78 % učencev in učenk v 8. razredu in 83 % učencev in učenk v 9. razredu meni, da ima angleščina največji vpliv na prenos rasizma v naš jezik in kulturo. Ponudili sva možnost izbire tudi drugih tujih jezikov. 2. mesto po vplivu na prenos rasizma v naš jezik in kulturo, po mnenju učencev in učenk 7., 8. in 9. razreda, zaseda grščina, in sicer tako meni 19 % učencev in učenk v 7. razredu, 11 % učencev in učenk v 8. razredu in 10 % učencev in učenk v 9. razredu. Po mnenju učencev in učenk 3. mesto, po vplivu na prenos rasizma v naš jezik in kulturo, pripada nemščini, in sicer tako meni 6 % sedmošolcev in sedmošolk, 8 % osmošolcev in osmošolk ter 7 % devetošolcev in devetošolk. Sedmošolci in sedmošolke so na seznam uvrstili tudi francoščino in španščino. 16 % sedmošolcev in sedmošolk in 3 % osmošolcev in osmošolk meni, da ima francoščina vpliv na prenos rasizma v naš jezik in kulturo. 9 % sedmošolcev in sedmošolk meni, da ima takšen vpliv tudi španščina, medtem ko osmošolci in osmošolke ter devetošolci in devetošolke španščine med jezike, ki imajo vpliv na prenos rasizma v naš jezik in kulturo, niso uvrstili. Za druge jezike se ni odločil nihče izmed učencev in učenk od 7. do 9. razreda.

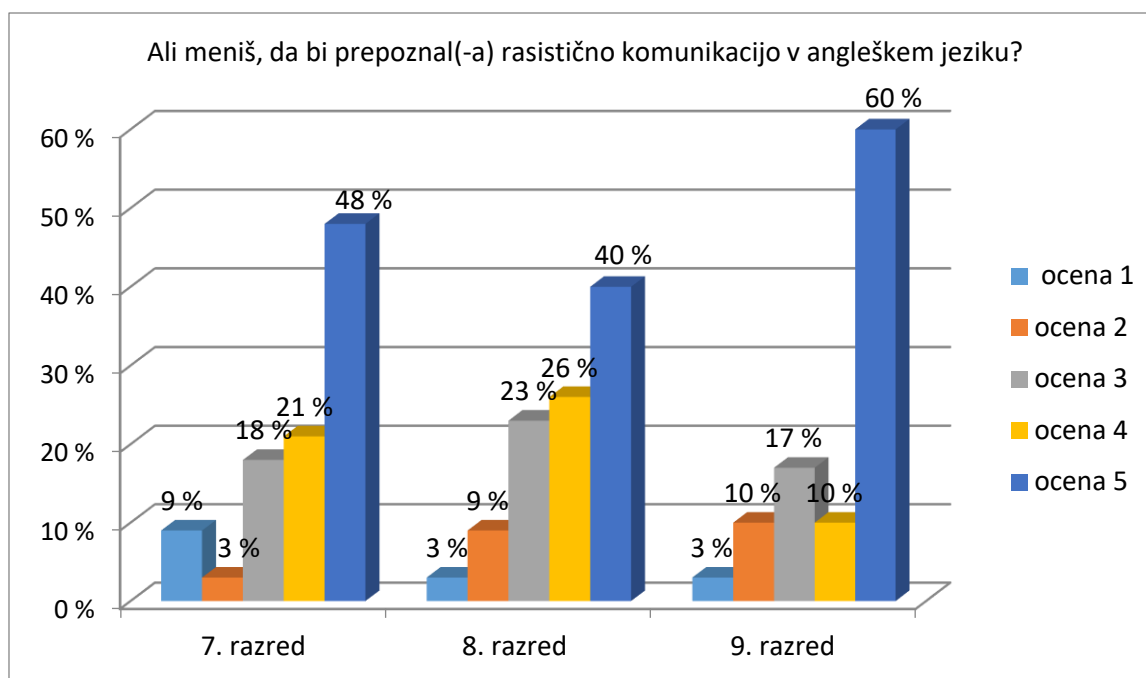
K vprašanju sva zastavili še podvprašanje, pri katerem naj bi učenci in učenke pojasnili svojo izbiro pri zgornjem vprašanju.

V 7. razredu je na podvprašanje odgovorilo 31 učencev in učenk, od tega je ustrezno oz. smiselno odgovorilo le 39 % ali 12 učencev in učenk. Preostalih 61 % učencev in učenk pa na podvprašanje ni odgovorilo smiselno, oziroma vprašanja niso vzeli resno. Iz tega lahko sklepamo, da zrelostna stopnja učencev in učenk, ni na dovolj visoki ravni, kar je koristen podatek. Neresen pristop pri tako resni temi, kaže na pomanjkanje ozaveščenosti, empatije in družbene odgovornosti.

V 8. razredu je na podvprašanje odgovorilo 38 učencev in učenk, od tega je ustrezno oz. smiselno odgovorilo 45 % ali 17 učencev in učenk. Preostalih 55 % učencev in učenk pa na podvprašanje ni odgovorilo smiselno oziroma vprašanja niso vzeli resno. Iz teh podatkov lahko sklepamo enako kot pri skupini sedmošolcev in sedmošolk, da je pomanjkanje ozaveščenosti, empatije in družbene odgovornosti, prisotno tudi pri starejši skupini učencev in učenk.

V 9. razredu je na podvprašanje odgovorilo 30 učencev in učenk, od tega je smiselno oz. ustrezno odgovorilo le 40 % ali 12 učencev in učenk. Preostalih 60 % učencev in učenk pa na podvprašanje ni odgovorilo smiselno, oziroma vprašanja niso vzeli resno. Iz tega lahko sklepamo enako kot pri skupinah učencev in učenk 7. in 8. razreda, da je tudi pri starejši skupini učencev in učenk, prisotno pomanjkanje ozaveščenosti, empatije in družbene odgovornosti.

S14. vprašanjem sva želeli, da učenci in učenke od 7. do 8. razreda podajo svojo oceno, ali bi prepoznali oz. poznali rasističen način komuniciranja v angleškem jeziku? Učenci in učenke so lahko odgovorili s pomočjo lestvice od 1 do 5. Ocena 1 pomeni, da rasistične komunikacije ne bi prepoznali, oz. je ne poznajo; ocena 2, da bi jo poznali zelo pomanjkljivo; ocena 3, da bi jo delno poznali; ocena 4, da bi jo dobro poznali; in ocena 5, da bi vedno zelo dobro poznali rasistično komunikacijo.

Graf 15: Samoocena učencev in učenk od 7. do 9. razreda glede prepoznavanja oz. poznavanja rasistične komunikacije v angleščini

Učenci in učenke vseh treh generacij so odgovorili podobno. Najbolj suvereni pri poznavanju rasistične komunikacije v angleščini so učenci in učenke 9. razredov, kajti kar 60 % je izbralo oceno 5 in ocenilo, da bi rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini vedno in natančno poznali. Podoben rezultat je tudi v 7. in 8. razredu. 48 % učencev in učenk 7. razredov je izbralo oceno 5 in ocenilo, da bi rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini vedno in natančno poznali. Tudi učenci in učenke 8. razredov so ocenili podobno, in sicer 40 % osmošolcev in osmošolk je izbralo oceno 5 in ocenilo, da bi rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini vedno in natančno poznali.

Oceno 4 je izbralo 21 % učencev in učenk 7. razredov, 26 % učencev in učenk 8. razredov ter 10 % učencev in učenk 9. razredov. Ocenili so, da bi rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini dobro poznali.

Oceno 3 je izbralo 18 % učencev in učenk 7. razredov, 23 % učencev in učenk 8. razredov ter 17 % učencev in učenk 9. razredov. Ocenili so, da bi rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini delno poznali.

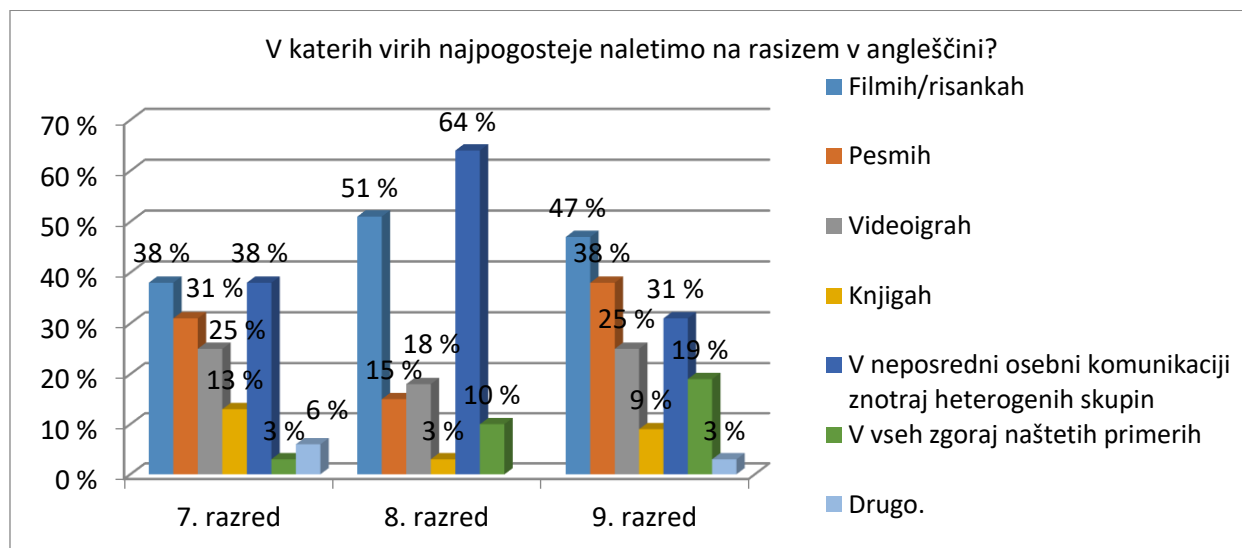
Oceno 2 so izbrali 3 % učencev in učenk 7. razredov, 9 % učencev in učenk 8. razredov ter 10 % učencev in učenk 9. razredov. Ocenili so, da bi rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini zelo pomanjkljivo poznali.

Oceno 1 je izbralo 9 % učencev in učenk 7. razredov, 3 % učencev in učenk 8. razredov ter 3 % učencev in učenk 9. razredov. Ocenili so, da rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini ne bi poznali.

Iz grafa 14 in samoocen je razvidno, da je približno le tretjina učencev in učenk od 7. do 9. razreda, ki meni, da rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije v angleščini ne bi prepoznala oz. bi jo poznala pomanjkljivo in delno. Velika večina oz. približno dve tretjini učencev in

učenk od 7. do 9. razreda suvereno meni, da bi rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo poznali dobro oz. natančno in vedno.

S 15. vprašanjem sva želeli raziskati, kako so učenci in učenke, kje menijo, da se najpogosteje srečamo z rasistično komunikacijo v angleščini. Izbrali so lahko več odgovorov, ne le enega. Podali so lahko tudi svoje predloge, če so izbrali možnost *drugo*.

Graf 16: Viri, v katerih najpogosteje naletimo na rasistično komunikacijo v angleškem jeziku.

Učenci in učenke 7. razredov so se v enakem deležu odločili za dva ponujena odgovora, in sicer 38 % učencev in učenk meni, da se z rasistično komunikacijo najpogosteje srečamo v filmih oz. risankah, medtem ko enak delež, tj. 38 % učencev in učenk 7. razredov, meni, da se z rasistično komunikacijo najpogosteje srečamo v neposredni komunikaciji znotraj heterogenih skupin. Za ta odgovor se je odločilo tudi največ učencev in učenk 8. razredov, in sicer kar 64 %. Učenci in učenke 9. razredov menijo drugače, in sicer 47 % učencev in učenk 9. razredov meni, da se z rasistično komunikacijo najpogosteje srečamo v filmih oziroma risankah.

31 % učencev in učenk 7. razredov in 38 % učencev in učenk 9. razredov je kot drugi najpogostejši odgovor izbralo možnost pesmi, medtem ko je 51 % učencev in učenk 8. razredov kot drugi najpogostejši odgovor izbralo filme oz. risanke.

25 % učencev in učenk 7. razredov in 18 % učencev in učenk 8. razredov je kot tretji najpogostejši odgovor izbralo videoigre, medtem ko je v 9. razredu tretji najpogosteje izbrani odgovor neposredna komunikacija znotraj heterogenih skupin.

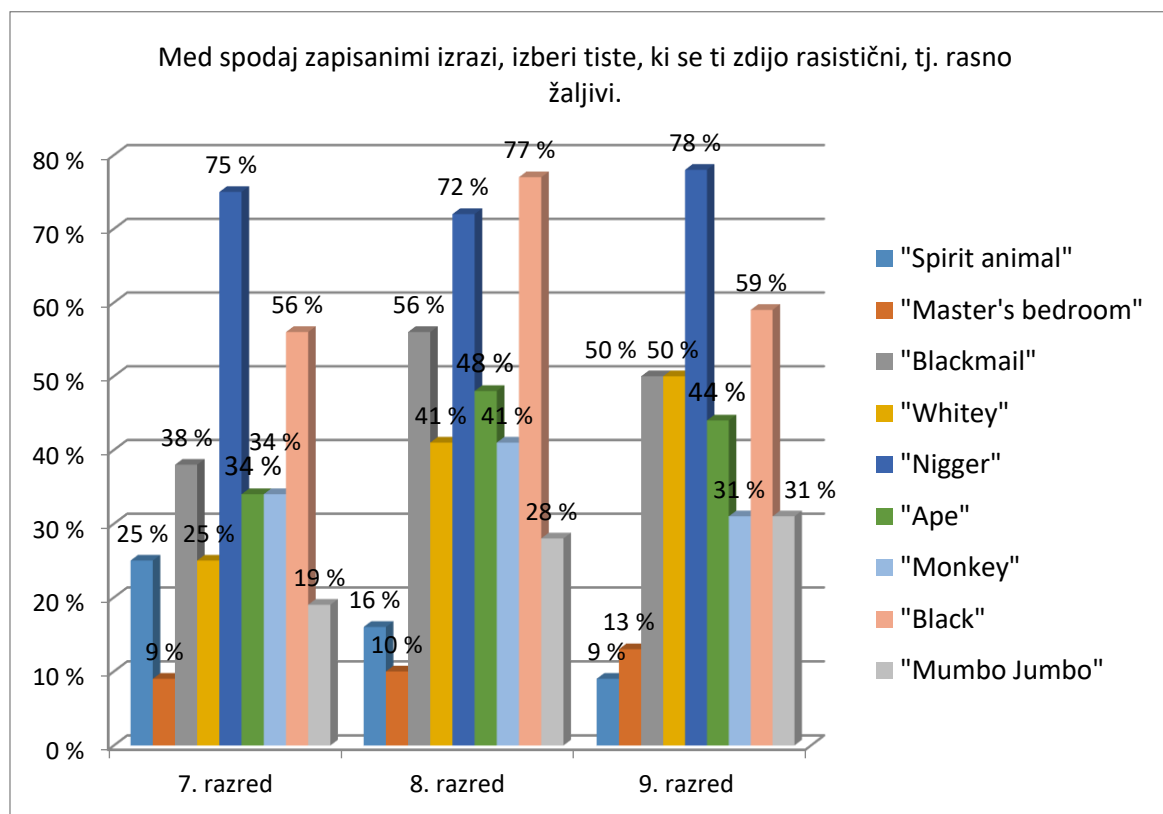
Četrty najpogosteje izbrani odgovor je različen: 13 % učencev in učenk 7. razredov meni, da se z rasistično komunikacijo najpogosteje srečamo v knjigah, 15 % učencev in učenk 8. razredov je izbralo pesmi. 25 % učencev in učenk 9. razredov pa je izbralo videoigre.

10 % učencev in učenk 8. razredov in 19 % učencev in učenk 9. razredov je kot 5. najpogostejši izbrani odgovor na vprašanje, kje se najpogosteje srečamo z rasistično komunikacijo, izbralo v vseh naštetih primerih. 6 % učencev in učenk 7. razredov je kot 5. najpogostejši odgovor izbralo možnost *drugo*, kjer bi naj napisali svoje predloge, toda svojega mnenja niso podali. Za ta odgovor se je odločilo le 3 % učencev in učenk 9. razredov, a tudi oni svojih predlogov niso

napisali. 3 % učencev in učenk 7. razredov meni, da se z rasistično komunikacijo najpogosteje srečamo v vseh naštetih možnostih, kar pa je tudi najredkeje izbran odgovor med učenci in učenkami 7. razredov.

Iz grafa 15 je razvidno mnenje učencev in učenk od 7. do 9. razreda, kje se najpogosteje srečujemo z rasistično komunikacijo. V veliki večini menijo, da se z rasistično komunikacijo v angleščini najpogosteje srečujemo v filmih oz. risankah in v neposredni komunikaciji znotraj heterogenih skupin. Zanimivo je, da nihče ni izpostavil komunikacije na družbenih omrežjih, kar pa so imeli možnost napisati.

Velikokrat se v vsakdanjem življenju zgodi, da uporabljamo rasistične oz. rasno nespoštljive izraze, brez da bi se tega sploh zavedali, saj je angleščina za nas tuji jezik. Prav zaradi tega sva s 16. vprašanjem želeli raziskati, ali bi med naborom izrazov znali izbrati rasistične. Pregledali sva nekaj spletnih strani in člankov v angleščini, ki opozarjajo na določene fraze in besede z rasističnim kontekstom. Na osnovi tega sva naredili izbor devetih izrazov, ki so jih učenci in učenke s klikom lahko izbrali. Da bi pravilno izbrali, je potrebno dobro poznati kontekst in zgodovinski razvoj fraz. Učenci in učenke so lahko izbrali več odgovorov.

Graf 17: Prepoznavanje rasističnih izrazov oz. fraz v angleščini

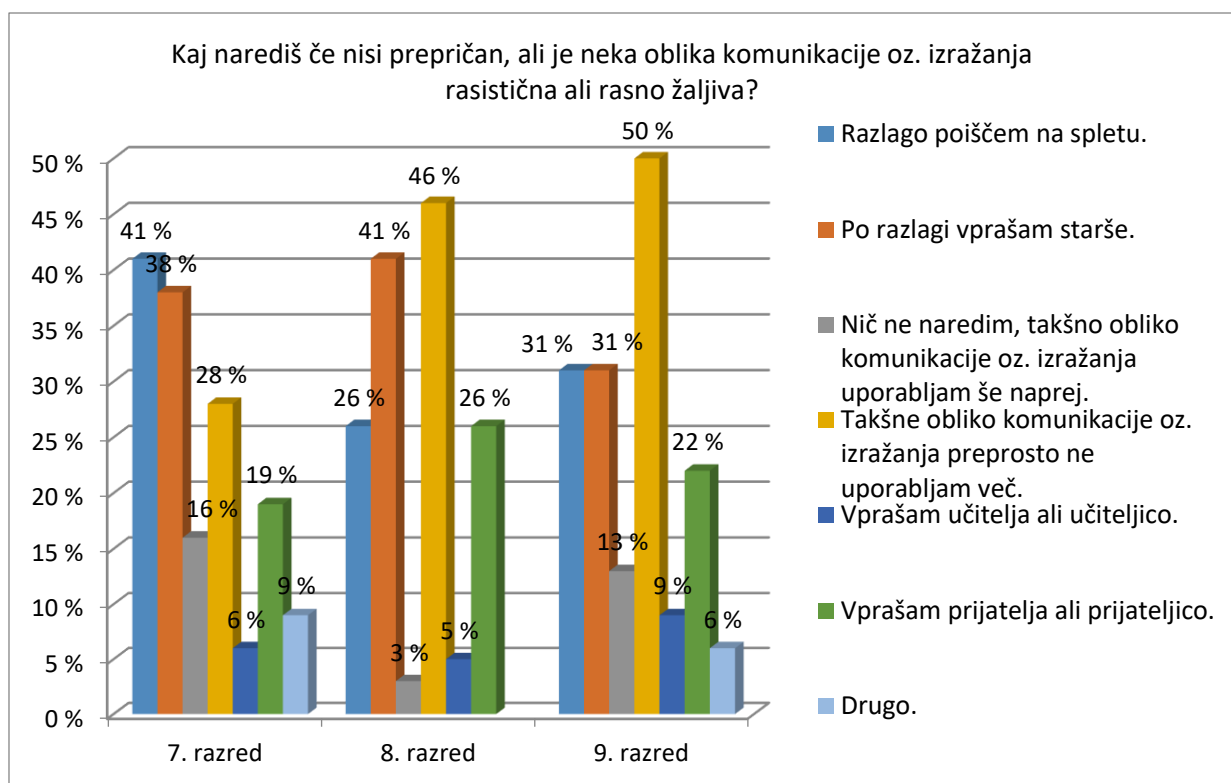
Za lažje predstavljanje sva v spodnji tabeli prikazali rezultate, katere izraze oz. fraze so učenci in učenke od 7. do 9. razreda najpogosteje izbrali kot rasistične izraze oz. fraze ter jih s tem razvrstili od 1. do 8. mesta:

Tabela 1: Najpogosteje izbrani rasistični izrazi oziroma fraze

	7. razred		8. razred		9. razred	
1.	75 %	»Nigger«	77 %	»Black«	78 %	»Nigger«
2.	56 %	»Black«	72 %	»Nigger«	59 %	»Black«
3.	38 %	»Blackmail«	56 %	»Blackmail«	50 %	»Blackmail«, »Whitey«
4.	34 %	»Ape«, »Monkey«	48 %	»Ape«	44 %	»Ape«
5.	25 %	»Spirit animal«, »Whitey«	41 %	»Whitey«, »Monkey«	31 %	»Monkey«, »Mumbo Jumbo«
6.	19 %	»Mumbo Jumbo«	28 %	»Mumbo Jumbo«	13 %	»Master's bedroom«
7.	9 %	»Master's bedroom«	16 %	»Spirit animal«	9 %	»Spirit animal«
8.			10 %	»Master's bedroom«		

Iz grafa 16 in tabele 1 je razvidno, da učenci in učenke od 7. do 9. razreda v večini prepoznajo najbolj očitne primere rasističnih izrazov oz. fraz v angleščini, pa še teh ne vsi, temveč le dobri dve tretjini. Manj očitne primere rasističnega izražanja v angleščini pa prepozna manj kot tretjina učencev in učenk od 7. do 9. razreda, saj je za to potrebno razumevanje konteksta, kako so nastali in kako so se uporabljali v preteklosti ter kako danes. To so pa izrazi, s katerimi se dejansko srečujemo. Zelo zanimiv je podatek, da se le polovica devetošolcev in devetošolk ter krepko manj kot polovica sedmošolcev in sedmošolk oziroma osmošolcev in osmošolk zaveda, da obstajajo rasistični izrazi v angleščini tudi zoper belo raso. Le 25 % učencev in učenk 7. razredov je izraz »Whitey« izbrala za rasističen.

Učence in učenke sva prav tako vprašali, kaj naredijo, ko niso prepričani, ali je neka oblika komunikacije rasistična oz. rasno nespoštljiva. Učenci in učenke so izbrali med ponujenimi odgovori, kot kaže graf 17, ali pa so imeli možnost napisati svoj odgovor.

Graf 18: Kaj narediš, ko nisi prepričan(-a), ali je neka oblika komunikacije oz. izražanja rasistična ali rasno nespoštljiva?

Za lažje predstavljanje sva v spodnji tabeli prikazali rezultate, kje učenci in učenke od 7. do 9. razreda najpogosteje poiščejo razlago, kadar niso prepričani, ali je neka oblika komunikacije v angleščini rasistična ali rasno nespoštljiva. Imeli so ponujenih 7 odgovorov. Izbrali so jih lahko več, s tem pa so jih razvrstili od 1. do 7. mesta na naslednji način:

Tabela 2: Kje poiščeš razlago, kadar nisi prepričana, ali je nekaj oblika komunikacije v angleščini rasistična oz. rasno nespoštljiva.

	7. razred		8. razred		9. razred	
1.	41 %	splet	46 %	ne uporabljam takšne oblike komuniciranja	50 %	ne uporabljam takšne oblike komuniciranja
2.	38 %	starši	41 %	starši	31 %	starši, splet
3.	28 %	ne uporabljam takšne oblike komunikacije	26 %	splet, prijatelj(ica)	22 %	prijatelj(ica)
4.	19 %	prijatelj(ica)	5 %	učitelj(ica)	13 %	nič ne naredim, še naprej komuniciram
5.	16 %	nič ne naredim, še naprej komuniciram	3 %	nič ne naredim, še naprej komuniciram	9 %	učitelj(ica)
6.	9 %	drugo			3 %	drugo
7.	6 %	učitelj(ica)				

Iz grafa 17 in tabele 2 je razvidno, da skoraj polovica učencev in učenk v 8. in 9. razredu sploh ne raziskuje pomena komunikacijskih sporočil, tj., da ne raziskujejo, ali je neka oblika komunikacije rasistična v angleščini, temveč je preprosto ne uporabljajo več, medtem ko slaba polovica učencev in učenk v 7. razredu zaupa spletu in pomen komunikacijskih sporočil raziskuje na spletu.

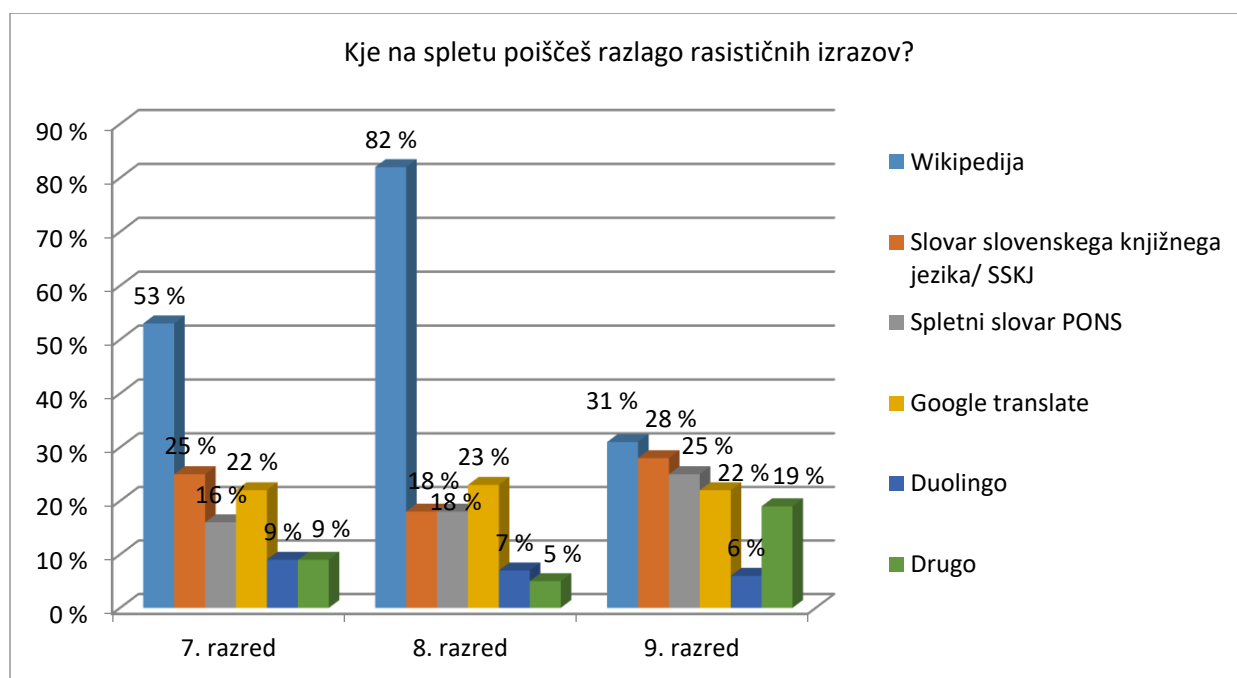
Zaskrbljujoči so podatki, da kar 16 % učencev in učenk 7. razredov, 3 % učencev in učenk 8. razredov ter 13 % učencev in učenk 9. razredov ne naredi nič in kar naprej uporabljajo določeno obliko komunikacije, čeprav je lahko rasistična oz. rasno nespoštljiva.

Zaskrbljujoč je tudi podatek, da le 6 % sedmošolcev in sedmošolk, 5 % osmošolcev in osmošolk ter 9 % devetošolcev in devetošolk za razlago vpraša učitelja ali učiteljico. Učenci in učenke od 7. do 9. razreda med osebami najbolj zaupajo staršem, kajti 38 % sedmošolcev in sedmošolk, 41 % osmošolcev in osmošolk ter 31 % devetošolcev in devetošolk za razlago vpraša starše.

Zanimiv je podatek, da je možnost *drugo* izbralo le 9 % sedmošolcev in sedmošolk in 3 % devetošolcev in devetošolk, niso pa svojega odgovora napisali, medtem ko osmošolci in osmošolke te možnosti sploh niso izbrali. Pričakovali sva, da bodo učenci in učenke to možnost pogosteje izbrali ter, da bo kdo napisal, da pri raziskovanju komunikacije v angleščini uporablja slovarje ali knjige, kar pa ni napisal nihče izmed učencev in učenk od 7. do 9. razreda.

Zelo zanimiv je tudi podatek, da učenci in učenke od 7. do 9. razreda bolj zaupajo spletu za raziskovanje pomena komuniciranja v angleščini kot prijatelju ali prijateljici.

Z 18. vprašanjem sva želeli raziskati, kje na spletu učenci in učenke od 7. do 9. razreda iščejo razlago, kadar niso prepričani, ali je neka oblika komunikacije rasistična oz. rasno nespoštljiva. Učenci in učenke so izbrali med ponujenimi odgovori, kot kaže graf 18.

Graf 19: Kje na spletu poiščeš razlago rasističnih izrazov?

Za lažje predstavljanje sva v spodnji tabeli prikazali rezultate, kje na spletu učenci in učenke od 7. do 9. razreda najpogosteje poiščejo razlago, kadar niso prepričani, ali je neka oblika komunikacije v angleščini rasistična oz. rasno nespoštljiva. Imeli so ponujenih 7 odgovorov. Izbrali so jih lahko več, s tem pa so jih razvrstili od 1. do 6. mesta na naslednji način:

Tabela 3: Viri za razlago rasističnih oz. rasno nespoštljivih izrazov, fraz

	7. razred		8. razred		9. razred	
1.	53 %	Wikipedija	82 %	Wikipedija	31 %	Wikipedija
2.	25 %	SSKJ	23 %	Google prevajalnik	28 %	SSKJ
3.	22 %	Google prevajalnik	18 %	PONS in SSKJ	25 %	PONS
4.	16 %	PONS	7 %	Duolingo	22 %	Google prevajalnik
5.	9 %	Duolingo in Drugo	5 %	Drugo	19 %	Drugo
6.					6 %	Duolingo

Iz grafa 18 in tabele 3 je razvidno, da je Wikipedija glavni vir za raziskovanje rasističnih oz. rasno nespoštljivih izrazov in fraz v angleščini. Kar 53 % sedmošolcev in sedmošolk, 82 % osmošolcev in osmošolk ter 31 % devetošolcev in devetošolk raziskuje s pomočjo Wikipedije.

Kot 2. najpogostejši vir za raziskovanje rasističnih oz. rasno nespoštljivih izrazov in fraz v angleščini, so učenci in učenke 7. in 9. razredov izbrali Slovar slovenskega knjižnega jezika, medtem ko so učenci in učenke 8. razredov kot 2. najpogostejši vir za raziskovanje rasističnih oz. rasno nespoštljivih izrazov v angleščini izbrali Google prevajalnik. Ta vir so osmošolci in osmošolke izbrali kot 3. najpogostejši vir, medtem ko so ga devetošolci in devetošolke izbrali kot 4. najpogostejši vir za raziskovanje rasističnih oz. rasno nespoštljivih izrazov in fraz v angleščini.

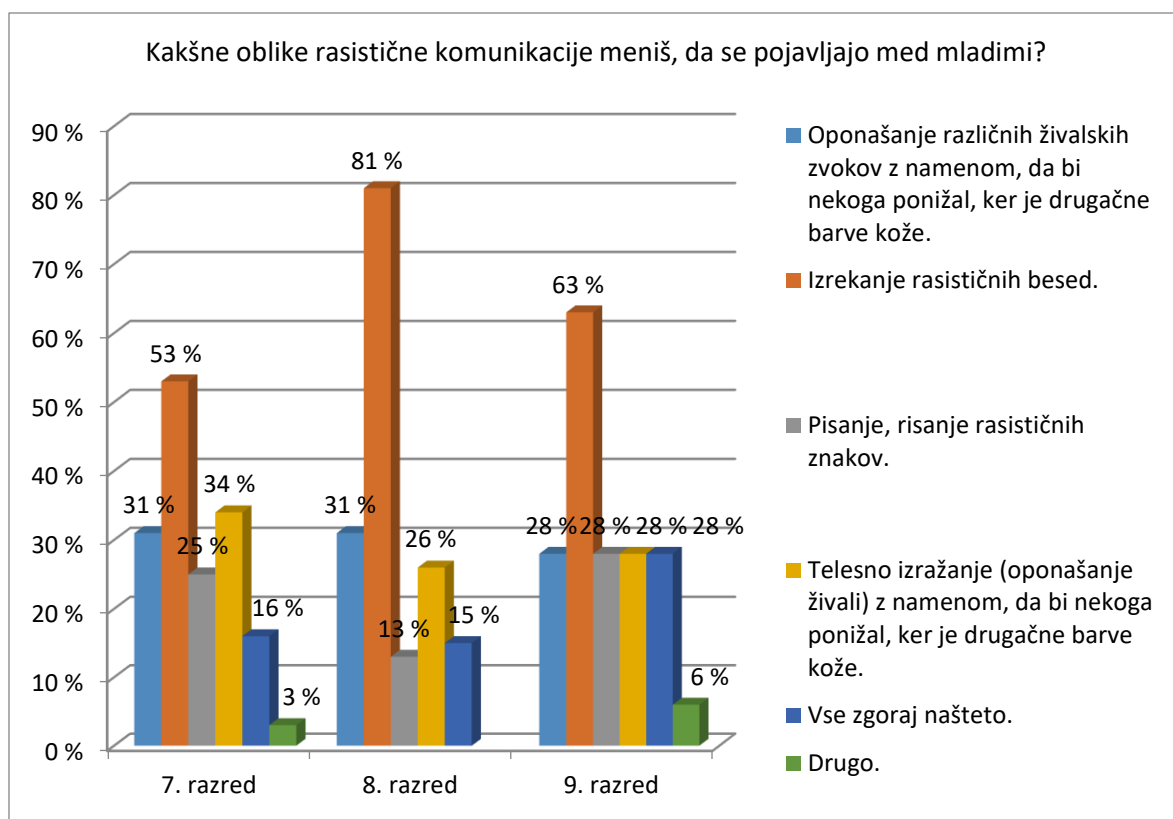
Angleško-slovenski slovar PONS so osmošolci in osmošolke ter devetošolci in devetošolke izbrali kot 3. najpogostejši vir za raziskovanje rasističnih oz. rasno nespoštljivih izrazov in fraz v angleščini.

Najmanjkrat učenci in učenke od 7. do 9. razreda segajo po jezikovni aplikaciji Duolingo.

Vsi učenci in učenke od 7. do 9. razreda, ki so izbrali možnost *drugo*, niso napisali svojega odgovora.

Učenci in učenke od 7. do 9. razreda najpogosteje uporabljajo vira, ki sta nezanesljiva, saj jih lahko objavi kdorkoli in jih ne pregledujejo oz. nadzorujejo strokovnjaki. Ta podatek je zelo pomemben, kajti tovrstni viri lahko imajo negativen vpliv na komunikacijo.

Z 19. vprašanjem sva raziskovali, katere oblike rasistične komunikacije se pojavljajo med mladimi po njihovem mnenju. Učenci in učenke od 7. do 9. razreda so izbirali med ponujenimi odgovori, kot kaže graf 19 ali pa so lahko napisali svoje mnenje.

Graf 20: Oblike rasistične komunikacije med mladimi

Za lažje predstavljanje sva v spodnji tabeli prikazali rezultate, katere oblike rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije se pojavljajo med mladimi po mnenju učencev in učenk od 7. do 9. razreda. Imeli so ponujenih 6 odgovorov. Izbrali so jih lahko več, s tem pa so jih razvrstili od 1. do 6. mesta na naslednji način:

Tabela 4: Oblike rasističnega oz. rasno nespoštljivega komuniciranja med mladimi

	7. razred		8. razred		9. razred	
1.	53 %	izrekanje rasističnih besed	81 %	izrekanje rasističnih besed	63 %	izrekanje rasističnih besed
2.	34 %	telesno izražanje	31 %	oponašanje živalskih zvokov	28 %	oponašanje živalskih zvokov, telesno izražanje, pisanje, risanje rasističnih znakov, vse naštetu
3.	31 %	oponašanje živalskih zvokov	26 %	telesno izražanje	6 %	Drugo.

4.	25 %	pisanje, risanje rasističnih znakov	15 %	vse naštetu		
5.	16 %	vse naštetu	13 %	pisanje, risanje rasističnih znakov		
6.	3 %	drugo				

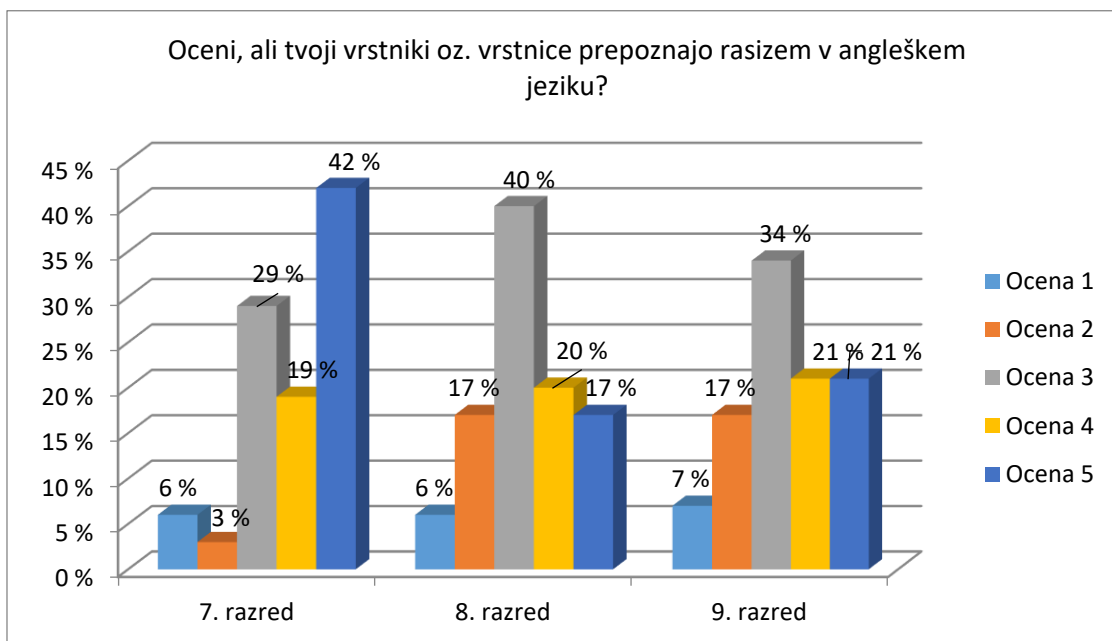
Iz grafa 19 in tabele 4 je razvidno, da so učenci in učenke od 7. do 9. razreda enotni pri tem, katera oblika rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije je najpogostejša, in sicer izrekanje rasističnih besed.

Pri drugih oblikah rasistične oz. rasne žaljive komunikacije so tudi dokaj enotni. Kot drugo najpogostejšo obliko so izbrali oponašanje živalskih zvokov z namenom, da bi nekoga ponižali, ker je drugačne barve kože. Kot tretjo najpogostejšo obliko so izbrali telesno izražanje oz. oponašanje živali z namenom, da bi nekoga ponižali, ker je druge barve kože.

Zanimivo je, da le majhen delež učencev in učenk od 7. do 9. razreda meni, da so vse naštetu oblike, najpogostejše oblike rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije.

Vsi učenci in učenke, ki so izbrali možnost *drugo*, niso napisali svojega mnenja.

Z 20. vprašanjem sva raziskovali, kako bi učenci in učenke od 7. do 9. razreda medsebojno ocenili, ali njihovi vrstniki in vrstnice poznajo rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleškem jeziku. Učenci in učenke so lahko odgovorili s pomočjo lestvice od 1 do 5. Ocena 1 pomeni, da rasistične komunikacije ne bi prepoznali, oz. je ne poznajo; ocena 2, da bi jo poznali zelo pomanjkljivo; ocena 3, da bi jo delno poznali; ocena 4, da bi jo dobro poznali; in ocena 5, da bi vedno in natančno poznali rasistično komunikacijo.

Graf 21: Medvrstniška ocena poznavanja rasistične oz. rasno žaljive komunikacije

Najbolj suvereni pri ocenjevanju sovrstnikov so bili učenci in učenke 7. razredov. 42 % meni, da bi njihovi sovrstniki rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini vedno in natančno poznali. Učenci in učenke 8. razredov ter učenci in učenke 9. razredov so se za oceno 5 odločili v manjšem deležu. Le 17 % učencev in učencev 8. razredov ter 21 % učencev in učenk 9. razredov meni, da bi njihovi sovrstniki vedno in natančno poznali rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo.

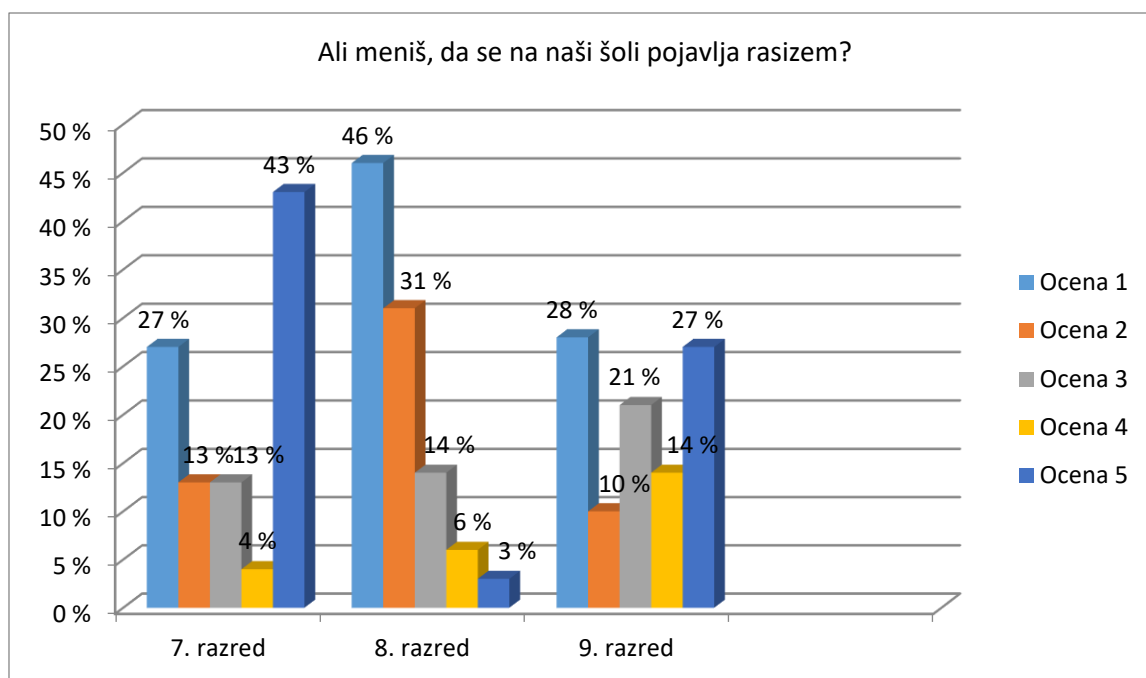
19 % sedmošolcev in sedmošolk, 20 % osmošolcev in osmošolk ter 21 % devetošolcev in devetošolk ocenjuje, da bi njihovi sovrstniki dobro poznali rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini, kar je petina učencev in učenk od 7. do 9. razreda.

Osmošolci in osmošolke ter devetošolci in devetošolke so v večini ocenili, da bi njihovi sovrstniki le delno poznali rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini. Medvrstniško poznavanje rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije je z oceno 3 ocenilo 40 % osmošolcev in osmošolk ter 34 % devetošolcev in devetošolk, medtem ko je oceno 3 izbralo le 29 % sedmošolcev in sedmošolk.

O suverenosti pri poznavanju rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije v angleškem jeziku priča tudi podatek, da je zelo majhen delež učencev in učenk od 7. do 9. razreda, ki meni, da bi njihovi sovrstniki zelo pomanjkljivo poznali rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini ali da je sploh ne bi poznali. Za oceno 2 se je odločilo le 3 % sedmošolcev in sedmošolk, 17 % osmošolcev in osmošolk ter ravno toliko devetošolcev in devetošolk, medtem ko je oceno 1 izbralo le 6 % sedmošolcev in sedmošolk, ravno toliko osmošolcev in osmošolk ter 7 % devetošolcev in devetošolk.

Iz grafa 20 lahko razberemo, da učenci in učenke od 7. do 9. razreda ocenjujejo medvrstniško poznavanje rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije v angleščini, kajti menijo, da bi jih približno polovica tovrstno komunikacijo poznala dobro oz. natančno in vedno.

Z 21. vprašanjem sva raziskovali, ali se v naši šoli pojavlja rasizem. Učenci in učenke od 7. do 9. razreda so odgovorili s pomočjo lestvice od 1 do 5. Ocena 1 pomeni, da se rasizem na naši šoli ne pojavlja, ocena 2 pomeni, da se redko pojavlja, ocena 3 pomeni, da se občasno pojavlja, ocena 4 pomeni, da se pogosto pojavlja in ocena 5 pomeni, da je rasizem v naši šoli vsakodnevno prisoten.

Graf 22: Rasizem na OŠ Ljubečna

Rezultati na to vprašanje so zelo zanimivi in različni. Za oceno 1 se je odločila manj kot tretjina sedmošolcev in sedmošolk ter devetošolcev in devetošolk, in sicer 27 % učencev in učenk 7. razredov ter 28 % učencev in učenk 9. razredov. Za oceno 1 se je odločila skoraj polovica, tj. 46 %, učencev in učenk 8. razredov. Ocena 1 pomeni, da se v šoli rasizem ne pojavlja.

13 % sedmošolcev in sedmošolk, 31 % osmošolcev in osmošolk ter 10 % devetošolcev in devetošolk meni, da se rasizem v šoli redko pojavlja.

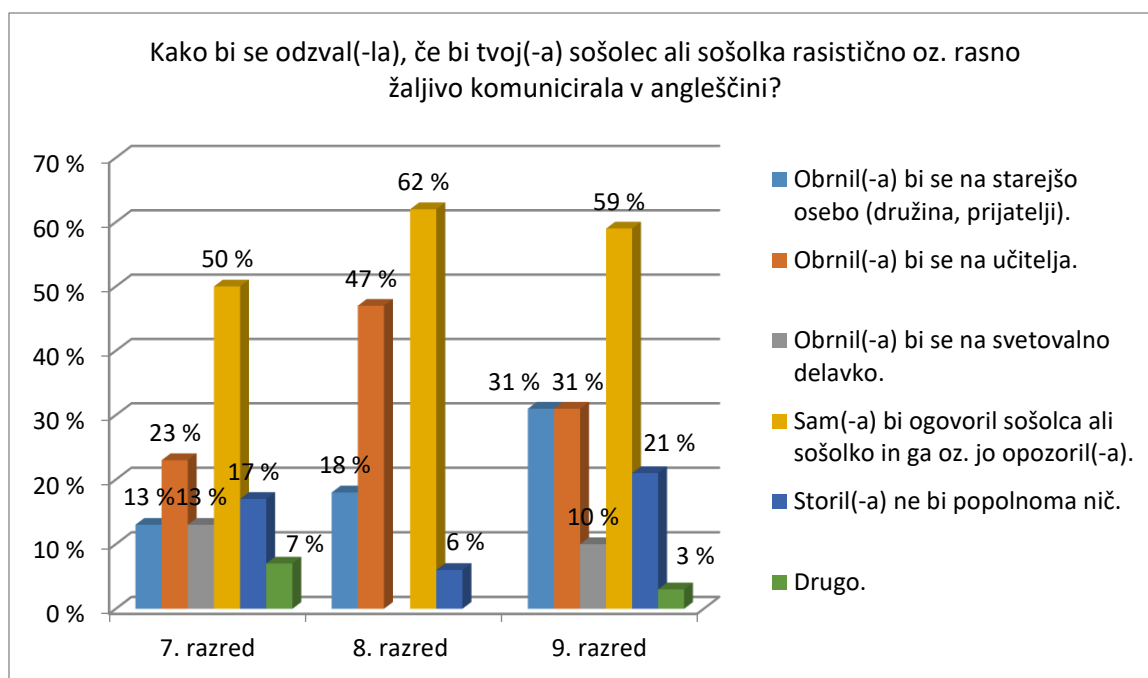
13 % sedmošolcev in sedmošolk, 14 % osmošolcev in osmošolk ter 21 % devetošolcev in devetošolk meni, da se rasizem v šoli pojavlja občasno.

Le 4 % sedmošolcev in sedmošolk, 6 % osmošolcev in osmošolk ter 14 % devetošolcev in devetošolk meni, da se rasizem v šoli pojavlja pogosto.

Zelo zanimiv pa je visok delež učencev, ki so izbrali oceno 5, kar pomeni, da menijo, da se rasizem v šoli pojavlja vsakodnevno, in sicer kar 43 % sedmošolcev in sedmošolk meni tako. Enako meni nekaj manj, in sicer 27 %, devetošolcev in devetošolk ter le 3 % osmošolcev in osmošolk.

Iz grafa 21 je razvidno, da skoraj polovica učencev in učenk v 7. razredu in skoraj tretjina učencev in učenk v 8. in 9. razredu, meni, da se rasizem v šoli nikoli ne pojavlja. Bolj zanimiv pa je podatek, da je v 7. in 9. razredu več takšnih učencev in učenk, ki menijo, da se rasizem v šoli pojavlja vsakodnevno.

Graf 22 prikazuje odgovore na vprašanje, kako bi se učenci in učenke od 7. do 9. razreda odzvali na rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleščini. Izbrali so lahko več odgovorov med petimi ponujenimi odgovori, kot kaže graf, ali pa so lahko podali svoje mnenje.

Graf 23: Odziv učencev in učenk od 7. do 9. razreda na rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo

Rezultati kažejo, da bi se učenci in učenke od 7. do 9. razreda v večini sami odzvali na rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo, to pomeni, da bi sami opozorili sošolca ali sošolko, ki je rasno žaljiv(-a) ali nespoštljiv(-a), in sicer bi se tako odzvalo 50 % sedmošolcev in sedmošolk, 52 % osmošolcev in osmošolk ter 59 % devetošolcev in devetošolk.

Kot drugi najpogostejši odziv so učenci in učenke od 7. do 9. razreda izbrali pomoč učitelja ali učiteljice, in sicer bi se tako odzvalo 23 % sedmošolcev in sedmošolk, 47 % osmošolcev in osmošolk ter 31 % devetošolcev in devetošolk.

Kot tretji najpogostejši odziv so učenci in učenke 8. in 9. razredov izbrali pomoč starejših članov družine ali prijateljev, in sicer bi se tako odzvalo 18 % osmošolcev in osmošolk ter 31 % devetošolcev in devetošolk. Le 13 % sedmošolcev in sedmošolk bi za pomoč vprašalo starejše.

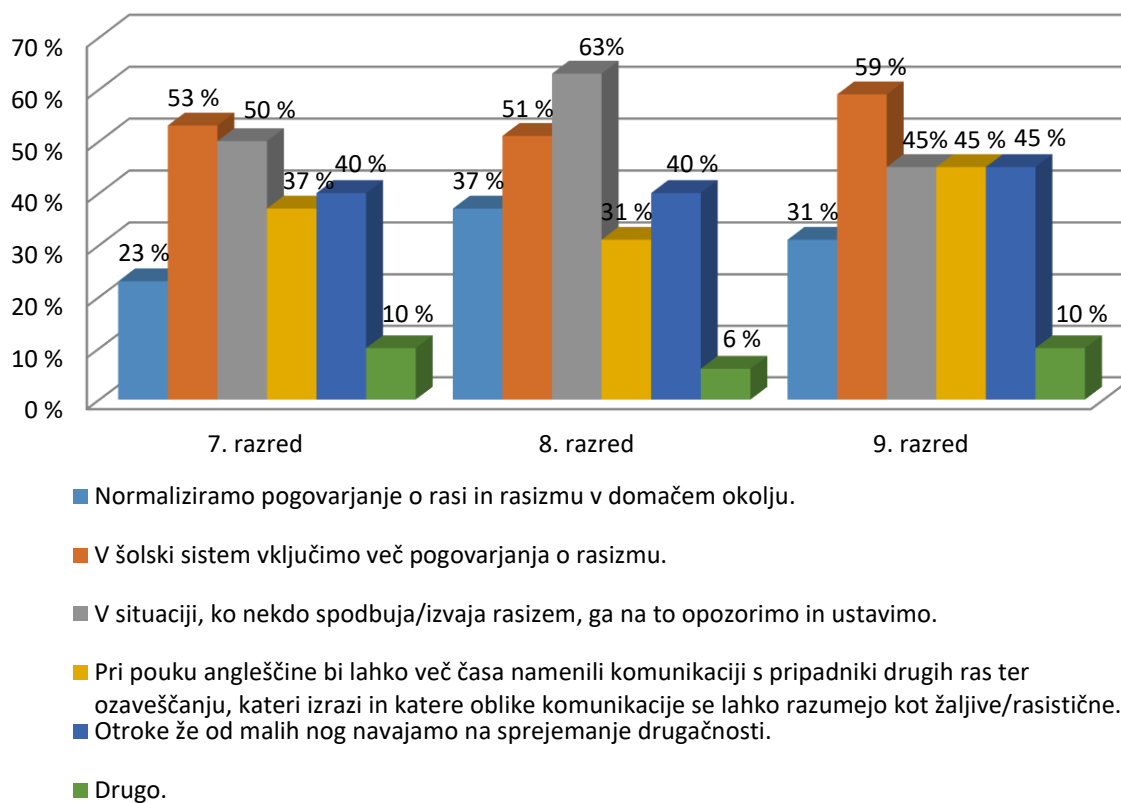
Najmanj učencev in učenk bi za pomoč vprašalo svetovalno delavko, in sicer 13 % sedmošolcev in sedmošolk ter 10 % devetošolcev in devetošolk, medtem ko nihče izmed osmošolcev in osmošolkami ne bi za pomoč vprašal svetovalno delavko.

Vsi učenci in učenke, ki so izbrali možnost *drugo*, svojega odgovora niso napisali.

Zaskrbljujoč je podatek, da je vseeno nekaj učencev in učenk, ki se na rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo sploh ne bi odzvali, in sicer je takšnih 17 % sedmošolcev in sedmošolk, 6 % osmošolcev in osmošolk ter 21 % devetošolcev in devetošolk.

Graf 23 ponuja odgovore na vprašanje, kaj lahko mladi naredimo v vsakdanjem življenju, da vzpostavimo spoštljivo komunikacijo in zaustavimo rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo. Učenci in učenke so izbrali več odgovorov med ponujenimi odgovori, kot kaže graf 24, ali pa so lahko sami napisali svoje mnenje.

Kaj lahko mi, mladi, naredimo v vsakdanjem življenju, da vzpostavimo spoštljivo komunikacijo in zaustavimo širjenje rasistične oz. rasno žaljive komunikacije?

Graf 24: Kako lahko učenci in učenke vzpostavimo spoštljivo komunikacijo in zaustavimo širjenje rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije?

Rezultati so vnovič zelo zanimivi, a tokrat dokaj enotni. Učenci in učenke od 7. do 9. razreda so najpogosteje izbrali možnost, da bi se o rasizmu lahko več pogovarjali v šoli, in sicer tako meni kar 53 % sedmošolcev in sedmošolk, 51 % osmošolcev in osmošolk ter 59 % devetošolcev in devetošolk.

Drugi najpogostejši izbor je bil, da bi učenci in učenke lahko opozorili in ustavili tiste, ki rasistično oz. rasno nespoštljivo komunicirajo, in sicer tako meni kar 50 % sedmošolcev in sedmošolk, 63 % osmošolcev in osmošolk ter 45 % devetošolcev in devetošolk.

Tretji najpogostejši izbor med učenci in učenkami od 7. do 9. razreda je, da bi lahko več pozornosti namenili navajanju otrok na sprejemanje drugačnosti, in sicer tako meni kar 40 % sedmošolcev in sedmošolk, 40 % osmošolcev in osmošolk ter 45 % devetošolcev in devetošolk.

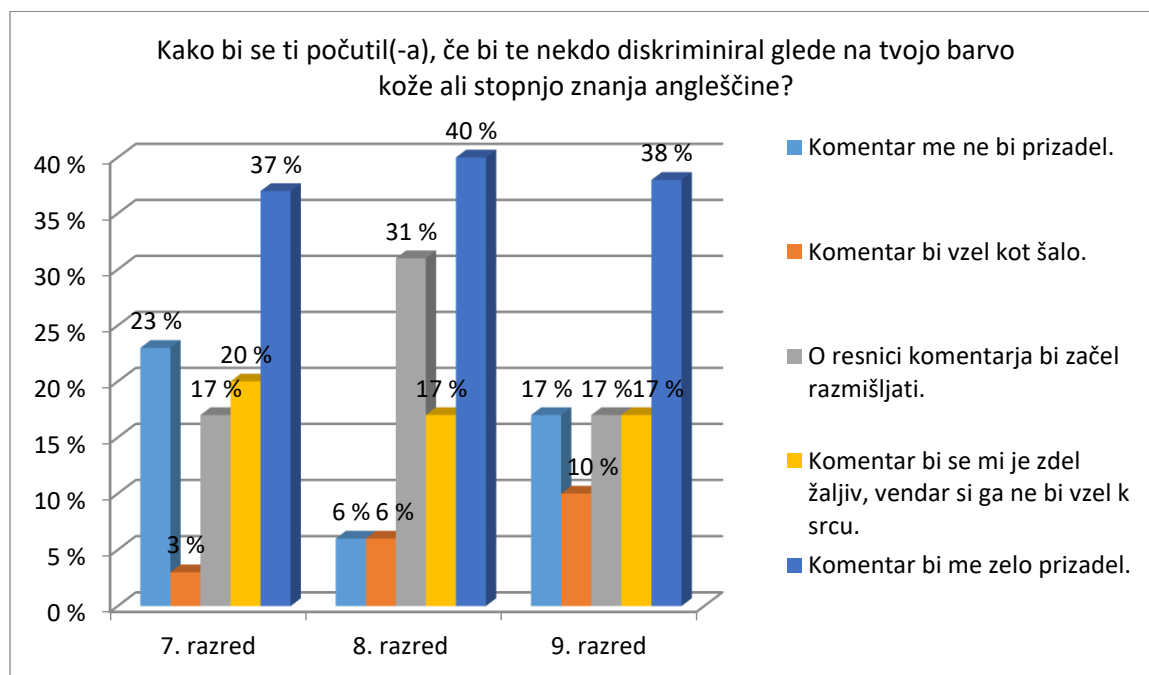
Četrti najpogostejši izbor med učenci in učenkami od 7. do 9. razreda je, da bi lahko več pozornosti namenili ozaveščanju o rasistični oz. rasno nespoštljivi komunikaciji v angleščini pri pouku angleškega jezika, in sicer tako meni 37 % sedmošolcev in sedmošolk, 31 % osmošolcev in osmošolk ter kar 45 % devetošolcev in devetošolk. Učenci in učenke si pri tujem jeziku želijo več komunikacije s pripadniki drugih ras.

Peti najpogostejši izbor med učenci in učenkami je bil, da bi lahko s pogovarjanjem v domačem okolju o sprejemanju različnih ras, pripomogli k vzpostavljanju spoštljive komunikacije ter zaustavitvi širjenja rasizma. Tako meni 23 % sedmošolcev in sedmošolk, 37 % osmošolcev in osmošolk ter 31 % devetošolcev in devetošolk.

Vsi učenci in učenke, ki so izbrali možnost *drugo*, svojega odgovora niso napisali.

Rezultat je izjemno zanimiv, ker kaže na to, da lahko še veliko naredimo na področju spoštljive komunikacije, ne le v tujem jeziku ampak na splošno. Zelo pomemben je podatek, da si učenci in učenke želijo več pozornosti nameniti tej temi doma in v šoli, ne le v sklopu tujega jezika ampak tudi pri drugih predmetih in to že od ranega otroštva dalje, torej že v predšolskem obdobju.

Graf 25 prikazuje odgovore na vprašanje, kako bi se počutil(-a), če bi te nekdo diskriminiral zaradi tvoje barve kože ali stopnjo znanja angleščine. Učenci in učenke so izbrali med petimi ponujenimi odgovori, kot kaže graf 25.

Graf 25: Kako bi se počutil(-a), če bi te nekdo diskriminiral glede na tvojo barvo kože ali stopnjo znanja angleščine?

Rezultat kaže, da bi veliko večino učencev in učenk od 7. do 9. razreda diskriminacija, na osnovi barve kože ali stopnja znanja angleščine, zelo prizadela, in sicer je ta odgovor izbralo kar 37 % sedmošolcev in sedmošolk, 40 % osmošolcev in osmošolk ter 38 % devetošolcev in devetošolk.

Zanimiv je podatek, da je visok delež učencev in učenk, ki bi zaradi diskriminacije, glede na barvo kože ali stopnjo znanja angleščine, začeli razmišljati o resnici komentarja. Tako meni tudi 17 % sedmošolcev in sedmošolk, 31 % osmošolcev in osmošolk ter 17 % devetošolcev in devetošolk.

Tretji najpogostejši izbor učencev in učenk od 7. do 9. razreda je odgovor, da bi se jim komentar zdel žaljiv, a si ga ne bi vzeli k srcu. Tako meni 20 % sedmošolcev in sedmošolk, 17 % osmošolcev in osmošolk ter 17 % devetošolcev in devetošolk.

Kar visok je delež tudi takšnih učencev in učenk od 7. do 9. razreda, ki menijo, da jih diskriminacija glede na barvo kože ali stopnjo znanja angleščine, sploh ne bi ganila. Tako meni kar 23 % sedmošolcev in sedmošolk, 6 % osmošolcev in osmošolk ter 17 % devetošolcev in devetošolk.

Zanimiv je podatek, da bi zelo malo učencev in učenk od 7. do 9. razreda, opazko ali komentar glede na njihovo barvo kože ali stopnjo znanja angleščine, vzelo kot šalo. Tako meni le 3 % sedmošolcev in sedmošolk, 6 % osmošolcev in osmošolk ter 10 % devetošolcev in devetošolk.

Graf 24 kaže, da bi večino učencev in učenk od 7. do 9. razreda diskriminacija, glede na barvo kože ali stopnjo znanja angleščine, prizadela.

4 INTERPRETACIJA REZULTATOV

Raziskovalno delo je obsežno in ponuja številne zanimive odgovore. Na začetku raziskovalnega dela sva si zastavili 3 raziskovalne hipoteze in 2 podhipotezi. Prva hipoteza se nanaša na prepoznavanje in poznavanje rasistične oz. rasno nespoštljive ali žaljive komunikacije v tujem jeziku angleščini. Prva raziskovalna hipoteza je predpostavka, da učenci in učenke na OŠ Ljubeca pomanjkljivo poznajo rasistično komunikacijo v angleškem jeziku.

Prvo hipotezo sva raziskovali iz več zornih kotov. Vprašanja v anketi pokrivata 5 večjih področij, ki se ukvarjajo s poznavanjem rasizma v angleščini in vseh 5 je zelo pomembnih:

- Družbeno poznavanje rasizma v angleščini – s tem se ukvarjajo vprašanja, ki raziskujejo, kako si učenci in učenke od 7. do 9. razreda razlagajo slogan *beli privilegij* oz. *white privilege*, ter razlaga slik s spletne strani Amnesty International.
- Zgodovinsko poznavanje rasizma v angleščini – s tem se ukvarjajo vprašanja, ki učence in učenke od 7. do 9. razreda sprašujejo po poznavanju ključnih oseb v zgodovinskem razvoju rasizma.
- Športno udejstvovanje proti rasizmu v angleščini – kampanja UEFA in razumevanje slogana »*Say No to Racism.*« in koliko jo učenci poznajo.
- Kulturno področje, kjer se izraža rasizem v angleščini skozi duh časa, v katerem so nastale Walt Disneyeve risanke.
- Jezikovno poznavanje rasizma v angleščini – kjer so učenci in učenke od 7. do 9. razreda lahko podali mnenje na različne načine: samoocena, ali mislijo, da prepoznajo in poznajo rasizem v angleščini, ocena, ali vrstniki poznajo rasizem v angleščini ter kaj kaže dejanska jezikovna analiza. Ta element je osrčje raziskovalne naloge.

Učenci in učenke od 7. do 9. razreda v večini poznajo, kaj pomeni slogan *beli privilegij*, slika *Made in China* v večini učencev in učenk od 7. do 9. razreda ne zbuja predsodkov, zato pa so slabše razumeli sliko stopnic, ki kaže na to, da bi vsi morali imeti enake pogoje za doseg svojih ciljev in barva kože ne bi smela biti pogoj za to, a tudi tukaj je vsaj polovica učencev in učenk od 7. do 9. razreda kontekst in sporočilo razumela. Razumeli so tudi sliko, kjer sta dva človeka povezana z lestvijo v znak razumevanja naših podobnosti in sprejemanja naših razlik.

Velika večina učencev in učenk od 7. do 9. razreda pozna ključno zgodovinsko osebnost, Martina Luthra Kinga, medtem ko jih več kot polovica ni poznala temnopolte borke za pravice temnopolnih ljudi, Rose Parks.

Razveseljuje tudi dejstvo, da bi približno polovica oz. več kot polovica učencev in učenk od 7. do 9. razreda enako ravnala, kot igralci na nogometni tekmi na videoposnetku, torej bi zapustili igrišče, če bi se soočili z rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo. Zaskrbljujoče pa je, da je še vedno velik delež učencev, ki ne bi naredili nič in jih rasno nespoštljiva komunikacija ne zmoti oz. ne prizadene.

Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da več kot polovico učencev in učenk od 7. do 9. razreda pri gledanju izsekov Walt Disneyevih risank ne zmoti prisoten rasizem, oz. ga sploh ne opazijo.

Tukaj se poraja zamisel za novo raziskovalno delo, in sicer ali učenci in učenke zaznajo rasizem v risankah, filmih, pesmih in videoigrah v angleščini in kako dobro.

Da bi lahko hipotezo 1 ovrgli ali potrdili, je potrebno dobro pogledati jezikovno analizo. Po samooceni, učenci in učenke od 7. do 9. razreda, menijo, da rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleškem jeziku zelo dobro poznajo. Učenci in učenke od 7. do 9. razreda menijo, da vsaj polovica njihovih sovrstnikov delno oz. dobro pozna rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleškem jeziku. Dejanska ocena jezikovnega poznavanja rasističnega oz. rasno nespoštljivega komuniciranja pa kaže drugače. Učenci in učenke od 7. do 9. razreda v večini prepoznajo najbolj očitne rasistične oz. rasno nespoštljive izraze in fraze v angleškem jeziku in še to le dobri dve tretjini učencev in učenk od 7. do 9. razreda. V tej točki pa velja kriterij 0. tolerance, to pomeni, da bi učenci in učenke pri komuniciranju v angleščini, ki je tuji jezik, morali poznati vse izraze in fraze, ki jih uporabljajo in se z njimi srečujejo, zato lahko na podlagi teh argumentov našo hipotezo 1 potrdimo. Učenci in učenke OŠ Ljubečna pomanjkljivo poznajo rasistično oz. rasno nespoštljivo izražanje v angleškem jeziku.

Argumente za potrditev hipoteze najdeva tudi v tem, da večina učencev in učenk od 7. do 9. razreda menijo, da se v šoli pri pouku angleščine premalo pogovarjamo o rasizmu in rasno nespoštljivi komunikaciji in si želijo, da bi lahko več takšnih vsebin vključili v pouk, ne le angleščine.

Angleščino vidijo kot jezik in kulturo, iz katere priteka rasizem k nam. Po njihovem mnenju najpogosteje na rasizem naletijo v neposredni komunikaciji znotraj heterogenih skupin, pri gledanju filmov, risank, poslušanju pesmi, zato si želijo ozaveščanja o rasizmu in rasno nespoštljivi komunikaciji že v otroštvu in kasneje ter neposrednega kontakta s pripadniki drugih ras znotraj pouka angleščine.

Zaskrbljujoč je podatek, da skoraj polovica učencev in učenk od 7. do 9. razreda ne raziskuje pomena komunikacijskih sporočil v angleščini, takšnih je le dobra tretjina, pa še njim so najbolj zanesljivi viri Wikipedija in Google prevajalnik, ki jih ne nadzirajo in ne pregledajo strokovnjaki, tako da je njihova verodostojnost močno vprašljiva, kar pa ima lahko zelo negativen vpliv na komunikacijo in razumevanje, zlasti v tujem jeziku.

Podhipoteza pravi, da so vseeno pri prepoznavanju rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije uspešnejši devetošolci in devetošolke kot pa osmošolci in osmošolke, oni pa uspešnejši kot sedmošolci in sedmošolke. To sva predvidevali na podlagi tega, da so starejši učenci in učenke izkušenejši in imajo več znanja. To podhipotezo lahko glede na graf 16 tudi potrdimo, kajti devetošolci in devetošolke so v največjem številu izbrali tudi manj znane rasistične oz. rasno nespoštljive izraze, s katerimi se vsakodnevno v angleščini srečujemo. So tudi v večini zaznali in poznali rasističen oz. rasno nespoštljiv izraz, namenjen svetlopoltim ljudem. Enako velja za osmošolce oz. osmošolke, če jih primerjamo s sedmošolci in sedmošolkami.

Druga hipoteza se nanaša na to, kako se učenci in učenke od 7. do 9. razreda OŠ Ljubečna odzovejo na rasistično komunikacijo v angleškem jeziku, ki je prepoznajo. Predpostavljava, da se zaradi pomanjkanja izkušenj, učenci in učenke od 7. do 9. razreda odzivajo neustrezno. Vnovič je zanimivo odgovore primerjati medgeneracijsko, zato predpostavljava, da se

devetošolci in devetošolke ustrezneje odzovejo na rasistično komunikacijo kot osmošolci in osmošolke, oni pa ustrezneje kot sedmošolci in sedmošolke. Tudi tukaj je potrebno upoštevati kriterij 0. tolerance do nasilja, kar pa rasistična oz. rasno nespoštljiva komunikacija vsekakor je.

Približno dve tretjini učencev in učenk od 7. do 9. razreda bi odšla z nogometnega igrišča, če bi bili udeleženi v rasistični oz. rasno nespoštljivi komunikaciji, kot so bili nogometaši na nogometni tekmi lige prvakov UEFA, toda še vedno je tretjina učencev in učenk od 7. do 9. razreda, ki jih tovrstno nasilje ne gane.

Graf 23 podaja podatke o tem, kako bi se učenci in učenke od 7. do 9. razreda odzvali, če bi sošolec ali sošolka komunicirali rasno nespoštljivo. Več kot polovica učencev in učenk od 7. do 9. razreda bi osebno pristopila takšnemu sošolcu ali sošolki in ga oz. jo opozorili, tj. skušali ustaviti. Kar velik odstotek učencev in učenk bi nekaj ukrenilo, ali bi poskusili ustaviti rasno nespoštljivo komunikacijo sami, tretjina bi jih poiskala pomoč učitelja ali starejšega družinskega člana oz. prijatelja, še vedno pa je tudi velik odstotek tistih, ki ne bi naredili popolnoma nič. Zaskrbljujoče je tudi podatek iz raziskave, da jih rasno nespoštljiva komunikacija ne bi prizadela. Takšnih učencev in učenk je vsaj petina.

Večina učencev in učenk od 7. do 9. razreda se zaveda pomembnosti rasno spoštljive komunikacije in glede na rezultate raziskovalnega dela hipotezo 2 ovrževa, kajti večina učencev in učenk od 7. do 9. razreda se ustrezno odziva in tudi sami menijo, da bi jih rasno nespoštljiva komunikacija prizadela.

Podhipoteza pravi, da so pri odzivu uspešnejši starejši učenci in učenke, torej, da se najustreznejše odzovejo devetošolci in devetošolke, nato osmošolci in osmošolke ter sedmošolci in sedmošolke. Glede na podatke iz grafa 23 ter na podlagi drugih podatkov iz raziskovalnega dela to hipotezo ovrževa, kajti osmošolci in osmošolke kažejo, da se najustrezneje odzivajo na rasno nespoštljivo komunikacijo, sledijo jim devetošolci in devetošolke ter sedmošolci in sedmošolke. Zakaj je prišlo do takšnega rezultata? Medve sicer nisva presenečeni, kajti pozna najine sošolce in veva, da jih rasizem ne zanima kaj dosti ter da znajo biti velikokrat kruti drug do drugega. To kaže na to, da so njihova družbena zavest in odgovornost ter empatija še slabo razviti, oz. da je njihova ozaveščenost o spoštljivi komunikaciji zelo nizka. Iz tega razloga sva oblikovali tretjo hipotezo kot predpostavko, da bo ravno najmanj devetošolcev in devetošolk dokončalo spletni anketni vprašalnik.

Tretja hipoteza se navezuje na elemente ozaveščenosti, empatije in občutka družbene odgovornosti. Predpostavljava, da bo v 9. razredu manj učencev in učenk dokončalo anketni vprašalnik kot v 8. in 7. razredu, ne zato, ker bi bili manj zreli kot mlajši generaciji, saj imajo več izkušenj in znanja, pač pa zaradi pomanjkanja ozaveščenosti, občutka družbene odgovornosti in empatije. Graf 2 najino hipotezo ovrže, kajti rezultat je pokazal, da se je največji osip pri reševanju spletne ankete zgodil v 8. razredu. Pravzaprav je ravno največ devetošolcev in devetošolk dokončalo spletni anketni vprašalnik, s tem pa postavljajo temelje in vprašanja za novo raziskovalno nalogo, kajti bilo bi dobro raziskati, kaj menijo učenci in učenke od 7. do 9. razreda, kako pomemben je rasizem in rasno spoštljiva komunikacija za njih.

5 ZAKLJUČEK

5.1 KAKO LAHKO PREPREČIMO ŠIRJENJE RASIZMA

Čedalje večji vpliv imata rasizem in diskriminacija znotraj našega vsakdanjika. Velikokrat uporabimo kakšno rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije, brez da bi se tega sploh zavedali. Rasizem in diskriminacija sta postala velik globalni problem vseh narodov sveta. Prav zato, je pomembno, da se zavedamo našega vpliva in kaj vse lahko pripomoremo k zaustavitvi rasizma.

- Informirajmo se: Poiščemo informacije o položaju ljudi druge rase in preberemo njihove argumente o krizni situaciji. Pozorno poslušajmo, kakšna stališča zagovarjajo ljudje drugih ras in organizacije, ki se zavzemajo za njihove pravice. Bodimo odprti za druge perspektive. Tako lahko spoznamo njihov pogled in poskusimo razumeti, kako rasizem vpliva nanje. Socialna omrežja lahko uporabimo kot prednost za širjenje aktualnih novic o rasizmu, branje ustreznih člankov, komentarjev, blogov in objav in s tem pripomoremo k zaustavitvi rasizma.
- V določeni situaciji prepoznamo svoj privilegij: Velikokrat imamo ljudje neke rase prednosti oz. privilegije pred drugimi rasami na različnih področjih, od izobraževanja do iskanja stanovanja ali policijskih pregledov. Velik privilegij je namreč možnost, da (se) izobražujemo o rasizmu, namesto da ga doživljamo. Pomembno je, da prepoznamo svoj privilegij in ga uporabimo za dobro nas in prav tako drugih ras.
- Opozorimo na rasistično dogajanje: Ko v naši bližini opazimo nekoga, da rasistično oz. rasno nespoštljivo komunicira, ga na to opozorimo. Jasno povejmo, da rasistične šale, izjave, dejanja niso sprejemljiva. Tukaj velja 0. toleranca, kajti rasno nespoštljiva komunikacija je kratko malo nasilje. Če ste priča rasizmu v javnosti, pomagajte zagotoviti, da bodo osebe, ki rasno nespoštljivo komunicirajo, to prepoznale in svoje obnašanje spremenile. Recimo NE! Spremenimo razmišljanje o drugačnih in spremenili bomo družbeno zavest, tj. svet.
- Bodimo odprti tudi pogovor o rasizmu, rasi, diskriminaciji v krogu družin in vrstnikov, tudi v šoli. V družini se ne poskušajmo izogniti tem težkim temam, temveč si vzemimo čas za pogovor o tem, kako je, če si drugačen; če imaš drugačno barvo kože, če prihajaš iz druge države ali če tvoj prvi jezik ni slovenščina. Omogočimo neposredne kontakte s pripadniki drugih ras. Otroke lahko že od ranega otroštva navajamo k sprejemanju drugačnosti. Sprejemanje drugačnosti bi lahko vključili tudi v šolski sistem, še zlasti v pouk angleščine in zgodovine. V šoli se sicer učimo angleškega jezika, pri katerem večino časa namenjamo učenju prevodov in slovnice, malo časa pa namenimo medkulturnem prenosu ali transferju. Zelo hitro se lahko zgodi, da nekatere sicer nevtralne besede ali fraze postanejo sovražni govor, mi pa jih prevzamemo in se niti ne zavedamo, da se lahko izražamo žaljivo oz. nespoštljivo. Pri pouku zgodovine bi lahko namenili več časa tudi zgodovini drugih ras in narodov. Nenazadnje dandanes

številne običaje, šege, besede, način oblačenja, frizure in nakit, ter pred vsem način življenja prenašamo iz ene kulture v drugo. Torej tudi številnih, nam danes poznanih, besed, izrazov, običajev, šeg idr. ne bi poznali, če ne bi prišlo do prenašanja med kulturami in generacijami.

- Določene dneve v šolskem letu bi lahko namenili tudi obujanju spominov na pomembne zgodovinske osebnosti, ki so se bojevale za človekove pravice, predvsem v mesecih kot so februar, prav zaradi tega, ker je februar mesec, mesec zgodovine temnopoltih ljudi oz. *Black History Month*. Tema šolskega parlamenta bi večkrat lahko bila prav rasizem in diskriminacija. Učencem in učenkam bi ozaveščanje o rasizmu lahko olajšali s pomočjo raznih plakatov in fotografij.³⁶

5.2 UGOTOVITVE IN MNENJE O RAZISKOVANJU

Temo poznavanje rasizma v angleškem jeziku med mladimi na naši šoli, sva si izbrali, ker se nama je že ob začetku raziskovanja zdela aktualna in hkrati se nama je zdelo, da se o temi ne pogovarjamo kaj dosti. Bili sva mnenja, da sva o sami temi že na začetku vedeli kar dovolj, zato nama je bilo raziskovanje še toliko bolj zanimivo, saj sva svoje znanje lahko še dodatno nadgradili.

Ker sva se letos prvič lotili izdelave raziskovalne naloge, naju je na začetku rahlo skrbelo, kako bo delo potekalo in ali se bova pri delu znašle, a so bili dvomi odveč. Naučili sva se veliko novih stvari in točnih podatkov o rasizmu in rasistični oz. rasno nespoštljivi komunikaciji. Naučili sva se tudi veliko tehničnega oblikovanja in znanja uporabe računalnika pri strokovnem pisanju. Ker naju je tema zelo zanimala, delo ni bilo težavno, pri delu pa nama je veliko pomagala tudi mentorica, ki nama je ves čas pomagala, nama svetovala ter stala ob strani, zaradi česar je bilo delo lažje.

Pred začetkom raziskave sva si za opazovane generacije vzele zadnje tri razrede osnovne šole, saj sva predvidevali da bodo rasistično oz. rasno nespoštljivo komunikacijo v angleškem jeziku bolj prepoznali kot mlajši učenci in učenke.

Z raziskovanjem, ki sva ga opravili, se najino mnenje o tem, da se o rasistični oz. rasno nespoštljivi komunikaciji še vedno ne pogovarjamo dovolj, čeprav nas spremlja skoraj vsak trenutek, ni kaj dosti spremenilo. Teorija in praksa sta se glede na raziskovanje, ki sva ga opravili, kar prekrivali in tudi raziskovalna vprašanja, ki sva jih postavili na podlagi teorije, so prinesla takšne odgovore. Ključno za najino raziskovalno nalogo je ugotovitev, da se moramo o samem rasističnem oz. rasno nespoštljivem komuniciranju in diskriminaciji več pogovarjati, in temu nameniti več časa. Meniva, da sva s to raziskovalno nalogo uspešno predstavili tematiko, ki je sicer kar precej kompleksna. Če sva s svojim raziskovalnim delom uspeli

³⁶ *Amnesty International* (b. d.). Pridobljeno, 14. 3. 2021, <https://sola.amnesty.si/media/uploads/files/razno/manual%20for%20educators%20about%20racism.pdf>

ozavestiti vsaj eno osebo o rasno spoštljivi komunikaciji in prepoznavanju te v tujem jeziku angleščini, je najin namen dosežen.

5.3 MOŽNOSTI NADALJNIH RAZISKAV

Pri sestavljanju raziskovalne naloge, ankete ter pri samem raziskovanju nama je bilo zelo prijetno, a hkrati kar težko. Iskanje teorije je bil za naju eden največjih izzivov, saj je zelo malo raziskovalnih nalog in del na temo rasizma, rasistične oz. rasno nespoštljive komunikacije oziroma, sploh pa v tujem jeziku angleščini. Veliko časa nama je vzelo tudi samo iskanje primerne spletnega portala za izvedbo ankete med izobraževanjem na daljavo. Sva mnenja, da se na temo rasizma in diskriminacije lahko še veliko raziskuje, področja družboslovja so namreč zelo zanimiva, poučna in predvsem uporabna v vsakdanjem življenju in ključna za razvoj človeške družbe.

Naslovi raziskovalnih nalog, ki bi se še lahko raziskovali:

- Kateri spletni portali za izdelovanje spletnih anket so najprimernejši za raziskovanje mladih,
- Rasizem in krščanska vera,
- Kako se o rasizmu in diskriminaciji pogovarjamo v družini,
- Teme šolskega parlamenta,
- Kako pomembno je rasno spoštljivo komuniciranje za mladostnike idr.

6 SEZNAM LITERATURE IN VIRI

KNJIŽNI VIRI

- Cvirn, J., Studen, A.: *Zgodovina 3. Učbenik za tretji letnik gimnazije*. Ljubljana: DZS, 2014
- Gandon, O.: *Razumeti svet: Izzivi jutrišnjega sveta*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2008
- Janša, Zorn, O., Mihelič, D., Zorn, M.: *Koraki v času 7*. Ljubljana: DZS, 2014
- Jesenko, N., Karba, P. in Lašič D.: *Učbenik za domovinsko in državljansko kulturo in etiko v 7. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, 2013
- Lindsey, O. Howard: *A History of Black America*. New Jersey: Chartwell Books, 1994
- Mirjanić, A., Miranda, Razpotnik, J., Snoj, D. in, Verdev, H.: *Raziskujem preteklost 8: učbenik za zgodovino v osmem razredu osnovne šole*. Ljubljana: Založba Rokus Klett, 2014
- Mirjanić, A., Miranda, Razpotnik, J., Snoj, D. in, Verdev, H.: *Raziskujem preteklost 8: samostojni delovni zvezek za zgodovino v 8. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Založba Rokus Klett, 2014

SPLETNI VIRI

- Amnesty International* (2011). Pridobljeno, 12. 1. 2021, <https://sola.amnesty.si/media/uploads/files/razno/manual%20for%20educators%20about%20racism.pdf>
- Bajc, P., Renar, T.: *Nacionalizem in rasizem v ameriškem mladinskem tisku*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, 2006. Pridobljeno, 12. 1. 2021, <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Bajc-Petra.PDF>
- Gobec, N.: *Povej brez besed*. Raziskovalna naloga. Osnovna šola Vojnik, 2017. Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201703777.pdf>
- Cambridge Dictionary*, <https://dictionary.cambridge.org/>
- Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/>
- Grabrovec, Š.: *Boj Afroameričanov v Združenih državah Amerike za svobodo in enakost*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, 2010. Pridobljeno, 12. 1. 2021, http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_grabrovec-stefka.pdf
- Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije* (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2021, (<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/mednarodno-pravo/bf55533011/Splosna-deklaracija-clovekovih-pravic.pdf>)
- Podhostnik, S.: *Obleganje in padec Tenochtitlana*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, 2016. Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://core.ac.uk/download/pdf/67611528.pdf>

SEJO (2011). Pridobljeno, 12. 2. 2021, <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/SEJO-komplet-za-splet.pdf>

Slovar slovenskega knjižnega jezika,

<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=%2A>

Zavod RS za šolstvo (2. 4. 2012). Pridobljeno, 12. 2. 2021,

https://www.zrss.si/projektiess/skladisce/podpora_solam/PPT/z%20u%C4%8Dno-ciljnim%20in%20razvojno%20procesnim%20pristopom%20do%20aktivnej%C5%A1e%20vloge%20dijakov%20in%20do%20bolj%20kakovostnega%20znanja.ppt

Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

SLIKOVNI VIRI

Slika z naslovnice *A Global Ethical Approach to Social Justice and Environmental Issues*

#CILE2019 (23. 3. 2021). Pridobljeno, 12. 4. 2021,

<https://www.cilecenter.org/sites/default/files/resources/images/CILE2019.jpg>

Slika z naslovnice *We Are Family, Good Friend* (b. d.). Pridobljeno, 12. 4. 2021,

https://image.freepik.com/free-photo/stop-racism-icon-motivational-poster-against-racism-discrimination_1205-7366.jpg

7 PRILOGE

Povezava do anketnega vprašalnika:

<https://survey.artur.com/anketa/rasizem-in-rasisticna-komunikacija-8-razred-4c020>

IZJAVA*

Mentorica, Suzana Miljević, v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Poznavanje rasizma v angleškem jeziku na Osnovni šoli Ljubečna, katere avtorici sta Lara Brance in Julija Bobek:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 12. 4. 2021

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

*

POJASNILO

V skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.